

KAUBANDUS-TÖÖSTUSKOJA

TEATAJA

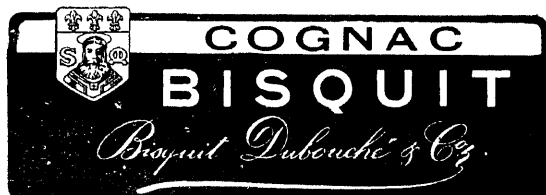
Nr. 11. XI aastakäik

1. juunil 1936

Ilmub kaks korda kuus

Tellimishind:	Toimetus ja talitus:	Kuulutuste hinnad:
Aastas . . . kr. 2.50	Kaubandus-tööstuskoda, Tallinn, Pikk t. 20	1/1 lhk. . . kr. 30.00
Poolaastas . . . 1.50	Kõnetraat 426-15. Toimetaja kõnetunnid:	1/2 " . . . " 16.50
Välismaale . . . 5.00	igal äripäeval 12—2 p. l.	1/4 " . . . " 10.00
Poolaastas . . . 3.00		Kaanekülgedel—kokkuleppel

SISU: Praegune aeg nõuab aktiivsemat tegutsemist Eesti kaup ja Ühendriikide turg Riigikohtu otsuseid tulumaksu küsimusis. Kaubandus-tööstuskoda 1935 a tegevuse ülevaade Äride register Abieluvaranduse lahutamise lepinguid Majanduslikke teateid. Meie ettevõtete tegevusest. Tolliteateid. Toiduainete turg Välisbörsid. Kaubahindu Tallinna börsi kursisedelid

Ainuesindaja

%ü. EUGEN BEWER ja Ko

Tallinnas

A/S. TALLINNA LAEVAÜHISUS

Otsekohene ja korrapärane laevaühendus

Tallinnast

Gdyniasse	—	iga	14	päeva	tagant
Danzigi	—	"	"	"	"
Antwerpeni	—	"	"	"	"
Rotterdami	—	"	"	"	"
Helsingi	—	igal	kesknadalal	ja	laupäeval,
Kotka	—	iga	14	päeva	tagant,
Liverpooli	—	üks	kord	kuus,	
Manchesteri	—	"	"	"	

Labiveo konossementid kõigisse Belgia ja Hollandi sadamaisse, P.-A. Uhendriikidesse, Kanadasse, Kaugesse Itta, Hollandi Indiasse j n. e

Lahemaid teateid annab

A/S. TALLINNA LAEVAÜHISUS

S Karja 18

Tel. 426-90 (oma keskjaam)

Tel.: „Laevandus“.

ÕLLETEHAS^{A/S}

SAKU

Pilseni,
Matadori,
Kabineti,
Märtsi ja
Mõdu

1876

1936

Põhikapital Kr 1 500 000.—

60. AASTAPÄEVA

puhul meie suurim
tänu ja parimad
soovid

SÕPRADELE

SAKU ÕLLETEHASE A-S. JUHATUS

Eraalgatus on majandusliku elu põhialus.

Praegune aeg nõuab aktiivsemat tegutsemist.

Võime julgesti kinnitada, et eraalgatuslikkuse mõte on olnud tõukejõuks, mis on tõstnud majandusliku elu ta praegusele tähtsale seisukohale riikide ja rahvaste elus. Eraalgatuslikkuse sugupuu ulatub tagasi kaugesse minevikku, kuni eraomanduse või eraomandamisõiguse aegadeni. Vanim eraomandamisõiguse vorm on vist kindlasti loomade ja maa omandamise õigus, kuna hilisemad harud on käsitöö ja kaubandus. Viimased kaks ongi saanud majandusliku elu aluseks, luues koos eraomandamisõigusega tähtsa ühiskondliku teguri — kesk- või kodanlasteklassi, kes on ikkagi ja alati, eriti teatavatel ajajärkudel, moodustanud ühiskonna ja riikliku olemise selgroo. Selle väite tõelisust kinnitab asjaolu, et kodanlaste klass on alati olnud riigitrüü ja oma võrdlemisi rikkalike majanduslike võimaluste tõttu riigivõimule tänuväärseks maksustamisobjektiks, mida on kõigi aegade riigivõimud täieliselt kasutanud. Sellele lisaks võiksime mainida veel kodanliku klassi mõõdukat konservatismi, mis väljendub kõige olemasoleva ja maksvate ühiskonnakorralduste säilitamises ja seadusliku ühiskonna kaitsmises nii seest kui ka välisest vaenlaste vastu, olles riigile tugevaks toeks ja aluseks.

Maksustamise suhtes on eraalgatuslikkus, mil line mõiste lähib kõik majanduselu avaldused, kuhu on investeeritud erakapital, kõige laialdase maksustamise aluseks, väga paljude erimaksustamisobjektidega, andes riigile ja kogukondadele maksude näol tähelepandivaid summasid. Seejuures on ta riigivõimu poolt soodustatud vähem kui ükski teine algatusvorm.

Meie tööstus ja meie kaupmees on alati olnud algatajad oma vabal tahtel, sammudes kaasa ajaga ja seades end ostjaskonna soovide ning tarviduste järgi. Kahtlemata on töösturi ja kaupmehe huvides tunda tarvitaja nõudeid, ta maitset ja vajadusi. Ka ei ole tarvitajate arv alati ühtlane, vaid kõigub selle järgi, kuidas kaupmees suudab ostjaskonda rahuldada oma teenimisega. Ta on sunnitud väga erksalt kõike panema tähele ja sammuma lahtiste silmadega oma teed. Eriti kaubanduslikud ettevõtted sõltuvad tarvitaja tuju-

dest, moekapriisidest, hooaja nõudeist ja paljudest muist üksikasjust, mida tuleb paatamatult arvestada. Erakaubandusele ja -tööstusele on seetõttu omane suur paindlikkus kohanemisel turunõudeile, ta peab müüma ikkagi parimat võimalikult odavate hindadega, siis suudab ta kannatada välja võistlust ja suurendada oma ostjaskonda.

Kui mõnelt poolt puutakse väita, nagu oleksid äritegemise põhimõtted ja alused viimasel ajal kuidagi muutunud, siis meie seda ei usu. Meie arvates on eraalgatus ikkagi see kindel alus, millele meie majanduslik elu tuleb rajada, ja kui kaupmees ning tööstur tugenevad ausaile ärimehelikele põhimõttele — korralikult oma ostjat teenida ning hoolsalt juhtida oma ettevõtet — siis ei suuda ükski teissuguseile põhimõttele rajatud ettevõtlikkus neid tõrjuda välja.

On ju tõsi, et praegusel ajal see tervest mõistusest dikteeritud seisukoht kipub tuhmuma ja paljud kodanikud näevad vaid neid, kes teevad enestest palju kära, ja unustavad need, kes vaikuses teevad oma tööd. Muidugi ei mõtle me, et erakaupmehed hakkaksid nüüd enestest tegema ei tea mis suurt numbrit, siiski aga peame tarviliseks märkida, et vastupidine olukord võib erakaubandusele tekitada püsivat kahju. Iga erakaupmehe ja -töösturi oma kasu nõuab, et ta asuks endisest aktiivsemalt tegutsema. Äritegevuse põhimõttest, mida peame õigeks, tuleb kõikjal kõnelda. Äriilmas vahelduvad tegelased sageli ja selle koosseis on üsna kirju. Intensiivne võistlus sõelub välja kõlbmatud ettevõtjad, ja kuna ettevõtjate ridades sünnib alatine vaheldumine, siis on põhjust ikkagi jälle rõhutada neid põhimõtteid, mis meie arvates on tähtsad ning tarvilised.

Toodete jagamisel on kaupmees tööstusele tarvitajaks ja tarvitajaskonnale teenijaks. Ta on vältimatu lüli pikas sündmuste ahelikus, mis tähistab toormaterjaali teed looduslikust olukorrast valmissaadusena tarvitaja kätte. Tundes seda oma tähtsat ülesannet meie majanduslikus loomisprotsessis hakkab meie kaupmees ideeliselt ärkama, tõmmates koomale reed ja suhtudes teadlikult oma tähtsaile ülesandeile.

Eesti kaup ja Ühendriikide turg.

Ameerika eestlaste häälekandja „Meie Tee“ nr. 56 — 1936. a. toob ära artikli pealkirjaga „Eesti kaup ja Ühendriikide turg“, milles on antud täieline ja objektiivne ülevaade

Eesti kaupade mahutamise võimalusist sealsele turule. Kuna artiklis avaldatud mõtted ja näpunäited on üldise tähtsusega ning võivad olla kasulikud meie eksportkaupade turustamisel mit-

te üksnes Ühendriikides, vaid ka teiste maade turgudel, siis avaldame artikli allpool täieliselt:

Piiratud toodang takistuseks.

Põhjapanevaimaks takistuseks Eesti kaupade edukaks turustamiseks Ühendriikides on meie ettevõtete äärmiselt piiratud tootmise võime. Meie killustatud tootjate pere kala-, kompveki-, juustu-, kasitöö- ja mitmel teisel alal ei suuda üksikult oma kaubahulgaga huvitada siinseid soliidsemaid firmasid. Seetõttu on ka meie kauba müük siia enamuses sündinud juhuslike vahetalitajate läbi, kel pahatihti on puudunud kas tarvilised kogemused ja sidemed siinsel turul või jalle vahimigi arusaamine Eesti oludest. Säärast liiki esindajate arvele tuleb kirjutada ka mitmete Eesti ärimeeste poolt saadud kahjud ja pettumused siinsel turul. Säärased nähtused on olnud õpetuseks vilumuseta ärimeestele, kuid nähtavasti ilma vähimagi tagajärjeta. Ei ole praegugi nii väga haruldane, et meie ärimees loeb küllaldaseks tõenduseks välisfirma usaldusvääruse kohta selle nägusalt kirjablanketti või „ameerikaliku ärimehe“ veenvat kõneandi, ilma et tal tuleks meele muretseda erapooletust allikast lähemaid andmeid enne kui kahju juba tegelikult on kantud. Tallinna lehtedest on näha, et üks säärastest „jänkidest“ tegutseb jällegi pikemat aega Eestis „eksporti korraldamisel“, alates piiritusega ja lõpetades pärandustega, ning et teda võetakse tõsiselt, kuigi ta pole annud kümnekonnale Eesti ärimehele, keda ta esinduslepinguga on sidunud, peale roosiliste lootuste midagi muud kui peavalu väärtuseta uute proovide valmistamisega. Säärastel meestel ega säärastel nähtustel ei oleks Eestis pinda, kui meie ärimehed kasutaksid neil olevaid võimalusi usaldusväärsete andmete kogumiseks kas ametliku esinduse, kaubanduskoja või pankade läbi.

Eelöelduga ei ole tahetud heita varju kõikide siinsete vähemate firmade tegevusele, kuid paratamatult on mitmesugused väärnähtused nende hulgas sagedamad, sest pikemat aega tegutsenud suurem firma ei pane oma reputatsiooni kerges i kaalule. Seevastu mõne väikese „jänki“ äritsemine, kes on täna siin, homme seal, seisabki selles. Suurtest ja soliidsetest firmadest ei ole Ameerikas puudust ja ärilise eetika suhtes ei jää nad maha Euroopa parimatest, kuid nagu juba tähendaud, ei tunne nemad huvi väikesehulgalise kauba turustamise vastu. Ameerika turustamise viiside juures on suuremal firmal täiesti ebatulus käsitada sääraseid kaubaaineid.

Kohesemaks abinõuks eeltoodud raskustest ülesaamiseks oleks ühiste ekspordioorganisatsioonide loomine Eestis. See avaks meile parema ja tulu-

sama tee ekspordil's mitte ainult Ühendriikidesse, vaid ka mujale. Kui meie kümnekond kalakonservitoosturit liituksid omavahel ekspordi ühin- guks, mille kaudu müüdaks kogu nende toodang, ühtlustatud etikettide all, siis annaks see juba koguse, millest suuremad firmad võiksid huvitatud olla. Isegi rohkemal määral on see maksev kom- pvekkide, juustu ja mitme teise ala kohta. Võiks nimetada ka veel vasikanahku, millede kokkuost- mine ja eksport sünnib meil primitiivsel viisil. Ei nai olevat kahtlust, et otstarbeka korralduse juu- res väljavedu sel alal võiks tõusta mitmekordseks ja selle juures tunduvalt tõusta ka selle tulukus. Pealegi tekiks sel teel võimalus kauba otseseks müügiks siinsele turule, kuna praeguses olukorras meie väikesed ja juhuslikud nahapartiid leiavad tee Ühendriikidesse mitmete vahetalitaja'e läbi Riia ja Kopenhaageni kaudu. Samataolisi näiteid võiks tuua mitmelt alalt, kus meie arvukas, kuid üksikult väga piiratud võimega tootjate pere võiks omavahel koondununa luua uusi ja laiemaid või- malusi siinsel turul. Sel teel oleksid palju kerge- mini kantavad ka mitmed ühised turustamise kulud.

Turustamise väljavaadete selgitamine

Esimese sammuna mingi kauba turustamise plaanides Ühendriikidesse tuleks eeskätt kindlaks teha, kas säärasele kaubale võib siin üldse rahul- davat turgu loota. Korduvalt oleme näinud, kui- das üks või teine Eesti ärimees teeb suuri kavasad teatud kauba ekspordiks Ühendriikidesse, kandes asjatundmatul nõuandel hulk kulusid eriproovide valmistamiseks jne., ilma et tal oleks vähemaidki samme astunud erapooletu ja asjatundliku nõu saamiseks.

Küsimusele, kas teatud kaup leiaks turgu Ameerikas, pole igakord kerge vastata. On teada, et nende inimeste arvamisel, kes ei tunne eriala, ei saa olla vähimatki väärtust selle kohta, missu- gused Eesti kaubad siin võiksid minna. Möödu- nud aasta'e vältel oleme lugenud mitme väliseest- lase arvamisi selle kohta, missugused Eesti kau- bad oleksid siin vastuvõetavad; nende hulgas on nimetatud isegi sääraseid kaupu, mis on paistnud kahtlastena igale vähegi teadlikule isikule, näit. tubakasaadusi, filme.

Küsimusele ei saa vastata sisseveo statistika arvudega ega jalutuskäikudel tehtud tähelepane- kutega kaubamajade akendel, kuigi need võivad omal kohal kasulikud olla. See fakt, et Eestis val- mistatakse tubakasaadusi ja et Ühendriigid vea- vad neid sisse, ei tohiks veel anda vähimatki põh- just oletusele, et meie tubakasaadused võiksid siin turgu leida. Seesama on maksev filmide, naha- ja mitmete teiste tööstussaaduste kohta.

Nime või välimuse järgi ühesugused kaubad lähevad tihti sisult ja kvaliteedilt niivõrd palju lahku, et nende turustamise probleemidel ei ole üksteisega midagi ühist. Ilma pikemata on selge, et ainult kaupade lähema võrdluse järel võib avaldada mingit arvamist nende vastuvõetavuse kohta siinsel turul, ja selgi puhul võib otsus olla täitsa eplik, eriti kui meil on tegemist omamaa kaubaga. Harjumuse tõttu tihti isegi see Eesti kaup paistab meile olevat maitsev ja ilus, mis ameeriklastele on täitsa vastuvõtmatu. Kuid veelgi tähtsamaks nõudeks otsuse tegemisel on kohalike turunõuete tundmine. Nihästi kauba kvaliteedilt kui välimuseltki on siinsel turul saanud vastuvõetavaks teatud nõuded, millega tuleb arvestada. Näiteks juust, mis on muudu kõigiti vastuvõetav maitset ja värvilt, ei leia siin siiski turgu, kui augud temas ei ole parajas suuruses ja korrapäraselt kujunenud; karamellikompvekid ei lähe muudu kui nad on kolmekordsesse paberisse mähitud; lihaproduktide alal sinne turg nõuab Euroopale tundmatuid lõikeid jne. Lisaks meile nõudmisle peab arvestama mitmesuguste kaupade kohta maksvate sisseveo määrustega kauba valmistamise, pakkimise ja märkimise alal.

See fakt, et teatud kaup pole vastuvõetav, ei tarvitse veel tähendada, nagu ei saaks seda üldse siia müüa. Siinne turg nõuab ärimehelt leidlikkust ja ettenägelikkust kauba kohandamisel. Näiteks võiks tuua kuulsaid, aga moest läinud Haapsalu salle, mis ei leia turgu. Samad kujud võiksid vähimagi raskuseta valmistada moodsaid salle ja muid esemeid, mis võiksid leida head minekut. See on puhtal kujul kauba kohandamise probleem, mida tuleb eriti siinsel turul esinedes hooliga silmas pidada.

Iseenesest on võimalik isegi tundmatule kaubale sellekohase reklaami läbi luua uut turgu, kuid suur kulu teeb selle võimaluse meie oludes enam kui küsitavaks.

Nagu eelpool on püütud näidata, ei ole olemas säärast autoriteeti, kes teaks, mis kujul mitmesugused Eesti kaubad võiksid siin turgu leida. Ainult tegelik ärimees teab omal alal, mida sinne turg võib tarvitada. Sellepärast on olulise tähtsusega, et Eesti ärimees saaks kõigepealt otsese sideme vastava kauba importijaga, kes on asjatundlik selgitama turustamise väljavaateid ja valmis juhutama, mis kujul ja kuidas tuleb kaupa sinne turu jaoks valmistada ning pakkida. Sellega seotud aega ja vaeva võib loomulikult oodata ainult sääraselt siinselt ärimehelt, kes loodab oma tööst hiljem saada mingit kasu. Teda tuleb veenda, et Eesti ärimees suudab teda varustada püsivalt selle kaubaga, et Eesti ärimees tunneb tõsist huvi Ameerika turu vastu ja on valmis omalt poolt

tegema kõik, mis tema võimuses, kauba kohandamiseks sinse turu nõudeile, aitama võita teisi turustamise raskusi ning, mis kõige tähtsam, et Eesti ärimees ei heida teda nähtud vaeva järele esimesel võimalusel suurema kasu püüdel kõrvale.

Ärisidemete loomine

Tavaliselt Eesti ärimeste sidemete loomine kaugemate maadega käib järgmist rada. Hangitakse tähtsaimate importfirmade nimestik kas kummagi maa ametliku esinduse või kaubanduskoja kaudu ning selle järele saadetakse laiali kaubapakumise ringkiri. Rahuldava vastuse saamisel järgneb pakutava kauba proovisaadetus ühes hinnakirjaga. Aegajalt on algatajaks pooleks mõni välisfirma, kes avaldab huvi teatud kauba ostuks. Pikemaajalised tähelepanekud kinnitavad seda, et säärane tee toob siinsel turul enam kahju kui kasu, kuna Eesti kaup ta algkujul harilikult ei vasta Ameerika nõudeile. Kuigi kauba kvaliteet oleks vastuvõetav, ta kuju, välimus või pakend võivad olla säärased, mis siin ei lähe. Eriti kauba pakkimine on tihti niivõrd primitiivne, et see heidutab sinse ostja ära. Ükski suur firma, kes harilikult sääraates nimestikes seisavad, ei tunne proovide nägemise järele harilikult enam vähimatki huvi Eesti kauba vastu. Pealegi puudub säärast liiki firmadel tahe katsetada tundmata kaubaga, eriti kui neil on teada meie firma piiratud toodanguvõime.

Praeguses olukorras tuleb meie ärimestel esindaja leidmiseks paratamatult pöörduda siinsete vähemate firmade poole, ja peab ütleva, et mitmed neist on suutnud seda rahuldavate tagajärgedega teha. Firma suuruse asemel peaksid meie ärimehed seadma üles kogemuste ja usaldusvääruse nõude. Tuleks tarvitada kõike võimaliku hoolt esindaja valikul, kuid kui sobiv firma on kord leitud, siis tuleb temaga arendada võimalikult lähedat koostööd vastastikuse usalduse alusel.

Eesti ametliku esinduse ja Ameerika-Eesti Kaubanduskoja üheks tähtsaimaks praktiliseks teeneks Eesti ärimehel on nende hoolas tähelepanu õige esinduse leidmisel. Nagu eelpool näidatud, ei täida importijate nimekirjad oma ülesannet enne kui siin koha peal ei ole kindlaks tehtud, kas ja missugused firmad on valmis teatud kauba kohandamise ja turustamise töö võtma endale. Kogemused näitavad, et õige esindaja leidmine ei ole siin sugugi kerge ülesanne. Ainult püsiv kontakt kohaliku äringkonnaga ja lähem turuolude tundmine loovad selleks võimalusi. Sel alal võiks tulevikus loota suuremaid teeneid hiljuti loodud Ameerika-Eesti Kaubanduskojalt, kes koos ametliku esindusega on loonud tiheda sideme mitmekeelse ja laiema äringkonnaga.

Järjekindel ekspordipoliitika.

Järjekindel ekspordipoliitika siinse turu suhtes on üks esimestest nõudmistest, mis iga Eesti äri-mehe peab omaks võtma, kui ta tahab oma kaupa siin turustada. Välja arvatud säärased standard-kaubad, nagu või, kartul, rukis j. t., mida saab ainult harukorral teatud turu seisukorra juures Ühendriikidesse ekspordida, kuulub kaugelt suurem enamus meie kaupadest säärase liiki, millel on võimalik siin turgu leida vaid järjekindla ja pikemaajalise sissetöötamise järele. Nagu eelpool tähendatud, on peaaegu eranditult Eesti kauba kvaliteet, maitse ja pakkimine oma algkujul vastuvõetav turule. Ainult sihikindla töötamise järele, mis tihti hulk aega ja vaeva nõuab, on võimalik meie kaupa kohandada kohalikele nõudeile. See on maksev mitte üksi Eesti kauba kohta, vaid seda teed tuleb käia eksporditajal ka teistes maades. Eestis ei taheta sellest igakord aru saada. Ameerika turg on ära hellitatud kõige paremaga igast ilmakaarest ja seepärast siia turule tulev kaup peab olema priima kvaliteedis ja nägus pakkimises, kuid kõigepealt tal peab olema säärane kuju, nagu seda tahab sinne turg. Ja seda ei saavutata üleöö, vaid visa ja püsiva töö järele.

Uue kauba turustamise probleemid

Raskustest, mis uue kauba sissetöötamisega siinsel turul on seotud, on kõrvalseisjale vähe teada. Paljudele näib, et kui kauba kohandamise probleem on lahendatud ja kaup kvaliteedilt ja pakendilt rahuldab siinseid nõudeid, siis on tee turule lahti. Tõeliselt on lugu teisiti. Kauba kohandamise probleem on eeskätt tehniline ja sellest ülesaamine nõuab ainult head leidlikkust ja tahtet, kuna uue kauba sissetöötamise probleemi lahendus on paljudes tähtsatest teguritest, mis nõuavad niihästi Eesti äri-mehe kui ka ta siinse esindaja tihedat koostööd.

Siinse turu tähtsaimaid iseäraldusi on see, et isegi kõige parem kaup leiab turgu ainult kas sellekohase reklaami või pikemaajalise sissetöötamise järele. Intensiivne reklaam on õpetanud siinset tarvitajaskonda nõudma kaupa vabriku või märgi järgi. Ostja küsib kaupluses mitte sukki, vaid „Goldstripe sukki“, mitte jõhvikaid, vaid „Eatmore jõhvikaid“ jne. Harukordadel, kui ostja kaupa ainult üldnime järgi küsib, on müüjal võimalus pakkuda uut tundmata nimega kaupa — ja nende liiki käivad kõik sissetöötamata Eesti kaubad. Kaupmees soovib loomulikult seda kaupa, mille pealt ta teenistus on kõige suurem, kuigi oma klientide alalhoidmiseks ta ise peab olema veendunud kauba headuses. See asjaolu on selektuseks, miks uut kaupa tuleb turustada sissetööt-

tamise perioodil madalama hinnaga võistlevast kaubast, kuigi ta kvaliteet võib olla isegi parem. Tõuseb kauba nõudmine, siis paraneb loomulikult ka hind.

Kuid kauba madal hind ei ole iseenesest veel küllaldane uue kauba turuleviimiseks, isegi mitte rahuldava kvaliteedi juures. Ameerika turustamise viisid on sellased, et uuel kaubal võib edu olla ainult siis, kui ta tuleb ühestainsast ja usaldusväärsest allikast. Esimene nõue tähendab seda, et kaup, mis siin mitmete importijate poolt omavahel võistlevate hindadega turustatakse, on määratud kaole ja teda ei taha käsitada ükski korralik firma. Usaldusväärse nõue firmalt, kes uut kaupa turustab, on iseenesest selge, kui pidada silmas seda, et uut kaupa sisseostev kaupmees peab näitama kahekordset usaldust — esiteks tundmatu kauba ja siis tundmatu firma vastu. Juhuslik kaubaagent, kes jalutab poodi ja pakub Eesti kaupa, ei saa harilikult kaubamaja omaniku jutulegi, kuid olles mõne tuntud firma esindaja, kelle vastu kauplusel on oma endiste kogemuste järgi usaldus, ta võib ilma erilise raskuseta veenda kaupluse omanikku uue kaubaga katsetamises, eeldades selle juures muidugi hinna ja kauba kvaliteedi vastuvõetavust.

Kuigi New Yorgi turg näib olevat niivõrd lõpmatu suur, et siia võiksid kaduda nagu tilk merre meie vasikanahad, juust, kompekid ja teised kaubad, ei ole see siiski nii. Liikudes siinse äriilmasee tundub nagu väikese külana, kus iga uudis on silmapilkselt teada. Vähiangi uue kauba saade usutõmbab tähelepanu, jälgitakse selle levitamise viise ja valvatakse vastuvõttu turul. See suur huvi uute kaupade vastu seletab ka elavat osavõttu hiljuti peetud Eesti kaubanäitusest New Yorgis ja sellele järgnenud hulgalisi järelepärimisi. See on kahtlemata hea tee tähelepanu pööramiseks Eesti kaupadele, mis nende levitamiseks on vajaline, kuid äri-mehed ei peaks sellest ekslikult järeldama, nagu tähendaksid siit tulnud rohked järelepärimised kauba headust ja menu. Kas ükski neist firmadest ja pärast seda Eesti kauba vastu huvi tunneb, kui ta on näinud esimest kaubasaadetust ja teada saanud meie piiratud toodangu hulga, seda võib näidata ainult tegelik kogemus.

Eesti ei saada Ameerikasse ühtki kaupa, mis ei võistle mõne tuntuma kaubaga omal alal. Nii on meie tselluloos vaid üks tilk võrreldes Rootsist ja Soomest sissetoodud hulgaga; meie kompekid võistlevad eriti Vene ja Läti kaubaga; villased kootud esemed Norra, Austria j. t.; isegi kuulsad „Revelskije kilki“ tulevad siia Riiaast. New York ja tema läbi kogu Ühendriigid on sõna tõsisel mõistes maailmaturuks ja sellepärast tuleb ka Eesti äri-mehel võistelda kõikide teiste maadega

niihästi kvaliteedi kui ka hinna suhtes. Ja kogemused näitavad, et paljudel aladel suudame seda teha. Visalt püsiv väärarvamine meie kauba erilise headuse kohta toob sageli kõrge hinna nõudmise meie ärimestelt. Selle asemele peaks astuma ökonoomsetele tootmisviisidele rajatud ettenägeliku ärimehel hind ja selle kujundamisel ei peaks mingit osa etendama analoogilise kauba hind New Yorgi turul, mille vastu meie ärimehed tihti põhjendamatult huvi tunnevad. Kohalik hind ei anna vähimatki pilti võistlevast hinnast teistes maades, vaid viib sageli eksiteele. Siinsete turustamise viiside juures on näiteks detailhind paljudel aladel mitmekordselt kõrgem angroohinnast, kuid see ei näita iseenesest veel üleliigset kasu, vaid peegeldab lahkuminevaid turustamise viise ja äriiisikut isesugustel aladel. Eesti ärimehel ei tarvitse olla vähimatki kartust, et ta esindaja teeb suurt profiiti, sest sääraseid võimalusi ei paku suur turg Eesti kaupadega laialdase võistluse tõttu. Vähemas kasuprotsendis ja suuremas läbimüügis seisab niihästi valmistaja kui ka ta esindaja edu kõikidel organiseeritud turgudel; see vaade on siinsele ärimehel sisse kasvanud.

Täitsa ekslik on arvata, et edukaks ärisidemete loomiseks või kauba tulusamaks turustamiseks Eesti ärimehed peaksid ise Ameerikat külastama, nagu seda on mõnelt poolt soovitatud. Kuigi säärane sõit mitmeti paremini siinse turu nõudeid selgitaks, ei või temast ometi loota otseseid tulemusi. Mitmed juhud külastavate Eesti ärimestega näitavad, et keele ja olude puudulik tundmine asetavad isegi hakkaja inimese siin abitusse seisukorda ja tõendavad seda, et kulukate reisisummade investeerimine ei ole puhtärilisest seisukohast õigustatud. Tegelikult pole ühelgi juhul sel teel nimetamisväärseid tulemusi saadud. Nagu on püütud eelpool näidata, nõuab uue kauba turuletoomine siin kõigepealt kohalike olude tundmist ja põhjalikke teadmisi siinsetest äritegemise viisidest, ja seda ei saavutata isegi pikemaajalisel külaskäigul.

Tunduvalt suurem praktiline väärtus on siinsete ärimestete visiitidel Eestisse. Meie piiratud tootmise juures ei või loota, et siit tihti Eestisse sõidetakse, kuid sääraseid juhtumeid tuleks kõigiti kasutada ja siinse turu tundjate kaasabi kõrgelt hinnata. Oleks vist ülearune rõhutada seda, et ka neil korral peaks Eesti ärimehel esimeseks mureks olema tunda ära igasuguste „blufferite“ hulgast tõsisemad ärimehed.

Kauba esialgne turuleviimine on Ameerikas äärmiselt kulukas ja hulk aega nõudev töö. Jättes kõrvale reklaami kulud, tuleb arvestada kauba

agendi reisi- ja tasuta kaubaproovide levitamise kuludega. Siinsete angrossistide ütlus „kaubamüük ei too kasu, vaid jälletellimisi“ vastab tõele. Aru saades sellest olukorrast jõuame selgusele, miks siinsete firmad ainult säärase uue kauba turustamisega on valmis vaeva nägema, mis hakkab järjekindlalt siia turule tulema. Ameerika turule ei ole tõeliselt võimalik teha juhuslikke kauba-saadetisi, välja arvatud eelpool tähendatud standardkaubaaladel kõrge konjunktuuri aegadel.

Üldine Eesti tutvustamise töö on Ameerikas suurema tähtsusega meie kauba turustamisel kui seda tihti osatakse hinnata. Siinsetel ärimehel ei ole midagi raskemat kui müüa uutset kaupa tundmatult maalt. Ja vastupidi, kui mõni riik on tuntud ja kuulus oma kaubaga mõnel alal, siis on kerge sealt ka teisi kaupu turustada. Nii on Hollandi juust ja mitmesugused teised kaubad otsitavad, sest Holland on kuulus kui eeskujulik karjakasvatuse maa; Norra talvespordivarustus on alati moes, kuna ta on tuntud kui kuulsate suusatajate ja uisutajate kodumaa jne. Meil ei ole lootusi võrdlevalle kuulsusele nende maadega, kuid suurt hõlbustust tooks juba seegi, kui keskmine ameeriklane jõuab teadmisele, et Eesti on üks põhjamaadest, Skandinaavia riikide läheduses, et meil on moodsalt arenenud põllumajandus ja tööstus. Siinse Eesti esinduse poolt viimaseil aastail korraldatud kauba ja turismi propagandäitustega on taoteldud edukalt seda sihti ja selle töö väärtust Eesti väliskaubanduse arendamisel ei peaks kuidagi alahinnatama.

Käesolevas kirjutuses puudutatud küsimuste tähtsus seisab selles, et anda teatud ettekujutust nendest põhjapanevatest teguritest, mis mängivad kaaluvat osa meie kauba turustamisel Ameerikas. Nendega on tahetud valgustada teed, mis Eesti ärimehel tuleks käia oma kauba turustamise väljavaadete selgitamisel, kohase esindaja valikul ja turu sissetöötamisel. Kokku võttes on tahetud ütelda seda, et paljudele Eesti kaupadele võib siin hoolsa töö järele püsivat turgu leida, kusjuures kauba kohandamine on kõige tähtsamaks turustamise algsammuks. Eriti on tahetud rõhutada organiseerimise vajadust edukaks turu vallutamiseks ja hoiatada igasuguste seiklejate ja asjatundmatute nõuandjate eest. Teiste maade kogemused kinnitavad seda, et siinne turg tasub hoolsa sissetöötamise vaeva, kuna leige ja juhuslik katsetamine ei tasu seevastu vähimaidki kulusid.

Ajakohane, moe- ja turunõudeid jälgiv aggreessiivne vaim on vallutanud kõik maailma tähtsaimad turud. See tuleb võtta omaks ka Eesti ärimehel.

Riigikohtu otsuseid tulumaksu küsimusis.

Riigikohtu administratiiv-osakonna toimetus
nr. 35 — II — 1936.

Riigikohus arutas 1936. aasta jaanuarikuu 31. päeval Tallinnas oma administratiiv-osakonna avalikul kohtuistungil The Shell Company of Estonia Ltd kaebust Maksude peakomitee otsuse peale 3. juunist 1935. a. — 1932. aasta tulumaksu asjas.

Asja arutanud, poolte seletused ja prokuröri arvamise kuulunud, leiab riigikohus, et kaebus tuleb jätta tagajärjeta. Kaebaja arvamine, et tulum. sead. § 21 täh. 1 käsitlemisel alles jääva kasu all tuleb arvata ettevõtte aruandes tema enda poolt näidatud kasu, mitte aga maksuvõtmiseks kindlakstehtud kasu, on täiesti ekslik. Tulum. sead. § 21 täh. 1 on öeldud ainult, et maksumäär arvatakse nii, et alles jääv kasu maksu läbi ei langeks alla 5% põhikapitalist, ja ei ole ette nähtud, et ettevõtte enese poolt aruandes näidatud ja arvatud allesjääv kasu maksu läbi ei langeks alla 5% põhikapitalist, ja seepärast puudub igasugune alus väitmiseks, et TS § 21 täh. 1 on ette nähtud ettevõtte enese poolt aruandes näidatud kasu. Et TS § 21 tähend. 1 näeb ette tulum. sead § 16 ettenähtud

TS § 8—15 ja 19 järgi väljaarvatud üldist kasu, selgub tulum. sead. § 16 sõnastusest, mille järgi see kasu loetakse maksualuseks tuluks, mitte aga ettevõtte enese poolt aruandes näidatud kasu, ja seepärast maksu määramisel ja arvutusel võibki arvestada ainult seda kasu. Kaebaja seisukohale asumisel oleks maksuvõtmine tehtud täiesti sõltuvaks ettevõtetest enestest, kes maksust vabanemiseks võiksid kasu aruandes arvutada nii, et TS § 21 p. 1 järgi igal juhul puuduks alus maksu määramiseks ja ettevõtted oleksid maksust vabad. Seepärast ongi tulum. sead. § 16 ette nähtud, missugune kasu tuleb arvata maksualuseks tuluks ja missugust kasu tuleb arvestada tulumaksustamisel, seega ka tulum. sead. § 21 täh. 1 käsitlemisel. Et kaebaja ettevõtte tulum. sead. § 16 reeglite alusel arvatud allesjääv kasu ka pärast Kr. 314.650,70 mahaarvamist ületas 5% põhikapitalist (enne oli arvatud Kr. 331.419,96 maha Kr. 314.650,70 = Kr. 16.769,25, 5% põhikapitalist Kr. 13.657,50), siis puudub alus ettevõtte vabastamiseks tulunaksust.

Neil põhjustel §§ 21 ja 22 p. 1 põhjal riigikohus otsustas The Shell Company of Estonia Ltd kaebuse jätta tagajärjeta.

Kaubandus-tööstuskoja 1935. a. tegevuse ülevaade.

Juba 1934. a. võisime koja tegevuse ülevaates konstateerida olukorra paranemist peaaegu kõigil rahvamajanduse aladel. See paranemine jätkus hoogsasti ka 1935. a. ja on mitmelgi alal jõudnud kriisieelsele tasemele, osalt seda isegi ületades. Kui kriisiaastail oli tegutsemistahe jäänud loiuks ja ettevõtlikkus majandusringkondades oli nagu halvatud, siis aruande-aastal jätkus juba 1934. a. alanud meeoleolu tõus, mis ilmnis paljude uute ettevõtete asutamises ja üldises elavuses majandusliku tegevuse alal. Kõikjal võis välispidiseltki märgata intensiivset tegevust, eriti aga siseturu jaoks töötavatel tootmisaladel.

PANGANDUS.

Kuna majanduselu üldise elavnemisega käiskäes areneb ka pankade tegevus, siis näeme panganduses 1935. aastal jätkuvat tõusu. Hoiusummad kasvasid 1935. aasta jooksul järjekindlalt, kuid aeglasemalt kui eelmisel aastal, eriti aasta teisel poolel. Kommertspankades, kaasa arvatud linnapangad, tõusid hoiusummad aasta lõpuks 42,2 milj. kroonini, näidates 5,4 milj. kr. juurekasvu. Hoiusummad kasvasid ka ühispankades ja

riigihoiukassas. Kui 1934. aastal kasvasid peamiselt jooksvad arved ja lähtajalised hoiusummad püsisid peaaegu endisel tasemel, siis 1935. aastal aset leidnud hoiusummade tõusust kommertspankades langeb juba tähtajalistele hoiusummadele 1,9 milj. kr. ehk 35%. See näitab, et majanduselu püsiv tõus on tõstnud üldist kindlusetunnet ja et pangad on tagasi võitnud laiema rahvahulga usalduse, mis kriisiajal oli lõõnud kõikuma.

Tähtsaimate arvete seisuga kommertspankades, kaasa arvatud linnapangad, aasta algul ja aasta lõpul näitab alljärgnev tabel.

	1. I 1935.	31. XII 1935.	+ või - tuhandetes kroonides
Laenud	52.482	53.565	+ 1.083
sellest:			
sisemaa vekslid	18.134	20.930	+ 2.796
välismaa vekslid	4.901	2.159	- 2.742
tähtajal. laenud	1.092	990	- 102
kontokorrent- laenud	28.355	29.486	+ 1.131
Garantii deebitorid	6.125	7.304	+ 1.179
Väärtpaberid	1.805	4.486	+ 2.681
Hoiusummad	36.800	42.157	+ 5.357

sellest:			
tähtajal, hoiu-			
summad	5.781	7.659	+ 1.878
jooksvad arved	29.551	32.511	+ 2.966
kontokorrentarvete			
kreditsaldod	1.468	1.987	+ 519
Rediskonto ja võla-			
arved teistes kre-			
diitasutustes	11.233	10.881	— 352
Bilanss	79.147	87.025	+ 7.878

Hoiusummade tõus on annud pankadele võimaluse arendada oma laenuoperatsioone. 1935. aastal suurenesid, nagu selgub tabelist, kommertsbankade poolt antud laenu 1,1 milj. krooni võrra, kusjuures tõusu näitavad kontokorrentlaenu ($+ 1,1$ milj. kr.) ja sisemaa vekslite portfelli ($+ 2,8$ milj. kr.), kuna välisvekslite portfelli on läinud peaaegu samavõrra tagasi ($- 2,74$ milj. kr.) ja tähtajalise laenu näitavad samuti väikest kahanemist. See osutab sellele, et krediidiinõudmine suurenes 1935. aastal, kuid ei jõudnud järele hoiusummade tõusule. Suurem laenu tõus langes perioodile veebruar-aprill, millele järgnes tagasimine kuni uue tõusuni aasta viimastel kuudel (novembertseptember). Esimene tõus oli põhjustatud suurelt osalt ekspordi suurenemisest, teine tõus aasta lõpul aga siseturu konjunktuurist, mida tõendab aasta lõpul aset leidnud sisevekslite portfelli tõus. Garantiooperatsioonid näitavad tõusu ca 1,2 milj. krooni.

Vabad summad leidsid osaliselt paigutamist väärtpaberisse, sest väärtpaberite portfelli näitab 2,7 milj. kr. võrra suurenemist, millest riigi ja riigi poolt garanteeritud väärtpaberitele langeb 1,0 milj. kr. Samuti suurenesid mitmesugused debitorid (0,56 milj. kr.). Ka oli kassareservide seis (kassa + jooksev arve Eesti Pangas) 1935. aasta lõpul 0,9 milj. kr. võrra kõrgem kui aasta algul.

Ühispankades oli laenu tõus suurem kui kommertsbankades (25 suuremas ühispangas $+ 4,2$ milj. kr.), mis on seletatav sellega, et mitterahuldava saagi tõttu vajas põllumajandus rohkem laenu, osalt aga põhjustas seda tõusu ehitustegevus, mille tõttu majaanike pankades oli laenuinõudmine eriti elav.

Rediskonto ja võlaarved liikusid enam-vähem analoogiliselt laenudele, püüdes kõrgeina kuni maini, kahanedes sealt peale kuni oktoobrini, milal algas väike tõus, mis detsembris jõudis haripunktini, kusjuures kommertsbankades see ei ulatanud täieliselt aasta algseisuni, ühispankades aga ületas selle, mis vastab ka laenu liikumisele.

Kommertsbankade bilanss ühes linnapankadega näitab 1935. a. tõusu ligi 8 milj. krooni, kusjuures aktiivas suurenemine sündis laenu, garantiide, väärtpaberite ja kassatagavarade arvel, pas-

sivas peamiselt hoiusummade arvel. Suuremaid muudatusi pankade protsendimaarades 1935. aastal ei olnud, ainult kolmekuiste kaubavekslite diskonto langes 6%-ni aastas. Seega on kommertsbankade tegevus 1935. aastal arenenud normaalselt ning kommertsbankad on edukalt taitnud oma tähtsa rahvamajandusliku ülesande meie majanduse varustamisel lühiajalise krediidiga.

Mis puutub pankade tegevuse tulemusesse arilisest seisukohast, siis oli 1935. a. parem eelmisest, kuigi tulukus on ikka veel madal. 11 kommertsbanka ja 2 linnapanga puhaskasu kogusumma oli 1935. aastal ca 521 tuhat krooni 451 tuhande krooni vastu 1934. aastal, seega tõus 15,5%, mis tuleb panna läbikäikude suurenemise arvele. Dividendi 1935. a. eest maksavad üksteistkümmend pank, kusjuures dividend kõigub 3—7% vahel; ainult üks väiksem provintsi pank maksab 12%. Seda tulemist tuleb pidada heaks, võttes arvesse, et mõnel alal on erapankade tegutsemise võimalused kitsamad. Maksvate valuutakitsenduste pärast, näiteks, on erapankade osa valuutaga kauplemises väga piiratud. Kliiring- ja maksukokkulepete tõttu üheksa riigiga on erapangad välja lülitatud kauplemisest nende maade deviisidega, kuna kõik operatsioonid neis vääringuis toimetab Eesti Pank ise. Kuna kaubavaheetus nende maadega moodustab suure osa meie väliskaubandusest, siis on selge, missugune kaotus see on erapankadele. Ka säärasteks otstarveteks, nagu reisikuludeks, ravimiseks, õppimiseks välismaal, välismaa kirjanduse ja ajakirjanduse tellimiseks jne. ei ole erapankadel võimalik müüa valuutat ilma Eesti Panga igakordse loata. Meie majanduslik olukord ja Eesti Panga kattevara kõrge seis peaks aga võimaldama, jättes alles takistused kapitali väljaveoks, pehmendada valuutakontrolli. Selleks on Kaubandus-tööstuskoda mitmel korral ka samme astunud ja nüüd on loota saavutada mõningaid kergendusi.

Kui vaadelda meie emissioonipanga — Eesti Panga — tegevust 1935. aastal, siis näeme, et pangatähtede emissioon on tõusnud aasta lõpuks 39,9 milj. kroonini 36,6 milj. krooni vastu aasta algul, kusjuures kõrgeim seis aasta jooksul oli 23. detsembril (41,3 milj. kr.). Samal ajal on tõusnud ka kattevara 32,1 milj. kroonilt aasta algul 35,7 milj. kroonini aasta lõpul. Seega katab kattevara tõus emissiooni tõusu isegi väikese ülejäägiga (3,6 milj. kr. 3,3 milj. kr. vastu). Et aga pankade jooksvad arved Eesti Pangas aasta lõpul näitasid erakordset tõusu, siis langes katteprotsent jooksvate kohustuste suhtes 31. detsembril 1935. a. 51,0%-ni (aasta algul 56,4%). Sisevekslite portfelli tõusis 6,6 milj. kroonilt aasta algul 9,4 milj. kroonini aasta lõpuks. Laenu summa näitab veel suuremat tõusu (8,0 milj. kr.), kui

kaasa arva. Eesti Panga portfelligi olnud Pika-laenu Panga ja Eesti Maapanga võlakirjad. Ühenduses sellega on Eesti Panga bilanss tõusnud 68,2 milj. kroonilt aasta algul 83,7 milj. kroonini 31. detsembril 1935. a. Seega näeme, et ka Eesti Panga tegevuses 1935. a. peegeldub selgesti meie majanduselu aktiveerumine. Äriliselt lõppes Eesti Panga tegevus 1935. aastal 569 tuhande kr. puhaskasuga, millest 400 tuhat krooni jagati dividendiks aktsionäridele (8%).

Riiklikud hüpoteegipangad — Pikalaenu Pank ja Eesti Maapank — tegutsesid 1935. a. edukalt. Eesti Maapangal oli tähtsaimaks ülesandeks 1935. aastal põllumajanduslike laenude ümberlaenuamine, mis kestab veel edasi käesoleval aastal. Ka erahüpoteegipangade — Eesti Hüpoteekpanga ja Eesti Maakrediitseltsi — tegevus näitas 1935. a. tõusu. Samuti edukalt arenes Riigi Hoiukassa tegevus 1935. aastal. Hoiusummasid oli Riigi Hoiukassal 1935. aasta lõpul 10,2 milj. krooni.

Ülevaates panganduse kohta võime konstateerida, et meie pangandus, käsikäes meie majanduselu üldise elavnemisega, näitas 1935. a. soodsat arengut ja et meie panganduse seisukord on tänapäev terve ja kindel.

Panganduse alal tähtsaimateks küsimusteks, millega kojal tuli tegemist teha 1935. aastal, olid välisvaluutaga kauplemise kohta maksivad kitsendused, laenuprotsendi küsimus, uus krediitastutuste arvepidamise määruste kava, tempelmaksuseaduse muutmine mõnede pangatehingutega seoses olevate dokumentide osas ning aasta lõpul algatatud krediitastutuste seaduse muutmise seadus. Kindlustusseltsidele tähtsaimaks küsimuseks osutub kahtlemata uus kindlustusastutuste seadus, mis 1935. aastal töötati välja koja aktiivsel osavõtul. Teistest küsimustest kindlustuse alal väärivad tähelepanu edasikindlustamise korraldamise küsimus ja maksustamise küsimused.

Allpool peatume mõne tähtsama küsimuse juures pikemalt:

Kindlustusastutuste seadus.

Majandusministeeriumis asuti uue kindlustusastutuste seaduse koostamisele juba 1934. aastal. Paralleelselt töötas kindlustusastutuste seaduse kava kallal ka kindlustusseltside ühing. Detsembris 1934. a. esitas kindlustusseltside ühing oma kava majandusministeeriumile ja K.-t.-kojale. Et ühingu kavas puudus ühisestelise kindlustusastutuste kohta käiv osa, siis tuli koostada põhilaud selle osa jaoks, mis esitati majandusministeeriumile. Silmas pidades kavatsetava seaduse tähtsust kindlustusastutusele moodustati küsimuse läbitöötamiseks koja liikmetest vastav komisjon. Komisjon kaalus kõigepealt küsimusi, mis tekki-

sid kindlustusseltside ühingu kava läbivaatamisel. 1935. aasta algul moodustati majandusministeeriumis komisjon kindlustusastutuste seaduse eelnõu kujundamiseks krediit- ja kindlustusastutuste peainspektori poolt koostatud esialgse kava alusel. Komisjoni töö tulemusena valminud kindlustusastutuste seaduse eelnõu saatis majandusministeerium märtsis 1935. a. Kaubandus-tööstuskojale seisukoha võtmiseks. K.-t.-kojas vaatas selleks valitud komisjon selle eelnõu põhjalikult läbi ning koostas muudatusettepanekud, mis esitati majandusministeeriumile. Tähtsaimad neist muudatusettepanekuist puutusid aktsiakapitali hoidmise, preemiatagavara arvestamise, kindlustusfondide koosseisu ja nende paigutamise, arvepidamise, aruandmise ja järelevalve eeskirjadesse.

Suurem osa Kaubandus-tööstuskoja ettepanekuist leidis majandusministeeriumi poolt vastuvõtmist. Järgnes seaduse eelnõu läbivaatamine juriidilisest küljest majandusministeeriumi erikomisjonis kohtuministeeriumi kodifikatsiooniosakonna esindaja osavõtul. Pärast seda oli seaduse eelnõu juriidilisest seisukohast ümberredigeerituna uuesti läbivaatamisel Kaubandus-tööstuskojas. K.-t.-koda esines siis veel mõnede muudatusettepanekutega, mis leidsid tähelepanu. Sügisel 1935. aastal oli kindlustusastutuste seaduse eelnõu arutamisel ka riigi majandusnõukogus ning sealt läks see vabariigi valitsusse. Kindlustusastutuste seadus ja selle seaduse maksmapaneku seadus on riigivanema poolt antud dekreetidena 22. aprillil 1936. a.

Välisvaluutaga kauplemise alal maksivad kitsendused.

Maksivad välisvaluuta-kitsendused takistasid ka aruandeaastal tunduvalt erapankade tegutsemist välisvaluutaga kauplemise alal. Arvesse võttes majandusliku olukorra paranemist ja Eesti Panga kattevara järjekindlat suurenemist krooni kursi ümberhindamisest saadik on koda juba alates 1934. aastast taotelnud valuutakitsenduste pehendamist. Astunud sammudel on ka teataval määral tulemusi olnud. Eesti Pank tegi 1934. a. lõpul erapankadele mõningaid kergendusi, kuid hoolimata sellest on erapankade osa välisvaluutaga kauplemises, võrreldes kriisieelse ajaga, ikka veel väga piiratud. Seepärast oli aruandeaastal välisvaluuta-tehingute kergendamise küsimus kojas arutusel. Kuna mitmed kliiring-kokkulepped on osutunud takistuseks mitte üksi pankadele devisaastutuste kauplemises, vaid ka kaupmeestele ja tööstureile nende kaubatehinguis välismaaga, ja kuna on teisi abinõusid kaubanduspoliitika juhtimiseks, nagu tollid, liitsentsid, kontingendid jne., siis koja arvates tuleks loobuda kliiring-süsteemi

arendamisest, eriti nende riikidega, kus ei ole valutakitsendusi, ning, jättes alles takistused kapitali valjaveoks, anda vabamaks välisvaluuta müüki kaubanduslikuks otstarbeks ja liiklemiseks. Majandusministeeriumi ja Eesti Panga ees astutavad sammud valuutamüügi kitsenduste pehmendamiseks ei annud, kahjuks, 1935. aastal tagajärgi, mispärast küsimus püsib akuutsena päevakorral ka 1936. aastal.

Krediitasutuste arvepidamise ja aruandmise juhtnööride muutmine.

Arvepidamise juhtnööride muutmise küsimuse päevakorrale kerkimine oli tingitud krediitasutuste seaduse muutmisest, mis leidis aset 1934. a. lõpul. Krediitasutuste peainspektori poolt kojale arvamise avaldamiseks saadetud määruse kava oli kojast arutusel pankade esindajaist kokkukutsutud erikomisjonis. Muudatusettepanekud esitati krediitasutuste peainspektorile ja need leidsid suuremalt jaolt vastuvõtmist, mispärast uus määrus krediitasutuste arvepidamise kohta peaks vastama pankade soovidele.

Tempelmaksuseaduse muutmine.

Aruandeaasta märtsikuus kerkis üles tempelmaksuseaduse muutmise küsimus. Maksude peavalitsuselt saadud andmeil puudutas see kavatsus ka mõnede pangaoperatsioonidega seoses olevaid dokumente. Et esialgses kavas mõned pangadokumentidele ettenähtud normidest osutusid kõrgeiks, siis palusime neid alandada. Kojast soovid leidsid teataval määral arvestamist. Kuna seaduses ei ole aga sageli võimalik ette näha kõiki üksikasju ja iga seadus võimaldab mitmeti tõlgitsemist, siis tekkis ka selle tempelmaksuseaduse muutmise seaduse käsitlemisel pankades rida küsimusi, mis vajasisid lahendamist. Seepärast tulid need küsimused fikseerida ning esitada maksudevalitsusele viimase seisukoha teadasaamiseks. Maksudevalitsuselt saadud vastus tehti pankadele teatavaks ning seega oli muretsetud selgus küsimustes, mis tekitasid raskusi.

Krediitasutuste seaduse muutmine.

Kuna 1. jaanuarist 1936. a. pidi astuma jõusse krediitasutuste seaduse § 20, mis seab üles teatavad nõudmised kassareservi suuruse kohta, siis algatas 1935. a. lõpul Tallinna pankade ühing krediitasutuste seaduse § 20 muutmise ses mõttes, et kassareservi hulka arvatakse, peale sularaha panga kassas ja jooksva arve Eesti Pangas, veel riigi ja riigi poolt garanteeritud väärtpaberid ning korrespondent „Nostro“ arved välismaa krediitasutustes, kusjuures viimaste arvestamiseks kassareservina peab olema majandusministri nõusolek. See algatus oli kojast arutusel, kus jõuti seisuko-

hale, et Tallinna pankade ühingu ettepanekus tähendatud aktivad vastavad täiesti kassareservi nõudmisele likviidsuse poolest, ja otsustati ühineda selle algatusega ning toetada seda majandusministri ees. 1936. a. veebruaris ilmunud seadusega on see algatus sanktsioneeritud. Nimetatud seadus sisaldab peale selle muudatuse veel mõned teised vähem tähtsad muudatused.

Edasikindlustamise korraldamise küsimus.

Mõnedes ajalehtedes aruandeaasta algul ilmunud kirjutused püüdsid, edasikindlustuse küsimust võõriti käsitledes, heita varju kindlustusaktiaseltsidele, tembeldades neid ebapatriootilisteks seepärast, et nad kindlustavad edasi oma suuremad riisikod välismaal. Kuna kindlustusäri on tundlik rahva meeleolu suhtes, siis tuli kindlustusaktiaseltside aadressil langenud alusetu süüdistused ümber lükata. See toimus ühe suurema ajalehe kaudu, kus ilmus selgitav artikkel edasikindlustuse küsimuse kohta.

Maksuküsimused.

Aruandeaastal oli päevakorral rida pankadesse ja kindlustusseltsidesse puutuvaid maksuküsimusi. Kõigepealt juhtis märtsi algul koja poolt majandusministeeriumile saadetud kirjas tähelepanu mõnele väärnähtusele kindlustusseltside ja pankade maksustamises, näiteks kahjude reservi arvatud summade juurearvamisele kindlustusseltside maksualusele tulule ja kollektiivprokuristide tasu mittearvestamisele kuluna, kuna need pidavat kuuluma kõrgema administratsiooni koosseisu. Mõlemad küsimused on nüüd leidnud lahendamist. Kahjude reservi küsimus lahendati käesoleva aasta algul maksmapandud ärimaksu ja tulumaksu muutmise seadusega, kuna prokuristide küsimus lahenes vastava riigikohtu otsusega.

KAUBANDUS.

Kaubanduslik tegevus arenes 1935. aastal üldiselt edu tähe all, kuna 1933. a. teisel poolel vääringu ümberhindamise tagajärjel alanud majanduslik elavnemine kestis üldiselt edasi, olgugi mitte enam sellase hooga nagu see sündis eelmisel aastal.

1934. aasta rikkalik lõikus ja 1935. aastal võrdlemisi soodsad põllumajandussaaduste turustamise võimalused ning hindade tõus nii väliskui ka siseturul tingisid 1935. a. esimesel poolel põllumehe ostujõu tõusu, mida aasta teisel poolel teataval määral pidurdas kehva saak.

Põllumehe suurenenud ostujõud ja tööstuse elavnemise tõttu sellesse taas rakendunud isikute ostujõu uuenedamine tingisid siseturu mahu suurenemise, mis avaldus läbikäikude tõususes, mille kasu-

toovust aga osaliselt vähendas ühe osa müügiainete, nimelt põllumajanduse ostuainete, hindade madalam tase.

Selle tõttu ei tõusnud kaubanduslike ettevõtete rahanduslik käive kõikjal sugugi proportsionaalselt kaubakäibe tõusule, seega ka mitte kaupmehe sissetulekud.

Väliskaubanduses kahanes ametlikel andmeil kaupade üldlabikäik, transiit ühes arvatud, koguselt 1934. aastaga võrreldes umbes 6%, kusjuures transiit oli väikseim kogu transiitveo kestes.

Üldlabikäigu kahanemine koguselt sündis peamiselt väljaveo arvel ja just metsamaterjaali — laudade ja plankude — väljaveo vähenemise tõttu.

Väärtuselt aga kasvas üldlabikäik 1934. aastaga võrreldes 25 milj. krooni ehk 20% võrra.

See läbikäigu suurenemine väärtuselt sündis nii sisse- kui ka väljaveo arvel. Nimelt kasvas sissevedu 24% ja väljavedu 16%.

Sissevedu, olles küll tunduvalt tõusnud viimaste aastatega võrreldes, moodustas siiski ainult umbes 60% kriisieelsete aastate sisseveost, mis näitab kujukalt, et oleme loobunud paljude kaupade sisseveost, asendades neid kodumaal valmistatutega.

1935. aasta sisseveo üldsumma näitab eelmise aastaga võrreldes tõusu koguselt umbes 4% ja väärtuselt 24%, kusjuures suurenes peamiselt valmisasaduste sissevedu — nimelt 32% väärtuse järgi. Toor- ja poolvalmisained suurenesid samal ajal 16% ja toidu- ning maitseainete 14%.

Valmisasaduste osatähtsus sisseveos moodustas 58% kogu sisseveost väärtuse järgi, tõustes eelmise aastaga võrreldes 3%. Toor- ja poolvalmisainete ning toidu- ja maitseainete osatähtsus oli vastavalt 33% ja 9% — näidates langust sama võrra kui valmisasaduste sissevedu tõusis.

Toidu- ja maitseainete sisseveos olid suurema tähtsusega aineiks suhkur, mida veeti sisse 23.300 tonni 2.550 tuhande krooni väärtuses, ja sool 25.700 tonni 480 tuhande krooni väärtuses. Suhkru sissevedu näitab koguselt tõusu, soola sissevedu — langust.

Edasi olid tähtsamaiks sisseveetud aineiks erakorraliselt Lätist ostetud nukis 10 tuh. tonni ja soolatud heeringad 4.000 tonni. Viimaste sissevedu tõusis eelmise aastaga võrreldes 25%, olles põhjustatud oma heeringapüügi äpardumisest.

Toor- ja poolvalmisainete sisseveos suurenesid võrreldes 1934. aastaga peamiselt tekstiiltoorained ja kütteained. Ka toornahkade sissevedu tõusis tunduvalt. Sisse veeti puurvilla 5.300 tonni 6.800 tuh. krooni väärtuses, väetisi 33.000 tonni 2.000 tuh. krooni väärtuses, villa 470

tonni 1.400 tuh. krooni väärtuses, edasi toornahku 1.900 tonni 1.700 tuh. krooni, tubakat 550 tonni 900 tuh. krooni, kivisütt ja koksi 57.000 tonni 900 tuh. krooni, petrooleumi 16.700 tonni 1.000 tuh. krooni eest, siis veel džuuuti, kanepit, bensiini jne.

Üldiselt näitab toor- ja poolvalmisainete rühm viimasel neljal aastal järjekindlat tõusu.

Valmisasaduste rühmas kuulub suurim osa — 19% — tekstiiltööstussaadustele: villane lõng ja niit, puuvillane riiet, kunstsiidilõng ja -niit.

Teisel kohal on keemiatööstuse saadused 18%-ga, siia kuuluvad igasugused värvid, kummi-kaup, sooda ja mitmesugused rohud.

Kolmandal kohal valmisasaduste rühmas on metallid — peamiselt raud ja teras. Nende osatähtsus valmisasaduste rühmas on 14%. Järgnevad: metallkaubad — 10%-ga, jõu- ja töömasinad — 8%-ga, transportvahendid ja elektrikaup — kumbki 7%-ga valmisasaduste rühma väärtuses.

Võrreldes 1934. aastaga näitavad kõik eelnimetatud valmiskauba rühmad suurenemist — eriti intensiivselt on suurenenud transportvahendid ja põllutööriistad, millede sissevedu tõusis rohkem kui kahekordseks.

Jõu- ja töömasinade sissevedu tõusis 49%.

Seega tõusis eriti just nende artiklite sissevedu, mis võimaldavad tööstuse kui ka põllumajanduse toodangu tõstmist ja ekspordi arengut.

Sisseveo tõus oli tingitud üldisest majanduselu elavnemisest, mis kajastus nii tööstusliku tegevuse tõusus, mis omakorda põhjustas toorainete sisseveo suurenemise, kui ka meie eksportvõimaluste avarumises ja ekspordi eest saadud paremas hinnas, mis omakorda jälle võimaldas suurendada sissevedu.

Kahtlemata aitasisid sisseveo tõusule kaasa mitmed sisseveotolli alandused, tingitud peamiselt meie peaväljaveomaade väliskaubanduse poliitikast, samuti ka ostujõu üldine tõus.

1935. aasta väljavedu, mis koguselt küll metsamaterjali väljaveo vähenemise tõttu tagasi läks, suurenes väärtuselt 16%, võrreldes 1934. aasta väljaveoga. See suurenemine oli tingitud peamiselt põllumajandussaaduste ekspordi eest saadud kõrgemast hinnast kui ka nende väljaveokoguse tõusust.

Üldse osutus põllumajandussaaduste väljavedu 1935. a. aktiivseks. Kõikide tähtsamate põllumajandussaaduste väljavedu tõusis. Tähtsaima eksportartikli — või — väljavedu, moodustades 20% meie väljaveost väärtuse järgi, tõusis 1934. a. võrreldes koguselt 7% ja väärtuselt 38%.

Samuti on liha ja lihasaaduste väljavedu 26% ja munade väljavedu 45% väärtuse järgi suurem eelmise aasta väljaveost.

Linahindade tõus maailmaturul ja suurenenud nõudmine linale soodustasid linaeksporti tunduvalt — väärtuselt kasvas see 88% võrra.

Samuti tõusis elusloomade väljavedu mitmekordseks 1934. a. võrreldes. Kõige enam tõusis sigade eksport — enam kui 4-kordseks. Samavõrra suurenes ka hobuste väljavedu, veiste müük välisturgudele aga kahanes tunduvalt.

Ka kartuli väljavedu näitas jälle tõusu, moodustades siiski ainult $\frac{1}{3}$ kriisieelsete aastate väljaveost.

Mainimisväärt on veel rukki väljavedu, mida 1935. a. veeti välja 21.000 tonni eelmise aasta 22.000 tonni vastu. Siinjuures peab märkima, et rukist on meil välja veetud nimetamisväärsel hulgal ainult 1934. ja 1935. aastal — enne neid aastaid rukki väljavedu harva tõusis üle paarikümne tonni aastas, kõikides harilikult 1—10 tonnini.

Tööstussaaduste väljavedu tõusis 1935. aastal võrreldes eelmisega 2 milj. kr. ehk 8% võrra, jõudmata aga enne kriisieelsele tasemele.

Väljaveo kasv sündis peamiselt paberitoomaterjaalide — tselluloosi ja puumassi — ja puutööstussaaduste — vineeri ja vineertoolipõhjade — arvel. Tselluloosi ja puumassi eksport kasvas 1934. a. võrreldes 18%, vineeri ja vineertoolipõhjade eksport umbes 20%.

Tekstiiltööstussaaduste — peamiselt puuvillase, linase ja džuuatriide — väljavedu võrreldes eelmise aastaga vähenes 4% võrra.

Metsasaaduste eksport läks tagasi laudade ja plankude väljaveo vähenemise tõttu. Võrreldes 1934. aastaga oli tagasiminekuks 38% väärtuse järgi. Propside ja muude metsasaaduste väljavedu jäi üldjoontes endisele tasemele.

Üksikute tähtsamate väliskaubanduse artiklite osatähtsus väärtuse järgi arvestatult oli 1935. aastal järgmine:

Sisseveos domineeris nagu eelmistelgi aastatel puuvill, moodustades 10% meie sisseveo koguväärtusest; järgnesid: raud ja teras 7%-ga, jõe- ja töomasinad 5%-ga ning veo- ja sõiduautod 3%-ga.

Väljaveos oli teistest kaugelt suurema tähtsusega või, moodustades 20% kogu meie väljaveost väärtuse järgi. Teisel kohal olid paberitoomained 11%-ga. Kolmandal — lauad ja plangud, moodustades 8% meie väljaveost; edasi — lina 6%, peekoni ja muu sealiha, samuti vineeri ja vineertoolipõhjade ning puuvillide osatähtsus oli igapähele umbes 5%. Munad ja rukis moodustasid kumbki veidi enam kui 3% väljaveo üldväärtusest.

Üldse veeti 1935. aastal kaupu sisse ümarguselt 69 milj. krooni väärtuses ja välja 80 milj.

krooni väärtuses — seega oli kogu väliskaubanduse üldläbikäik (ilma transiidita) 149 milj. kr. eelmise aasta 124 milj. krooni vastu.

Koguselt võrdus kaupade üldläbikäik 1935. aastal umbes 1931. aasta üldläbikäigule, moodustades 1928. a. kõrgseisust umbes 75%.

Hindade liikumises ei ole viimaseil aastail suuri kõikumisi avaldunud ega pidevaid hindade tõuse ega langusi tekkinud. Olnud kõikumised on kannud peamiselt hooajalist ilmet. Vaadeldes hindade liikumist viimaste aastate jooksul on märkida järgnevat:

Alates 1929. a. esimesest poolest, mil suurmüügi hinnad näitasid kõrgseisu, hakkasid hinnad pidevalt langema — jõudes 1933. a. esimesel poolel oma madalseisu. Väeringumuutus 1933. a. tõstis hindu ajutiselt, kuid juba sama aasta lõpul ilmes jälle languse tendents. See kestis ka 1934. ja 1935. aastal, viimasel küll ainult osaliselt. Nii langesid suurmüügi hinnad 1935. a. esimesel poolel umbes samale nivoole kui nad olid enne väeringumuutust, kusjuures ka elatusmaksumus nivelleerus umbes samale tasemele. Seega oli väeringu ümberhindamise tagajärjel tekkinud hindade tõus kahe aasta jooksul jälle tasandunud.

1935. a. sügisel hakkasid hinnad jälle tõusma, mis peamiselt on seletatav eksportiturgudel aset leidnud hindade kõvenemisega. See tõus katkes aasta lõpuks, kuigi ka 1936. a. esimesel veerandil on suurmüügi hindades märgata nõrka kõvenemist.

Eesti krooni ostujõud 1935. aastal oli konjunktuurinstituudi arvestuse järgi üle 20% kõrgem kui 1929. a., vaatamata vahepeal toimunud väeringumuutusele.

Ei ole liigne lühidalt puudutada ka küsimust, kuivõrd on kaubanduslike ettevõtete võrk meil arenenud välja ja mil määral suudab see oma ülesandeid kaupade levitamise alal täita. Nagu kogutud andmed ja statistika näitavad, on kaubandusettevõtete võrk üle maa küllaldaselt tihe, et rahuldada täieliselt tarvitajaskonda. Kõige harvem linnadest oli ettevõtete võrk Nõmmel, nimelt seal tuli iga 76 inimese peale üks kaubanduslik ettevõtte; sellele järgnes Narva 57 inimesega, siis Tõrva 51, kuna teistes linnades iga ettevõtte peale tuli juba alla 50 inimese. Võrreldes kaubanduslike ettevõtete tihedust aleveis näeme, et kõige harvemini oli ettevõtteid Sindis, kus oli iga 195 inimese peale üks kaubanduslik ettevõtte, sellele järgnes Kallaste 144 inimesega, siis Kärkla 132, Kunda 124, Mõisaküla 117, kuna teistes aleveis iga ettevõtte peale langes juba alla 100 inimese. Kõige tihedam oli aga võrk Elva ja Jõgeva aleveis, neis tuli iga kaubandusliku ettevõtte peale vastavalt 34 ja 24 inimest. Vaadeldes kaubandus-

lke ettevõtete tihedust maakondades, välja arvatud linnad ja alevid, näeme, et kõige harvemini oli ettevõtteid Saaremaal, kus oli iga 673 inimese peale üks kaubanduslik ettevõte; sellele järgnes Petserimaa 648 inimesega, siis Viljandimaa 393, kuna järgnevais maakondades iga ettevõtte peale langes juba alla 350 inimese.

Üksikuist küsimusist kaubanduse alal, millega koda aruandeaastal on tegelnud, märgime järgmisi:

Uue tolliseadustiku eelnõu.

Maksudevalitsuse poolt oli koostatud ja kojale arvamise avaldamiseks saadetud uue tolliseadustiku eelnõu. Nagu teada, on praeguses tolliseadustikus mõnesuguseid puudusi, milliseid kava- seti uue tolliseadustiku maksmapanemisega kõrvaldada. Eelnõu oli maksudevalitsuse poolt rutuliseks tunnistatud, kuna seda 1. veebruariks juba kavatseti maksta panna. Koja organid ühes Tallinna Tollideklarantide Ühingu, Laevamaakle- rite Ühingu, Speditsiooniaride ja Üleriikliku Kaup- meeste Seltside Keskliidu esindajatega maksude- valitsuse tolliasjade juhataja lahel osavõtul va- tasisid eelnõu läbi, tehes temas vajalikke parandusi ja täiendusi, millised koja poolt esitati maksude- valitsusele. Kuid kojalt mitteteadaolevatel põh- justel ei antud eelnõule käiku, mille tõttu kehtiva tolliseadustiku muutmise on seni veel teostamata.

Tollitariifi ja bensiinimaksu seaduse osalise muutmise küsimus.

On üldiselt teada, et naftasaadused, eriti ben- siin ja petrooleum, reservuaarides seistes auravad, mille tulemusena tekivad teatavad puudujäägid. Kehtivate seaduste põhjal õlikauplused on sunni- tud maksta tolli- ja bensiinimaksu ka auramise tagajärjel tekkinud kadude eest. Teistes Balti riikides, nii Lätis kui Leedus, on kindlaks mää- ratud kadude protsent, mille pealt ei võeta tolli ega bensiinimaksu. Lätis on neist maksudest va- bastatud petrooleum 1% ja bensiin 2% suuruses, arvestatud sisseveol kindlaks tehtud kogusest. Koda palus, et ka Eestis petrooleumi ja bensiini hoiulolevatest kogudest sama protsent loomulikuks kaoks arvataks ja see tollimaksust ja bensiini kadu bensiinimaksust vabastataks. Palve ei leid- nud rahuldamist.

Raudteevalitsuse kava kaupade tollimise asjus.

Raudteevalitsus esines maksudevalitsuse ees sooviga, et raudteel sisseveetavad esemed tuleksid varustada saatekirjadega ja tollilda rahvusvahelise kaubaveo konventsiooni kohaselt raudteel.

Konventsiooni artiklid 13 ja 15 näevad ette, et kaubasaatja on kohustatud kauba saatekirjale li-

sama juure veel saatepaberid tollieeskirjade tait- miseks. Tollimaksustamise taidaks siis raudtee. Kaubasaajal oleks õigus viibida tollitalituse juu- res ja seletusi anda, ilma et tal õigust oleks kaupa oma valdamisele võtta või tollitalitust ise taita.

Kehtivad tolliseadustiku määrused näevad ette, et kauba tollimisel kõik vastavad talitused teeb kaubasaaja, kusjuures ei ole keeldud kaupu lasta tollida ka raudtee või speditsoonifirmade läbi, kuid kaubasaaja ei ole kohustatud mingit vahetali- tust kasutama. Raudteevalitsuse poolt esitatud kava piiraks seega kaubasaaja vabadust tollimise viisi valikus. Ka tooks raudteevalitsuse poolt soo- vitatud kord tollimisele kuuluvate kaupade kohta päritolutunnistuse nõudmise kaasa.

Neil põhjustel oli koda raudteevalitsuse ette- paneku vastu, millega ka arvestati.

Maal asuvate kaupluste pühapäevarahu küsimus.

Mitmed maal asuvate kaupluste omanikud olid koja ees soovi avaldanud, et koda astuks samme kaupluste sulgemiseks pühapäevadel ning võimal- daks kaupmeeslele pühapäevarahu.

See küsimus oli korduvalt kojast arutusel ja küsiti selles asjas ka kohapealsete kaupmeeste or- ganisatsioonide arvamisi. Arvamised olid väga lahkuminevad. Kuna kaupmeeste organisatsioonides selles küsimuses üksmeel puudub ja et ka ko- hapealsed omavalitsused on kaupluste täielise sul- gemise vastu pühapäevadel, siis koda ei pidanud võimalikuks sellele küsimusele käiku anda.

Pühade- ja puhkepäevade-rahud.

See küsimus on korduvalt olnud arutusel kojast. Lõpuks anti küsimus kaalumiseks ja seisukoha võtmiseks koja osakondadele, esindustele, kaup- meeste organisatsioonidele ja keskustesse, kus asuvad kauplused. Selle küsimuse lahendamiseks oli korraldatud ankeet. Ankeedist selgus, et suu- rem osa linnu, alevid ja keskusi tahab täielist pühapäevarahu riiklikel pühil ja puhkepäevil, s. o. 1) u s a a s t a (1. jaanuar), 2) k o l m e k u n i n g a p ä e v (6. jaanuar), 3) i s e s e i s v u s p ä e v (24. veebruar), 4) p a l v e p ä e v, 5) s u u r r e e d e, 6) ü l e s t õ u s m i s p ä e v, 7) k e v a d e p ü h a (1. mai), 8) t a e v a m i n e m i s p ü h a, 9) n e l i p ü h a (2 päeva), 10) v õ i d u p ü h a (23. juuni), 11) j a a n i p ä e v (24. juuni), 12) u s u p u h a s t u s p ü h a (31. oktoober), 13) s u r n u t e p ü h a, 14) j õ u l u p ü h a d (3 päeva).

Koda võttis vastu otsuse, et riiklikel pühadel ja puhkepäevadel (19 päeva) tuleks maksta panna kaubanduslikes ettevõt'eis täieline kauplemise keeld. Vastav ettepanek on esitatud siseministee- riumile.

Trahterimaksu muutmise küsimus.

Juba mitmeid aastaid tagasi algatas Kaubandus-tööstuskoda majandusministeeriumis trahterimaksu võtmise aluste revideerimise küsimuse, kuid mõnesugustel põhustel ei saanud küsimus tõsisemat käiku. Läänud aastal esitas Võõrastemajade ja Restoranipidajate Ühing ka omalt poolt majandusministeeriumile pikema märgukirja, milles paluti kehtivat korda trahterimaksu võtmiseks muuta. Ühingu juhatus palus oma aktsiooni läbiviimiseks Kaubandus-tööstuskojalt toetust. Koja kaasabi tulemuseks oli, et trahterimaksu muutmise viidi läbi ja uus kord trahterimaksu võtmiseks pandi maksma 1936. a. jaanuaris.

Pankade laenuprotsentide alandamise küsimus.

Tartu kaupmeeste ja töösturite organisatsioonid palusid võtta kaalumisele pankade laenuprotsendi alandamise küsimuse. Mainitud organisatsioonid soovisid, et panga laenuprotsendid alandataks 5% peale. Peale küsimuse põhjalikku kaalumist asuti kojas seisukohale, et praegu, kus laenuprotsendid on juba alanenud 6% peale, neid veel rohkem alandada on võimatu seni, kuni püsivad praegused hoiuprotsendi normid. Hoiuprotsentide alandamine oleks aga riskantne, kuna sel puhul oleks karta hoisusummade tunduvalt vähenemist. Ka maksab rahaturul ärimaailmas üldtunnustatud pakkumise ja nõudmise vahet. Neil kaalutlustel ei leidnud koda võimalikuks Tartu kaupmeeste ja töösturite organisatsioonide palvet toetada.

Rahvusvahelise kaubamüügi seaduse eelnõu.

Rahvusvahelise Eraõiguse Ühtlustamise Instituut Roomas on pärast pikemat aega kestnud uurimusi välja töötanud kaubamüügi rahvusvahelise seaduse eelnõu — Draft of an international law of the sale of goods. Rahvuste Liidu nõukogu on seda seaduse eelnõu kõrgelt hinnanud ja saatnud kava valitsustele seisukoha võtmiseks ning märkuste esitamiseks. Majandusministeerium saatis eelnõu Kaubandus-tööstuskojale läbiivaatamiseks ja arvamise avaldamiseks.

Koda leidis, et eelnõu kuidagi ei piira kehtivaid kaubanduslikke kombeid, vaid ainult kodifitseerib neid; ka jätab eelnõu puutumata rahvuslikud kombed ja seadused, kuid täidab neid tühikuid, mis leiduvad üksikute riikide seadustes ja kaubanduslikes kommetes. Neil põhjusil koda tunnistas eelnõu täiesti vastuvõetavaks.

Rahvusvaheline konventsioon palgalise puhkeaja kohta.

Rahvusvahelise töökonverentsi 1936. a. päevakorda on võetud muuseas ka küsimus palgalise puhkeaja kohta rahvusvahelise reglementatsiooni

alusel. Selle küsimuse selgitamiseks on rahvasteliidu tööbüroo saatnud valitsustele sellekohase küsimuslehe. Teedeministeeriumi töökaitse ja sotsiaalkindlustuse osakond küsib Kaubandus-tööstuskoja arvamist palgalise puhkeaja kohta. Muude hulgas on esitatud küsimus: kas rahvusvaheline reglementatsioon tuleks laiendada ka isikutele, kes töötavad kaubanduslikes ettevõtetes ja kontoreis, võõrastemajades, restoraanides, pansionides, klubides, kohvikuis ja teistes söögikohtades ning ettevõtetes.

Koda asus seisukohale, et kaubanduslikes ettevõtetes töötajate palgaliste puhkeaja kohta on meil juba välja kujunenud oma kombed ja et neid rahvusvahelise reglementatsiooniga muutma hakata ei ole tarvis.

Äri- ja kontoriteenijate haiguskindlustuse seaduse eelnõu,

milline juba figureeris ka 1934. aasta aruandes, viimisteldi möödunud aastal ja võeti koja nõukogus vastu ning esitati teedeministeeriumile. Senini ei ole selle eelnõu saatus veel välja kujunenud.

Kaubandusliku kutseoskuse seaduse eelnõu.

Ka see eelnõu leidis lõpliku viimistelemise 1925. aastal ja esitati koja poolt haridusministeeriumile.

Uus ärimaksuseaduse eelnõu.

Möödunud aasta lõpul valmis majandusministeeriumis uus ärimaksuseaduse eelnõu. Süsteemilt ei lähe uus eelnõu kehtivast ärimaksuseadusest küll kuigi palju lahku, kuid temas leidsid aset siiski mõnesugused uudused, mis meie äri ringkondadele osutusid vastuvõetavateks. Nii olid eelnõus äritunnistuste hinna määrad lahtiseks jäetud vabariigi valitsuse määramiseks. Kuna aga põhiärimaks on ärimaksu üks sisuline osa, siis tuli selle vastu vaielda, et need määrad seaduses kindlaks pole fikseeritud. Ka mitmed teised paragraafid olid kojale vastuvõetamatud. Koja esindaja seletused ja põhjendatud ettepanekud leidsid ministeeriumidevahelises komisjonis, kus eelnõu läbi vaadati, tähelepanu ja peaaegu kõik need võeti vastu. Koja esindaja ettepanekul lükkati eelnõu maksmapanemine 1937. a. peale edasi, ja nagu müüd kuulda, ei ole veel selgunud, kas eelnõu üldse seaduseks saab või rajatakse ärimaksu võtmine mõnele teissugusele süsteemile.

Raamatupidamise seaduse eelnõu.

Eelnõu koostati koja poolt Arveasjanduse Revidentide Ühingu osavõtul. Eelnõu lõplik arutamine ja viimistelemine jäi aga juba 1936. a. ülesannete hulka,

Kaubanduse ja tööstuse vahekorjade lahendamine.

Juba mõni aasta tagasi tekkis tekstiilkaupmeeste ja töösturite vahel lahkarvamine tekstiilkaupade turustamise viiside pärast. Nimelt oli A.-s. „Kreenbalti“ ümber koondatud tekstiiltöösturite koondus avanud oma müügikorralduse A.-s. „Tekla“ kaupluste nime all, mille vastu kaupmehed protesti avaldasid. Kaupmehed nõudsid, et töösturite ülesandeks jäägu saaduste tootmine, nende levitamine tarvitajale aga kaupmeeste ülesandeks. Koja juhatus katsus tüliküsimust kaupmeeste ja töösturite vahel leplikult lahendada, kutsudes selleks kokku erinõupidamise nii kaupmeeste kui ka töösturite esindajast koja juhatusesimehe eesistumisel. Ühel erinõupidamisel leppisid töösturite esindajad sellega, et nad sulevad esiteks ühe Tallinnas asuva A.-s. „Tekla“ en-detailkaupluse ja pärast seda ka teised, nii Tallinnas kui ka provintsis, kui kaupmehed annavad A.-s. „Kreenbaltile“ vastavalt lisatellimisi, kindlustades sellega A.-s. „Kreenbaltile“ tema senise müügitaseme. Kahjuks ei leidnud aga kokkulepe praktilist teostamist. Küsimuse lahendamine jäi 1936. aasta ülesannete hulka ja raske on ette näha, kuidas see üldse laheneb.

Äriraamatupidamise keele määrused

olid koja II sektsioonis läbivaatamisel ja sektsiooni ettepanekul, millega ka koja juhatus ühines, tehti siseministeriumile ettepanek määruste maksmapanemine edasi lükata ja vorme leida, et see oma teravuse kaotaks.

Kaubandus-tööstuskoja valimismääruste muutmise küsimus.

Tallinna Eesti Kaupmeeste Selts esitas Kaubandus-tööstuskojale valimiskorra, mille järgi kogu riik oleks jaotatud 11—12-ks iseseisvaks valimisringkonnaks, kus igaühes valimisele tuleks ette kindlaks määratud arv liikmeid, sõltuvalt ses või teises valimisringkonnas asuvast valijate üldarvust. Uus valimiskord ei anna mingisuguseid paremusi, vaid selle järgi mõned linnad, millistel on praegu oma esindajad kojas, jäävad tulevikus esindajateta. Praegune valimiskord on küllaldukselt paindub ning selle järgi on võimalik peaaegu igal linnal saada kotta oma esindajaid.

Koda ei pooldanud uut valimiskorda, kuna see ei loo mingit paremust valimistes.

Õlle müügi korraldamise küsimus.

Õlevabrikud ja osa väikekaupmehi avaldasid soovi, et õlletehastest ja -ladudest ning koormalt lubataks müüa õlut mitte vähem kui 5 liitrit korraga. Koja poolt anti küsimus selgitamiseks koja osakondadele ja esindustele, kusjuures suu-

rem osa esindusi ja osakondi avaldas soovi, et alkoholimüügi seaduse ja aktsiisimaksu seaduse maksvad paragraafid jääksid muutmata, s. o. et õlletehastest, õllelaost ja koormalt võib õlut müüa ainult kinnistes pudelites või vaadiviisi ja mitte vähem kui 10 liitrit korraga. Tallinna väikekaupmehed (91 allkirja) esitasid sooviavalduse, et need seaduse paragraafid jääksid muutmata.

Koda asus seisukohale, et õlle müügi korraldus peaks jääma püsima säärastel nagu seadus seda ette näeb, kuna praegune õlle müügi kord on küllalt otstarbekohane ja vastuvõetav õllega kauplevatele väikekaupmeestele. Maksudevalitsus asus ka sellele seisukohale ning seadus jäi muutmata.

Piimahinna noteerimine.

Põllutööstusministeriumi põllumajanduse osakonna poolt oli saadetud Kaubandus-tööstuskojale seisukoha võtmiseks piimahindade noteerimise komisjoni kava sooviga, et koda võtaks oma esindajate kaudu osa noteerimise komisjonist, et piimahindade noteerimine sünniks asjaosaliste asutuste poolt omavahel kokku lepitud ja põllutööstusministeriumi poolt heaks kiidetud kodukorra alusel. Kaubandus-tööstuskojal oleks viieliikmelises komisjonis kaks esindajat. Koda võttis vastu piimahinna noteerimise komisjoni kodukorra ning noteerimise komisjon on töötanud juba üle poole aasta, noteerides iga nädal Tallinna piimahindu.

Aktsiaühingute seaduse põhilused.

Majandusministeriumi poolt koostati aktsiaühingute seaduse põhilauseste kohta küsimusleht. Koda asus seisukohale, et aktsiaseltside põhikapitalide alammääraks võiks olla Kr. 50.000.—, kuna osaühingute põhikapitali alammäär võiks olla Kr. 10.000.—; sellega võimaldatakse väiksemate kapitalidega alustada tegevust. Ühtlasi peaks olema võimaldatud osaühinguid asutada väiksemate formaalsustega.

Maakaupmeeste organiseerimine.

Maal asub umbes 3.000 kaupmeest, enamus neist kuulub III sektsiooni, pealegi on nende kaupluste iseloom jäekaubanduslik. Mõned üksikud maakaupmehed on organiseerunud linnades asuvate kaupmeeste organisatsioonide ümber. Tegelik elu aga nõuab, et ka maakaupmehed peaksid olema organiseeritud, mis annaks paremaid võimalusi nende huvide kaitsmiseks. Seni on meil 7.000 jae-kaupmehes, kelledest 4.000 asub linnades ja 3.000 maal, organiseeritud umbes 1.200. Puht väikekaupmeeste organisatsioone on arvult 10, kuhu kuulub umbes 1.000 väikekaupmeest, — seega on väikekaupmehi, eriti aga maakaupmehi, vähe organiseeritud. Tähtis aga oleks, et nii linna

väikekaupmehed kui ka maakaupehmed, kelle väga palju ühiseid muresid, oleksid koondatud ühte keskorganisatsiooni, kes nende majanduslikke kui ka ideelisi seisukohti kaitseks.

Koda on asunud seisukohale, et maa- ja linna-väikekaupmeeste organiseerimine tuleb esialgu maakondade järgi läbi viia ning siis korraldada üleriiklik maa- ja linnakaupmeeste kongress.

Koolide kooperatiivide küsimus.

Raamatute ja kirjutustarvetega kauplemine koolides on üleriiklik nähtus. Peaaegu igas koolis, nii linnas, alevis kui ka maal, on niivõrd täielik raamatu- ja kirjutusmaterjalide kauplus, et see suudab kooliõpilasi peaaegu täielikult rahuldada. Mõnes koolis on see „kooli kooperatiivi“ nime all, teisel toimub müük kooliõpetajate või kooliteenri poolt. Need „kaubanduslikud ettevõtted“ ei oma mingisugust äritunnistust. Koole on meil (kesk-, kutse-, põllutöö- ja algkoolid) umbes 1350 ning neis õpilasi umbes 120.000. Arusaadav, et see suur arv ostjaskonda teeb oma ostud koolides, pealegi kui koolides on hinnad odavamad (nad ei maksa ruumide üüri, makse, administratsioonikulusid jne.).

Koja poolt esitati majandusministrile ja haridus- ja sotsiaalministrile märgukirjad, kus ära toodi kõik väärnähtused, mis on seoses kooli-kooperatiividega, ühtlasi nõudes, et koolikooperatiivid tuleksid sulgeda või neid maksustada ühtlastel alustel raamatu- ja kirjutusmaterjalikauplustega.

Haridus- ja sotsiaalministeerium on siiski asunud eitavale seisukohale koja aktsioonis ning on leidnud, et koolikooperatiivid peavad jääma ning neid ei tohiks maksustada.

Tulumaksukomisjoni liikmetele tasu maksmise küsimus.

Mõnelt poolt on tõstetud üles küsimus, et tulumaksukomisjoni liikmetele tuleks maksta tulumaksukomisjoni istungitest osavõtmise eest tasu, sest praegu töötavad komisjoni liikmed tasuta. Selle küsimuse lahendas koja nõukogu nii, et tulumaksukomisjoni liikmed peaksid töötama tasuta, nagu kõik teisedki koja organid, kes ka pole seni saanud mingisugust tasu istungite eest. Pealegi puuduvad koyal seks otstarbekas summad.

Maal kauplemise aja normeerimise küsimus.

Siseministeeriumis oli üles kerkinud kaubanduslike asutuste, lao- ja kontoriteenijate normaalpuhkeaja seaduse muutmise selles mõttes, et pikendada kauplemise aega kauplustele, mis on praegu piiratud 12 tunniga.

Koja poolt korraldati ankeet koja osakonda-

dele ja esindustele ning kaupmeestele suuremates keskustes, et saada teada nende seisukohti selle küsimuse kohta.

Saabunud vastustest selgus, et enamuse, s. o. üle 75%, pooldab praegu maksvat korda, s. o. et kauplemine maal ei tohiks olla üle 12 tunni päevas, kusjuures suvekuudel võiksid kauplused olla avatud tund aega varem kui talvel. Väiksem osa kaupmehi pooldab seisukohta, et kauplemine suvel võiks olla 12 kuni 14 tundi, talvel aga 11—12 tundi.

Neist vastustest peegeldus, et enamuse ei poolda kauplemise aja pikendamist, sest 12-tunniline kauplemine on küllaldaselt pikk, et rahuldada ostjaskonda.

Mis puutub pühapäevasesse kauplemisse, kus praegu ärid on avatud 5 tundi päevas, siis leiti, et praegune 5-tunniline aeg on küllaldane pühapäevase kauplemise kohta.

Koda ei poolda maal kauplemise aja pikendamist, küll aga võidaks suvekuudel ärid maal avada üks tund varem, vastavalt õhtul jälle tunni võrra varem sulgeda. Suvituskohtades võiksid suvitus- hooajal kauplused olla avatud pikemat aega.

Pühapäeval maal kaupluste avamine 5-ks tunniks on küllaldaselt pikk aeg, et rahuldada ostjaskonna soove. Sellekohased seisukohad tehti teatavaks siseministeeriumile.

Alkoholimüügi seadus.

Majandusministeeriumi poolt oli koostatud alkoholimüügi seaduse eelnõu. Koda avaldas oma seisukohad vastavate märgukirjadega ning seadus ilmus säärasesena, et ka III järgu äritunnistusega võimaldatakse nüüdsest peale müüa kodumaisi alhoolseid jooke.

Peale loeteldute on koda kaubanduse alal arutanud veel rohkesti muidki küsimusi, mille ette- toomine viiks aga liialt pikale.

TÖÖSTUS.

„Tööstus rahvamajanduses — niihästi siseturul kui ka eksportlääbikäikudes — omandab aina suurema tähtsuse. See tähtsus saab tõusma järjekindlalt, mille tõttu tööstus kujuneb põllumajanduse kõrval tähtsamaks alussambaks rahvamajandusele. Tööstuse tähtsuse tõus kindlustab läbikäikude ja rahva jõukuse tõusu, rahva ja riigimajanduse tugevnemise ning ka põllumajanduse arengu L.-Euroopa põllumajandusriikide tasemele. Tööstuse arengust oleneb rahvamajanduse areng tulevikus suurel määral.“ Sellase seisukoha püstitas majandusminister käesoleva aasta aprillis riigi majandusnõukogus peetud eelarvekõnes.

Tegelik andmestik näitab, et tööstuse areng on eriti 1934. ja 1935. aastal sammunud kiiret tõusu- teed, ületades paljudel aladel kriisieelse 1929. a. kõrgseisu. Märkimisväärset siinjuures, et enne 1918. a. Eesti tööstuse toodang umbes pooleteisekordselt ületas põllumajanduse toodangu, mille tõttu tolleaegse Venemaa koosseisus Eesti oli üheks väljapaistvaks tööstusrajooniks. Iseseisval Eestil kadusid Venemaa avarad turud ja nii järgnes paratamatu kokkutõmbumine, mille tagajärjeks oli Eesti muutumine agraarriigiks, kus 1928—1930. a. andmeil põllumajanduse osatähtsus oli umbes $2\frac{1}{2}$ korda kõrgem tööstuse omast. Viimased aastad aga näitavad, et Eesti iseseisev, oludele kohanev tööstus on uuesti tõstmas oma osatähtsuse protsenti meie üldmajanduses. Kui majanduse tõus 1934. a. põhines veel peamiselt mõninga väliskaubanduslikel eeldustel, siis tuleb tõusuliikumise püsivust 1935. a. panna enam seisukorra paranemise arvele siseturu jaoks töötavil tootmisaladel, eriti aga tööstuses. Töövõimaluste ja töömahu seisukorda illustreerib parimini tööstustest rakendatud töötajate arv, milline oli suur- ja kesktööstuses 1. detsembril 1935. a. 44.034, 1934. a. — 36.649, 1929. a. oli sama arv 36.020. Seega on töötajate arvu tõus ühe aasta jooksul 16,7%.

Töömahu suurenemine peegeldub veelgi selgemalt tööliste poolt tehtud töötundide arvus, milline oli suur- ja kesktööstuses 1935. a. 75,2 milj., 1934. a. 76,2 milj. ja 1932. a. 53,5 milj.

Vaadeldes ainult suurtööstust kui meie kandvat tööstusharu näeme järgmise pildi:

	Töötajate arv	Tööliste töötundide arv (tuhandeis)
1935. a.	32.482	61.990
1934. a.	29.208	56.460
1932. a.	24.876	44.423
1929. a.	30.885	61.069

Andmed, puudutades 1929. a. kõrgseisu, 1932. a. kriisiaja madalseisu ja käesoleva aasta arve, näitavad, et 1935. a. on suurtööstus ületanud kõik eelmised aastad. Võrreldes 1929. a. on 1935. a. töötajate arv suur- ja kesktööstuses kokku 18% võrra suurem.

Elavnemise tendentsi Eesti tööstuses aitavad tõendada ka maksetud palga kogusummad (arvestamata ehitustööstust ja ettevõtete administratsiooni), mis olid miljonites kroonides: 1935. a. — 22,0, 1934. a. — 18,9, 1932. a. — 15,5, 1930. a. — 21,8.

Ka tööstusettevõtete arv on pidevalt suurenenud. Nii oli suur- ja kesktööstusettevõtete arv 1. detsembril 1934. a. 922 (sellest suurtööstusi 296) ning samal ajal 1935. a. 1087 (sellest suurtööstusi

303). Aasta jooksul on seega rajatud ja tegevusse astunud 165 uut tööstusettevõtet (neist 7 suurtööstust). Andmetest selgub ka need alad, millel tööstuskapital otsib uusi tegevusvõimalusi. Suurtööstuses on aasta kestes rajatud tekstiilitööstuse alal 5 ja kehakatte ning pudukaupade alal 8 uut ettevõtet. Tagasi on aga läinud muredude ja kaevanduste ning tublisti puutööstuste arv. Kesktööstuses on edusamme teinud metallitööstus 30, puutööstus 23, toidu- ja maitseainetetööstus 44, kehakatte- ja pudukaupade tööstus 29 uue ettevõtte näol.

On ilmnenud nähtus, et uute tööstusettevõtete asutamise alal avaldub väiksemate ettevõtete osatähtsuse tõus. Näit. 1929. a. mahutasid üle 500 töölisega suurettvõtted 18.000 töötajat ehk 35% töötajate üldarvust, 1935. a. aga 12.000 töötajat ehk 21%. Näib, et siseturu varustamise ülesanded nihkuvad üha enam väikeettevõtete poole, kuna suurettvõtted jäävad endiselt valdavalt enamusse eksporttoodangus.

Uute ettevõtete tekkimine just tekstiil- ja kehakatte- ning pudukaupade tööstuse alal, mis peamiselt toodavad siseturule, tõendab majanduslikku elavnemist ja rahva ostujõu tõusu. Ringkäiku raha juurevoolu on omakorda elustanud ka kahel viimasel aastal maksetud palkade kogusumma suurenemine ca 6,5 milj. krooni, võrreldes 1932. a. Tööliste nädala-reaalteenistus tõusis 1935. a. võrreldes eelmise aastaga ligi 3% võrra. Tööliste maksetud palga kogusumma ostujõud tõusis aga tööliste arvu suurenemise tõttu tunduvalt enam. Tööliste reaalteenistus oli 1935. a. 10% kõrgem kui 1927.—1931. a. keskmine. Tunnitasu alusel keskmiselt arvestatuna sai tööline suurtööstuses 1935. a. 29,8 s., 1934. a. — 29,1, 1933. a. — 28,6 s. tunnis.

Loomuliku kaasnähtusena eelpool toodud andmetele on Eesti tööstuses 1935. a. märgitav ka ulatuslik toodangu tõus (andmed puudutavad vaid suurtööstust, 1935. a. andmed põhjenevad eelkalkulatsioonidel, kusjuures pole arvesse võetud hindade kõikumise mõjutust).

Suurtööstuse toodangu koguväärtus 1000 kroonides.

	Valmistatud kaupade väärtus ja klientidelt saadud töötasu	Tarvitatud materjaalid	Netto-toodang
1935	116.700	55.100	61.600
1934	103.668	49.027	54.641
1933	85.001	38.419	46.581
1932	80.677	37.965	42.713
1931	95.842	46.841	49.001
1930	112.540	59.873	52.667
1929	119.298	67.107	52.017

Möödunud aastal on valmistatud kaupade väärtus peaaegu saavutanud 1929. a. kõrgseisu tase. Nettotoodang on aga, võrreldes 1929. a., hoopis kõrgem ja ületab kõik senised arvud. Siin oli soodustavaks asjaoluks hindade suurem langus toorainete kui ka valmiskaupade osas.

Veel piltlikumaks muutuvad andmed, kui vaatleme suurtööstuse peatootmisalasid üksikult viimaste aastate kestes (1935. a. andmed on toodud eelkalkulatsioonide põhjal).

Valmistatud kaupade väärtus
1000-tes kroonides.

	1935	1934	1933
1. Murrud ja kaevandused	3.278	3.007	2.724
2. Mineraalide töötlemine.	4.229	3.454	2.303
3. Metallitööstus . . .	8.975	5.784	4.183
4. Keemiatööstus . . .	9.237	7.564	7.314
5. Nahatööstus	4.427	3.074	2.892
6. Tekstiiltööstus . . .	35.847	30.178	22.174
7. Puutööstus	8.849	9.332	6.059
8. Paberitööstus . . .	14.716	13.883	10.938
9. Poligraafiatööstus . .	2.888	2.577	2.429
10. Toidu- ja maitseainete töötlemine	16.975	14.324	14.642
11. Kehakatte- ja pudukaupade tööstus	3.455	2.728	2.604
12. Elektri- ja gaasijaamad	3.873	3.620	3.228

Esitatud andmetest selgub, et peale puutööstuse esineb pidev tõusutendents kõigis muudes tööstusharudes. Eriti väljapaistvalt on 1935. a. edusamme teinud tekstiil-, metalli-, keemia-, toidu- ning maitseainete ja kehakatte- ning pudukaupade tööstus. Seda arengut aitab veel selgitada põgus pilk üksikutele meie rahvamajanduse kandvamaile tööstusharudele.

Tekstiiltööstus on siin suurimaks rühmaks ja tema osatähtsus ulatub 30% kogu tööstusest nii tööjõu kasutamise kui ka toodangu seisukohalt. Seejuures tekstiiltööstus on kaotanud oma ennemaailmasõjaaegse ilme, millal produtseeriti kaugelt rohkem kui praegu, peamiselt vene turule. Eesti kaasaja tekstiiltööstus toodab suures enamikus siseturu tarvis. Nii müüdi toodetud kaupadest 1934. a. 77,7% siseturule, 1929. a. aga ainult 47,5%. 1935. a. tegutses meil 46 tekstiiltööstust, andes tööd 10.760 töölisele, 1934. a. oli 36 tööstust ja neis oli tegevusse rakendatud 9.179 töölist. Tehtud töötundide arv näitas tõusu 15% — 1934. aastal 18,3 milj., 1935. a. 21,1 milj. töötundi. Tekstiiltööstuse arengus on viimase viie aasta jooksul ilmnenu pidev kunstsiidi toodangu tõus samal ajal, kui puuvillavabrikutes on toodangu langus. Kunstsiidi müüdi siseturule 1929. a. 1.700 tuh. kr., 1930. a. — 2.413, 1931. a. — 2.757, 1932. a. — 3.328, 1933. a. — 3.835, 1934. a. —

4.424 tuh. kr. eest. Puuvillakaupade müük sise- ja välisurule on 1929. a. 23.703 tuh. kr. langenud 1934. a. 15.447 tuh. kroonile. Kunstsiidi toodang kogu tekstiiltööstuse toodangust moodustas 1929. aastal 6%, 1934. a. aga 18%. Kunstsiiditööstuse alal uute vabrikute asutamise tõttu on pidev areng ka 1935. a. jatkunud. Kalevi- ja linaketrus- ning kudumisvabrikud on arendanud oma tegevust ühtlases tõusutempos. Kalevivabrikutes oli kaupade müük 1929. a. 3.185 tuh. kr., 1932. a. 3.848 tuh. kr., 1934. a. 4.572 tuh. kr. Linavabrikuis ulatas valmistatud kaupade väärtus 1933. a. 2.755 tuh. kroonile, 1934. a. 3.513 tuh. kr. Nagu näitavad tööliste ja töötundide arvu suuremine ning väliskaubanduse andmed, on mõlemad eelpool mainitud alad 1935. a. teinud edusamme.

Tekstiiltööstuse areng näitab, et see on kohanenud nii välismaa kaupadega võistluse võimelt kui ka artiklite mitmekesisemisele siseturu nõudeile.

Eesti vanima tööstusharu — paberitööstuse — osatähtsus on 13% tööstuse kogutoodangust ja töötas see möödunud aastal läie koormisega. Valmistati:

	Tselluloosi	Puumassi (tonnides)	Paberit
1935	70.000	16.000	18.300
1934	70.551	15.412	17.510

Kuna 1935. a. kohta pole käes veel lõplikke andmeid, siiski on tõenäoline, et väike tõus on kõikidel aladel — ka tselluloosi valmistamises.

Meie paberitööstus on 1925. a. alates teatud murrangu läbi elanud, pannes viimaseil aastail peaarõhu tselluloosi tootmisele. 1925. a. toodeti näit. paberit 38.270 tonni ja tselluloosi vaid 16.268 tonni. Uue sulfaat-tselluloosivabriku rakendamisel tõuseb tselluloosi osatähtsus veelgi tublisti teiste paberitööstuste artiklite kõrval.

Puutööstuse rühmas oli saeveskite tegevuses eriliselt kõrge 1934. a., möödunud aastal tõmbus tegevus tagasi ja raielankide kasutamise piiramise tõttu on ilmne, et see tendents kestab veelgi. Töötunde oli 1935. a. 4,2 milj. 1934. a. 5,9 milj. vastu.

Selles grupis on aga õige edukas väineerikaupade toodang. Nii valmistati:

	Väineerplaate m ²	Kastilaudu m ³	Toolpõhju 1000 tk
1935. a.	11.000	8.000	4.700
1934. a.	9.701	6.574	4.654
1933. a.	6.492	4.344	5.870

Eesti tulevikuala — põlevkivitööstus — on möödunud aastal sammunud nagu varemgi edu tähe all. Õliajamise alal rakendatud kolm ettevõtet töötasid täie koormisega. 1. juunil 1934. aastal oli kaevandustes tegevuses 1996 ja õlitööstuses 2442 töölist. Põlevkivikaevanduste ja õli-

vabrikute toodang (tonnides) on näidanud pidevat tõusu:

	Põlevkivi	Toorõli	Bensiin
1935. a.	604.000	46.918	6.012
1934. a.	588.958	46.877	5.899
1933. a.	499.968	37.617	4.992

Toodangu edaspidiseks tõusuks on kõik eeldused olemas. 1936. a. avatud uued Riigi Põlevkivitööstuse ja „Eesti Kiviõli“ õlivabrikud ning Sillamäel elustatud suur rootslaste õlitööstus tõendavad seda väidet. Pole ka huvitusest märkida, et murdude ja kaevanduste ning mineraalide töötlemise rühmas, kus riik turba- kui ka telliskivitööstuses näitab suurt aktiivsust, on põlevkivitööstuse alal just eraettevõtete osatähtsus pidevalt tõusmas. Põlevkivitööstuse arengu algaastail oli eraettevõtete toodang üsna madal, 1—3%. 1933. aastal eraettevõtete toodang esmakordselt ületas Riigi Põlevkivitööstuse toodangu ja järgnevatel aastail on suhe üha tõusnud eraettevõtlikkuse kasuks.

Tsemenditööstuses valmistati tsemendi mõõdunud aastal 222.000 tünni 1934. a. 156.000 tünni vastu. Ehitustegevuse elavnemisega on meil siseturul tsemenditarvidus tublisti tõusnud.

Samuti on intensiivset tegevust näidanud klaasivabrikud, rakendades 1935. a. 593 töölit 1934. a. 513 vastu. Telliskivitehaste tegevuses võib märkida mõõdunud aastal 20% tõusu toodangus. Töötunde tehti 1934. a. 570.000, 1935. a. aga 692.000. 1934. a. toodeti 5,9 milj. tükki tellis-, 2,0 milj. tk. silikaat- ja 1,4 milj. tk. põlevkivituhakive.

Metallitööstuse rühmale on mõõdunud tegevusaasta eriti soodsaks osutunud. Tööstusharu on ligilähedale saavutamas seda taset, mis oli 1924. a. ja 1925. a. Töötajaid oli 1935. a. 4187 ja 1934. a. 3510. Töötundide arv on tõusnud 1,7 milj. võrra, tõustes 6,7 miljonilt 1934. a. 8,4 miljonile vaatluse all oleval aastal.

Keemiatööstuse rühmas tuletikutööstus töötab juba pikemat aega äärmiselt nõrga koormisega, kusjuures mõõdunud aastal oli rakendatud üks ettevõtte, „Phönix“ Väljandis. 1935. a. toodang eelmise aastaga võrreldes küll tõusis, kuid varemaste aastate sisemaise tarvituse ja väljaveo tagasimineku tõttu on veelgi õige madalal tasemel. Tuletikke valmistati 1935. a. 52,5 milj., 1934. a. 36,6 ja 1933. a. 54,7 milj. toosi ja eksporditi 1935. a. 164 tuh. kr. (1934. a. 134 tuh. kr.) eest. Hästi töötanud harude hulka kuuluvad selles rühmas kummi- ja kunstsarvete haseid, neist viimane töötades peamiselt ekspordiks. Esimeses tõusis töötajate arv 175-lt 211-le ja teises 176-lt 228-le. Kunstsarve toodang on

meil 10 aasta jooksul teinud määratu hüppe. 1935. a. toodeti (eelkokkuvõttel) 755 tonni, 1934. aastal — 662 t., 1933. a. — 450 t. ja 1927. a. — 11 t.

Nahatööstus on arenenud normaalselt, suurendades aasta jooksul tööliste arvu 10% võrra. Sama maksab ka poligraafia-tööstusharu suhtes, kuhu kuulub 16 trükikoda 1210 töötajaga.

Toidu- ja maitseainete töötlemisharus on nii tööliste arv kui ka toodangus suurenenud, mis langeb peamiselt šokolaadi- ja kompvekitööstusele. Šokolaadi- ja kompvekitööstuste suurenes nõudmine siseturul. Tehtud töötundide arv tõusis šokolaadi- ja kompvekitööstuses 1.464.000 1934. a., 1.884.000-le 1935. a.

Siseturu maht on näidanud maiusainete toodangu alal pidevat tõusu (arvestades tonnides):

	1934. a.	1933. a.	1932. a.
Biskviit	171	158	201
Šokolaad	577	480	419
Kompvekid	1370	1175	994

Pidev toodangu tõus on märgitav veel tubaka, likööri ja napsi ning pärimi valmistamise alal. Pisut on vähenenud aga õlletoodang. 1935. a. valmistati õllevirret 61,9 tuh. hl ja 1934. a. 63,3 tuh. hl. Alates 1925. a. on õlletoodang Eestis langenud pidevalt — 10 aasta jooksul üle 60%. Siin on põhjuseks õlletarvituse vähenemine hinnatõusu, koduveini ja riigiviina arvel. 1925. a. valmistati õllevirret 147,4 tuh. hl.

Kehakatte- ja pudukaupade rühma kuulub 24 saapa-, kammi- ja nõõbivabrikut. Neis oli tegevuses 1934. a. 1006 ja 1935 — 1183 töötajat. Tõus toodangus on märgitav õige suure ulatuses.

Kõigi eelpool toodud Eesti väljapaistvamate tööstusharude tegevuse elavnemisele ja toodangu tõusule asetab punkti tööstustes tarvitatud elektrijõu toodangu tõus. Elektri jaamad on tuhandetes kwh-des annud energiat 1935. a. 32.013, 1934. a. 28.582, 1933. a. 26.198.

Tööstussaaduste hinnad püsisid 1935. a. veel tunduvalt madalamal tasemel kui kriisieelseil aastail. Vaatamata toodangu koguslikule tõusule ei ole tööstuse rahalised läbikäigud siiski veel saavutanud kriisieelsete aastate taset.

Tööstussaaduste väljavedu

suurenes võrreldes 1934. a., kuid on veel tublisti madalamal 1929. a. tasemest.

1935. a. veeti tööstussaadusi välja 30.482 tuh. kr. eest 1934. a. 28.462 tuh. kr. vastu, tõus seega 7,1%; 1929. a. oli aga väljavedu 45.076 tuh. krooni.

1935. a. üldväljaveo summast 80.118 th. kr. teeb tööstussaaduste väljavedu välja 38%.

Miljonites kroonides võetult on 1935. a. välja veetud põllumajandussaadusi 39,7, tööstussaadusi 30,5, metsasaadusi 8,6, muid toidu- ja maitseaineid 1,3 milj. kr. väärtuses. Võrreldes näeme, et nii tööstus- kui ka põllumajandussaaduste väljaveos on kriisiaastate tasemelt küll tunduv tõus, kuid 1929. a. taset pole kumbki ala veel suutnud saavutada. Välja veetakse peagu eranditult suurtööstuse toodangut, kuna kesk- väike- ja käsitööstuse toodangu kasutab siseturg. Väljaveos on tööstussaaduste erikaal meil alati küllaldase tähtsuse omanud. 1923. a. oli see umbes 30%, 1929. a. 38,4%, kriisiajal 1932. a. — 37,8%, 1934. a. 41,3% ja nüüd taas üle ½ — s. o. 38%.

Tööstusliku väljaveo tähtsamateks kaupadeks on tekstiil-, paberi- ja puutööstuse saadused, neile langeb üle 75% tööstuslikust üldväljaveost.

Alltoodud tabel näitab meie väljapaistvamate tööstusrühmade väljavedu 1000 kroonides.

	1935. a.	1934. a.	1932. a.	1929. a.
K o k k u	30.482	28.468	16.135	45.076
1. Paberi toormaterjaal	8.453	7.190	5.479	6.532
2. Paber	1.812	1.859	1.240	6.422
3. Tekstiiltööstussaadused	9.462	9.815	4.611	20.857
4. Puutööstussaadused	3.963	3.276	2.121	5.235
5. Töödeldud nahad .	469	370	8	378
6. Tuletikud	164	134	163	926
7. Tsement	25	258	115	864
8. Muud	6.134	5.569	2.398	3.862

Tööstussaaduste väljavedu suurenes võrreldes 1934. a. andmetega peamiselt paberi toormaterjalide ja puutööstussaaduste arvel. Paberi toormaterjalide eksport kasvas 17,6%, sellest tselluloos 15,8% ja puumass 53,5%.

Meie paberitööstuse suuremateks turgudeks olid Hiina, Holland, Egiptus, Briti ja Briti India, kuhu läks umbes ½ kogu väljaveost. Tselluloosi tootmise mõjus turu hindadele parandavalt tähtsamate sulfaat-tselluloosi tootjate erinõupidamise seisukoht (Malmös), mille järele otsustati tootmist möödunud ja käesoleval aastal piirata 25% võrra. Puumassi eksportimise alal avardusid meil võimalused Prantsusmaal ja Britis.

Puutööstussaaduste väljaveo tõus ulatus 21%, peamiselt vineeri ja vineer-toolipõhjade arvel.

Tööstussaaduste rühma olulisema eksport-artikli — tekstiiltööstussaaduste — väljavedu näitas väärtuselt tagasimekut 3,6% võrra. Sellest puuvillase riide eksport 14,1%, jämeda linase riide 15,6% ja džuuatriide ning kottide 9,5% võrra. Tõusid aga puuvillase lõnga ja niidi väljavedu 0,6% ja linase lõnga eksport 126%. Suhteliselt kõige enam kahanes tsemendi väljavedu — väärtuselt 90,3% võrra.

Muude tööstusalade väljaveos väärrib veel märkimist, et kunstsarve väljavedu koguselt võrreldes 1934. a. tõusis 18,8% (1935. a. 657 tonni, 1934. a. 553 t.), väärtuselt oli aga tõus 66,8%. Kunstsarve eksporditakse meil üldse 16-le turule, muude hulgas Austraaliasse, Kanadasse, P.-Am. Ühendriikidesse, valdavamaks turuks on aga Briti. Telefoniaparaatide ja nende osade väljavedu näitas tõusu 67% (1935. a. 292 tuh. krooni, 1934. a. — 175 tuh. kr.). Tõusnute gruppi kuulub ka bituumeni ja põlevkiviõli väljavedu, kuna tagasi on läinud bensiini eksportimine 27,4%. Põlevkiviõli peamiseks välisurgudeks on meil Saksa, Läti ja Leedu. Bensiini väljaveo tagasimekus peitub põhjus Läti turu osatähtsuse tunduvas vähenemises, mida küll osaliselt kompenseeris Soome turustatava bensiinikoguse suurenemine. Näit. 1934. a. eksportisime Läti 1.432 tn. bensiini, 1935. a. 715 tonni.

Tööstussaaduste väljavedu moodustab 1935. a. ümmarguselt 26% tööstussaaduste kogutoodangust. Aasta jooksul valmistatud tööstussaadustest on seega siseturule mahutatud ja lattu töötatud ümmarguselt 74%.

Tähtsamaist küsimusist tööstuse alal, mis aasta jooksul kojas arutusel olnud, mainime järgmisi:

Uue tööstusseaduse põhilased.

Tarviliseks pidades tööstuse korraldamiseks ja juhtimiseks anda majandusministeeriumile suuremaid võimalusi kui neid 1920. a. maksmapandud suur-, kesk- ja väiketööstuse seadus ette nägi, töötati välja uue tööstusseaduse põhilased ja saadeti need kojale seisukoha võtmiseks. Uue seaduse põhilased nägid ette õige põhjalikke muudatusi maksvas tööstusseaduses.

Tööstusseadust oli kavatsatud muuta lühidas kokkuvõttes järgmiste põhimõtete järgi:

1) Tööstusettevõtete asutamise lubade andmine kuulub majandusministeeriumile.

Selle õiguse andmist peeti tarviliseks selleks, et majandusministeeriumil oleks võimalik ära hoida liigset kapitali investeerimist neisse tööstusaladesse, kus olemasolev tööstusharu juba

küllalt võimeline on rahuldama turu nõudeid ning uue ettevõtte juurelulek on põhjendatud vähe või sugugi ei ole põhjendatud.

2) Tööstusettevõtete ehitus-, sisseseadete- ja julgeoleku kaitseabinõude valve koondatakse majandusministeeriumi. Viimasele jääb ka õigus sulgeda tööstusettevõtteid või nende osakondi, missuguste seisukord või töötamisviis ümbruskonnale või neis ettevõtteis töötajale on hädaohtlik.

Ülaletetoodud põhimõtte maksmapanek peeti tarviliseks mitte üksnes selleks, et majandusministeeriumil oleks alaline ülevaade tööstuse tehnilise koostise ja võime kohta, vaid ka seepärast, et ettevõtjate huvides on, et ministeeriumisse koondataks tarviline andmestik, mis võimaldab korraldada kõiki küsimusi ühes asutuses.

3) Igas tööstusettevõttes peab olema vastutav juhataja, kes on Eesti kodanik ja oma teadmiste ning kogemuste alal on suuteline ettevõtte tööala juhtima.

4) Tööstusettevõtted on kohustatud majandusministeeriumile esildama andmed ettevõtte tegevuskava, tööviiside, toodete hinna kalkulasiooni, toodangu võime ja toodangu suuruse, turgude jne. kohta, kusjuures ministeeriumi ametnikel on õigus ettevõttes teostada kontrolli ettevõtte tehnilise seisukorra kui ka ettevõtte poolt antud andmestiku kohta vastavate dokumentide ja raamatute läbivaatamise teel.

Nende õiguste andmist peeti majandusministeeriumis tarviliseks tehnilise kontrolli teostamise ja valve mõttes, samuti selleks, et oleks kasutada andmeid, kui päevakorrale kerkiivad kas uute tööstusettevõtete asutamise või olemasolevate laiendamise, või jälle kaubalepingute sõlmimise küsimused.

Koda, võttes arvesse küsimuse suurt tähtsust ja ulatust, pidas tarviliseks õige põhjalikult kaaluda uue tööstusseaduse põhilauseid ja enne lõpliku seisukoha võtmist selgitada, millistele põhimõtetele on tööstusseadus rajatud teistes riikides. Koguti üksikasjalisi andmeid selle kohta, kuidas on küsimus lahendatud Soomes, Poolas, Saksamaal, Itaalias, Inglismaal, Belgias, Prantsusmaal, Rootsis, Norras.

Tööstusseaduse põhilauseste punkt 1. püstitatud põhimõtte maksmapaneku kasuks peab tähendama, et meil on ette tulnud liigseid kapitali investeerimisi õige mitmel tööstusalal, mis ei ole jätnud avaldamata oma kahjulikku mõju sellel alal töötavatele ettevõtetele ja on halvanud meie majanduselu arenemist üldiselt. Seepärast punkt 1. püstitatud põhimõtte maksmapanek on põhjendatud ja tarviline.

Teiselt poolt on aga toodud ette, et riiklik intervensionism selles küsimuses ei ole küllaldaselt põhjendatud, kuna riigi- ja rahvamajanduse seisukohalt ei ole üksikute isikute aineliised kaotused ja üksikute ettevõtete pankrotid, milliseid on põhjustanud üleinvesteerimine, veel niisugune nähe, mille vastu tuleks igal tingimusel võidelda kõikide võimalike abinõudega. Uue tööstusseaduse põhilauseste punkt 1. avaldatud põhimõtte elluviimine ei kaotaks edaspidi ometi mitte ebaõnnestunud ja põhjendamatu investeerimisi, vaid kujuneks ühelkülgselt eramajanduse arengut pidurdavaks nähtuseks. Meie tööstuse elus ilmsiks tulnud puuduste ja väärinvesteerimiste vastu võitlemiseks soovitati tarvitusele võtta teisi mõjuvaid abinõusid, sailitades sealjuures täielise tööstusvabaduse printsiibi.

Arvesse võttes kõiki poolt ja vastu toodud väiteid võeti kajas uue tööstusseaduse põhilauseste 1. punkti kohta vastu järgmine resolutsioon: Et ära hoida liigset kapitalide investeerimist tööstusaladesse, kus olemasolev tööstus küllalt võimeline on turu tarvidust rahuldama, tuleb uute tööstusettevõtete asutamist reguleerida eeskätt tolli-, maksu- ja krediitpoliitiliste abinõudega. Kui ülalnimetatud abinõude tarvitusele võtmine ei peaks andma meie oludes positiivseid tulemusi, siis tuleks ülearuse kapitali investeerimist tööstusse piirata ettevõtete asutamise keeluga.

Tööstusseaduste põhilauseste punkt 2. ettenähtud põhimõtte maksmapanekut ei pidanud koda soovitavaks, kuna Tehnilise Järelevalve Seits on teostanud järelevalvet asjalikult, kusjuures selts peale oma otsekohe ülesande on annud ka nõu liikmeile, kuidas ära hoida õnnetusjuhtumeid jõumasinate ning teiste mehhaaniliste seadeldiste juures. Kui seltskondlikud organisatsioonid suudavad küllalt hästi ja otsarbekohaselt täita oma ülesandeid, siis ei ole põhjust anda nende ülesandeid ametiasutuste kätte, mis ei tule asjaajamisele kasuks, vaid muudab selle kallimaks ning bürokraatlikumaks.

Põhilauseste punkt 3. püstitatud põhimõtte maksmapanekut koda pooldas, kuid ainult sel eeldusel, et ettevõtte vastutava (tehnilise) juhataja võimete hindamist ei jäeta mõne ametiasutuse võimkonda, vaid nõuded, millistele kesk- ja väiketööstusettevõtte tehniline juhataja peab vastama, määratakse kindlaks meistrite, õppinud tööliste ja tööstusõpilaste seaduse alusel Tööstusliku Kutseoskuse Nõukogu poolt.

Koda ei pooldanud aga põhilauseste punkt 4. avaldatud põhimõtte elluviimist, kuna selle põhimõtte maksmapanek võrduks koja arvates

tööstuse täielise kontrolli alla võtmisele ja an-naks ametiasutustele võimaluse nõuda tööstus-ettevõtetele igasuguseid andmeid, milliste and-mine endaga tooks kaasa palju tööd ja sekel-dusi. Samuti võib karta, et siis, kui punkt 4. püstitatud põhimõtte võetakse aluseks uue töös-tusseaduse väljatöötamisel, avaneb ametnikel võimalus end ettevõtte juhtimisel vahele segada.

Minimaalpalkade seaduse eelnõu.

Seaduse eelnõu nägi ette minimaalpalkade kindlaksmääramise võimaluse neil tööaladel, kus tööliste palgad on erakordselt madalad. Põhi-mõtteliselt pooldas koda minimaalpalkade kind-laksmääramise kavatsust, pidas aga tarviliseks, et minimaalpalga kindlaksmääramine võetaks ette esialgu vaid üksikutel seaduses tähendatud tööaladel, esimeses järjekorras põllutöös ja ko-dutöös (Heimarbeit), kuna neil aladel Eestis tööliste teenistus on kõige madalam. Et ära hoida seaduse mitmepidist tõlgitsemist, pidas koda tarviliseks, et „erakorraliselt madala pal-ga“ mõiste oleks seaduses täpsemalt määratud kindlaks, sest vastasel korral võiksid tööliste esin-dajad seaduse alusel nõuda kõigi Eestis esine-vate tööalade minimaalpalga küsimuse päeva-korda võtmist.

Erakordselt madala palga mõiste kindlaks-määramisel ei võiks meil olla eeskujuks Inglis-maa või mõne teise välisriigi palgamäärad, vaid palkade võrdlusel tuleks võtta arvesse Eestis üldiselt maksetavate palgamäärade tasapinda. Ka ei võiks minimaalpalga kindlaksmääramisel aluseks võtta vastava tööharu käitiste kande-jõudu, nagu see on ette nähtud eelnõus, kuna ettevõtete kandejõud ei olene üksnes tööliste palgamäärast, vaid oleneb peaaesjaliselt ette-võtte omaniku ettevõtlikkusest, asjatundlikku-sest ja osavusest ettevõtte juhtimisel, siis veel ettevõtte sisseseadest, kapitalidest ja väga pal-judest teistest asjaoludest.

Kokkuvõetult võttis koda eelnõu kohta vastu järgmised põhimõttelised seisukohad:

Piirata seaduse ulatust ainult üksikute vä-heste tegevusalade peale, eeskätt põllumajan-duses ja kodutöö alal tegutsevate isikute mini-maal-palgamäärade kindlaksmääramiseks.

Vabariigi valitsus otsustab, missugused alad arvatakse seaduse alla.

Minimaalpalga komisjonide ellukutsumise al-gatus olgu majandusministril.

Palga alammäära kindlaksmääramisel võetagu aluseks elumaksumus ja tööliste töötingimused nende tööalal.

Ettevõtted ei ole kohustatud esitama komis-jonile äriarvamataid ja muid dokumente.

Määrus tööaja kohta pagaritööstuses.

Talinnas 1. a. peetud ülemaaline pagaritöös-turite kongress tunnistas tarviliseks pagaritöös-tuse raske olukorra parandamiseks öotöökeelu-määruste muutmise selles mõttes, et määrused näeksid ette kõiki neid soodustusi, missuguseid võimaldab anda vastav rahvusvaheline konvent-sioon.

Kaubandus-tööstuskojas töötati välja määruse eelnõu, põimides ühte määrusesse kõik seni maksvad määrused ja täiendades ning muutes määruse eeskirju vastavalt pagaritöösturite soo-vile. Maksvate määruste koondamine ühte ter-viklikku kõikehaaravasse määrusesse tunnistati tarviliseks selleks, et hõlbustada kõigil maks-vate eeskirjade leidmist ühest määrusest, ilma et oleks tarvis neid kokku otsida mitme aasta Riigi Teatajaist. Kõik muudatused, mis ette võeti määrustes, kooskõlastati vastava konvent-siooni ja pagaritööstuses öotöökeelu seaduse ees- kirjadega.

Kojas väljatöötatud eelnõu tunnistati pagari-töösturite erinõupidamisel kõigiti vastuvõeta-vaks ja selle maksmapanek hädatarviliseks.

Määruse eelnõu esitati läinud aastal teede-ministeeriumile palvega astuda tarvilisi samme selle elluviimiseks.

Määruse läbivaatamiseks ministeeriumisse kokkukutsutud koosolekule ei kutsutud koja esindajat, vaid ainult mõne kohaliku (Tallinna) pagaritöösturite organisatsiooni esindajad, samuti ka pagaritööliste esindus. Ära kuulates määruse eelnõu poolt- ja vastuväiteid otsustas teedeministeerium määrusele käiku mitte anda, põhjendades oma otsust sellega, et määruse eel-nõu ei ole kooskõlas rahvusvahelise konventsio-niga, samuti meil maksva vastava seadusega.

Üheks tähtsamaks küsimuseks oli läinud aastal meistrite, õppinud tööliste ja tööstusõpilaste seaduse muutmise küsimus, mis kojais juba aastaid päevakor-ras seisnud.

Kojas töötati välja seaduse muutmise eelnõu ja esitati haridus- ja sotsiaalministeeriumile, milline eelnõu mõne väikese muudatusega pandi riigivanema poolt dekreedina maksuma 3. juulil 1935. a. (RT. nr. 60 — 1935. a.).

Maksmapanud seadus suurendab meistri õi-gusi õige tunduvalt. Nimelt võib Tööstusliku Kutseoskuse Nõukogu määrata kindlaks need tööalad, millel ettevõtte tegelikult juhatajalt nõutakse vastava tööala meistri kutse omamist. Kohe pärast selle muudatuse läbiviimist asus Tööstusliku Kutseoskuse Nõukogu küsimuse sel-gitamisele, millistel aladel tuleks ettevõtte teh-

niliselt juhatajalt nõuda meistri kutse omamist. Arvata võib, et juba kõige lähemal ajal nõutakse nii mõnelgi alal ettevõtte juhatajalt meistri kutset. Kesktööstusettevõtete kohta on selline nõudmine üldiselt juba maksmata pandud uue tööstusseadusega.

Selleks, et oleks võimalus karistada meistrite, õppinud tööliste ja tööstusõpilaste seaduse rikkujaid, töötati Tööstusliku Kutseoskuse Nõukogu poolt välja vastav kriminaalseadustiku täiendamise eelnõu ja saadeti kojale seisukoha võtmiseks. Koda kiitis eelnõu põhimõtteliselt heaks ja pani ette teha selles mõned tarvilised muudatused.

Tööstusliku töö seaduse § 260 muutmise küsimus.

Maksva tööstusliku töö seaduse § 260 järgi kuuluvad haigekassades kindlustamisele ühel alusel töölistega kõik palgalepingu alusel ettevõttes töötavad isikud. Nii alluvad sellele kohustusele ka juhtivatel kohtadel tegutsevad ametnikud ja teatavatel juhtudel ka ettevõtte juhatajate liikmed — direktorid.

Pidades silmas, et kõrgemapalgalisel ametnikul ja ettevõtte direktoril maksavad võrdlemisi õige kõrget haigekassa-maksumu, tegelikult aga haigekassa abi ei kasuta, tunnistasid koja tööstuslikud sektsioonid tarviliseks seaduse muutmise. Peeti soovitatavaks, et isikud, kes teenivad kuus üle 200 krooni, oleksid vabad sundkindlustuse kohustusest. Sellekohane eelnõu töötati kojast välja ja esitati valitsusele. Loota on, et see seaduse muutmise ettepanek lähemal ajal teostatakse, kuna ka riigi majandusnõukogu tunnistas eelnõu elluviimise tarviliseks.

Keelemääruse muutmise küsimus.

Riigi Teatajas nr. 2 — 1935. a. avaldatud keelemäärus kirjutas ette, et alates 1. aprillist l. a. peavad Eesti päritoluga saaduste ja nende pakendite pealkirjad, nagu etiketid, pudelisildid jne., olema eestikeelsed. Loomulikult ei saanud Kaubandus-tööstuskojal olla põhimõtteliselt midagi määruse vastu, kuid pidades silmas, et selle määruse täitmine oleks toonud paljudele tööstusettevõtetele suurt ainelist kahju ja sünnitanud suuri raskusi kaupade väljaveole, tunnistas koda tarviliseks määruse muutmise. Sellekohased koja sammud andsid ka tulemusi ja määrus muudeti. Muudetud kujul maksmapandud määruse järgi on võõrkeelsete etikettide tarvitamine samuti keeldud nagu varemalt, kuid majandusministri ettepanekul võib siseminister lubada siseturul levitatavate Eesti päritoluga saaduste ja nende pakendite pealkirjades tarvitada võõrkeelt, kui neid saadusi valmistatakse ka

väljaveoks. Samuti või tarvitada võõrkeelseid kaubamärke, kui need on seaduslikult registreeritud enne 1. jaan. 1935. a.

Laenuprotsentide sunduslikult alandamise küsimus.

Tartu töösturite ja kaupmeeste organisatsioonid esinesid läinud aastal valitsuse ees palvega, et sunduslikult alandataks laenuprotsente 5%-le aastas. Seda Tartu organisatsioonide algatatud küsimust igakülgsest kaaludes ja arvesse võttes, et seisukord meil rahaturul on paranenud tunduvalt, laenuprotsent on viimasel ajal langenud, ilma et oleks võetud tarvitusele sundabinõusid, meie laenuprotsendid võrreldes välismaal maksetavate protsentidega ei ole kõrged ja palju teisi kaaluvaid põhjusi, — ei pidanud V sektsioon võimalikuks seda algatust toetada.

Peale ülaltähendatud küsimuste arutas koda veel terve rea tööstusse puutuvaid küsimusi, mida kõiki aga siin on võimatu loetella.

LAEVASÖIT.

Möödunud 1935. a. laevasõidu alal jätkus üldiselt rahvusvahelises tegevuses depressioon, mis oma alguse sai 1930. a. Talvine kui ka suvine prahiturg oli veidi nõrgem kui eelmistel aastatel, nii et rahvusvaheliste vedude indeks esimese poolaasta eest oli madalam kui 1934. a. ning üldse kunagi pärast sõda.

Näiteks olid tuntud indeksid:

	Lloyds List indeks	Economist indeks	Saksa stat. k. b.
1934. a. I pool	64,0	83,1	57,6
1934. a.	64,8	84,1	59,6
...1923 = 100	1910—1913 = 100	1913 = 100	

Ka aasta III veerand ei toonud prahtides muudatust, nagu näitab „Lloyds Listi“ indeks, mis oli:

1935. a. III veerand	— 64,1
1934. a. III veerand	— 67,4

Need indeksid ei sisalda metsaprahte, kuid ka viimaste alal olid prahtid Balti ja Valgest merest umb. 1/—2/— madalamad kui 1934. a. kolmel esimesel veerandil. Samal ajal metsaveo kogukvantum oli vähem kui eelmisel aastal, kuigi Soome ja Vene ning osalt Skandinaavia riigid jõudsid peaaegu endisele tasemele.

Eesti laevadest oli õnneks antud kaugesõidus umb. 50% timecharterile ning ülejäänud laevadest suur osa prahitud ette suviseks metsaveoks, mille juures suures osas toimus prahtimine enne 1935. a. langevat tendentsi. See tõttu kannatasid Eesti kaugesõidulaevad vähem

prahituru järjekordse languse all, peale laevade, mis olid ette prahtimata; eriti talvistel vedudel oli raske otsi kokku saada, mistõttu mitmed laevad leidsid olevat odavamana kanda seisusoleku kahjusid.

Vaikelaevad prahtid Venest ja Soomest Daani ja Saksamaale olid eelmise aasta eeskujul rahuldavamad ning laevad olid kogu navigatsioonijooksul töös.

Prahituru järjekordset halvenemist tuleb kirjutada 1. a. mitte vedude kvantumi üldise vähenemise arvele, kuna statistiliste kokkuvõtete järgi rahvusvaheline kaubandus on isegi tõusnud 3—5% võrra. Samal ajal ka võistlev tonnaash on vähenenud laevade lammutamise ning uute laevade ehitamise pidurdamise tõttu. 1931. a. oli maailma tonnaash 68,7 milj., ilma tanklaevadeta — 59,7 milj. br.-tn.; 1935. a. olid vastavad arvud 63,7 ja 54,7 milj. tn., s. o. tonnaash on vähenenud 4 aasta jooksul 5 milj. br.-reg.-tn. võrra. Ka seisus olev tonnaash langes 14,6 milj. br.-reg.-tn. pealt 1932. a. 5,5 milj. br.-tonnile 1935. a. keskel.

Prahituru nõrgenemise põhjust tuleb otsida teistest asjaoludest, ja nimelt:

1) 1934. a. lõpu prahtide paranemise ja vedude suurenemise tõttu lasti palju seisvat tonnaashi sõitu, mis tekitas reaktsiooni talviste vedude vähenemise alal.

2) lisaks endistele laevasõitu subsideerivatele riikidele 1. jaan. 1935. a. tuli juure Inglismaa tramp-laevade subsideerimine, misjuures tingimuseks oli, et antakse toetust vaid sõitvatele laevadele. Samuti tuli juure Hollandi ja Belgia laevasõidu subsideerimine, nii et praktiliselt kõik Öhtu-Euroopa riigid, peale Skandinaavia ja Balti riikide, maksavad sõidus olevatele laevadele suuri toetusi. See põhjustas hoidma liigset tonnaashi sõidus ja surus veohinnad alla subsidiidumide arvel.

3) Mitmed riigid juhtisid kaudselt ja otseselt vedusid oma laevadele, mistõttu vabal prahiturul veod vastavalt vähenesid. Näiteks võib tuua Saksa metsaostu Venest, kus oli tingimuseks, et tuleb osta „fob“ ja veod anda Saksa laevadele isegi teatava hinnaga. Sama nähtus kordus Saksa ja mitme teise riigi poolt teiste vedude alal. Vastavalt vähenesid veod ja suurenes laevade pakkumine vabal veoturul.

Oktoober tõi prahtidesse järsu pöörde ülespoole, ühenduses Itaalia-Abessiinia sõjaga ja sellega üles kerkiva üldise sõjahädaohuga. Samuti oli põhjuseks suurte laevastike koondamine Vahemerre ja riikide algav võidujooks relvastuse ja sõjatagavarade täiendamise alal, millele tõuke andis Saksa loobumine Versailles'

rahulepingu relvastuse piiramise osast ja Saksa kui ka Jaapani lahkumine Rahvasteliidust.

Kõik need asjaolud tõid elevust rahvusvahelisele kaupade liikumisele. Lisaks sellele tuli sõjariisiko kindlustus Vahemere j. t. vedudel. Tagajärjeks oli järsk prahtide tõus oktoobris, esialgu Vahemeres, kuid varsti ka üle ookeani vedudel idast ja läanest, samuti ka kohalikel prahiturgudel. Oktoobrikuu prahiindeks tõusis 12% võrra, seejuures Euroopa veod 13% võrra, jõudes üldindeksile 73,7. Tõus mõjutas ka Balti mere prahte metsa- ja süteveo alal umb. samas vahekorras. Tõus põhjustas aga samal ajal ülejäänud seisva tonnaashi sõitlaskmise, mis hiljem, kui ei ole püsivust, võib mõjuda vastupidiselt. Tegelikult novembrikuu tõi tagasimineku, kuna sõjahädaohu mõõdukus ning tagavaradega varustamine läks tagasi. Võrreldes oktoobriga läks indeks tagasi ligi 1% võrra, kuid Euroopa indeks ligi 4%, olles siiski kõrgem kui 1934. a.

	nov. 1935. a.	1934. a.
Üldindeks	73,2	66,4
Euroopa veod	77,3	69,7

Ka detsembris prahiturg nõrgenes, olles siiski veidi parem 1934. a. seisust. Kuid väljavaated 1935/1936. a. talveks, eriti vähemal tonnaashile, ei olnud väga roosilised.

Eesti kaubalaevastik oma suures enamuses ei saanud kasutada prahituru ajutist tõusu eeltoodud põhjustel. Vaid mõned üksikud laevad võisid sõlmida veidi paremate tingimustega ajalepingud ja etteprahtimata laevad ka üksikud reisilepingud.

Paralleelselt vaba prahituru arenguga 1935. a. tuleb märkida süstemaatilist laevaomanike koostööd prahituru parandamiseks minimaalprahtide maksmapaneku kaudu teatavate vedudel. Senini on teostatud prahituru sundkorraldamist tanklaevadele tuntud Schierwater kava järgi, mis on annud väga häid tagajärgi ja tanklaevade töö muutnud tasuvaks. Pealeselle Inglise valitsuse toetusel „Inglise laevastiku avitamise seaduse“ nõudel on „Inglise Tramp-laevastiku Valitsemise Komitee“ (koosneb 12 laevaomanikust) rahvusvaheliselt teostanud minimaalprahtid üle ookeani viljaveol ja süteveol Euroopast Põhja-Ameerikasse. Teostamisel on praegu „Baltic and International Maritime Conference“ eestvedamisel 1936. a. metsavedude minimaalprahtid, millest kinnipidamiseks on annud 14 mereriigi laevaomanikud oma nõusoleku. Need aktsioonid on kõik sihitud subsideerimiste vastu ning leiavad elavat toetust põhjamaade riikides. Ka Eesti laevaomanikud lähevad viimastega kaasa, olles ja jäädes vaba

võistluse põhimõtte alusele, mitte toetades riiklike subsidiume.

Üldiselt 1935. a. Eesti kaugesõidu kaubalaevastikule lõppes umbes sama resultaadiga kui eelkäiv 1934. a., s. o. laevastik tuleb omaga välja, võib tasuda võlgade protsendid ning suures osas amortisatsiooni, samuti võib ta osalt ka kapitali protsendiks midagi üle jätta.

Rannasõidu alal olid praamid viimaste aastate jooksul niivõrd alla läinud, et tramp-laevastik sihikindlalt allamäge läks, mis muutus otse häirivaks sellele tähtsale veolale. See tõttu töötati välja koja ja Laevaomanikkude Ühingu algatusel 1935. a. navigatsiooniks minimaalprahinormid, mida toetas veeteede valitsus ja teised asutused. Normid avaldasid teatavat mõju, kuid kahjuks peasjaliselt ühe suurema vedudeandja riigiasutuse vastuseismise tõttu, kes ei saanud eelarve tõttu norme täieliselt aktsepteerida, ei olnud võimalust neid 100% liselt läbi viia. Muudu oli vedusid rannasõidus vähem kui 1934. a. ning laevade teenistusvõimalused vastavalt vähemad.

Liinilaevade tegevus rannasõidus oli rahuldav, kuid kahjuks hakkas riik end Tallinn-Virurand-Narva liinil vahele segama, määraates raudteel Narvast—Tallinna dumpinghinnad selleks, et surmata laevaliini. Vastavad sammud koja poolt nähtuse kõrvaldamiseks ei ole annud tagajärge.

Eesti liinilaevade tegevus välisliinil, millest ainukesiks on Tallinn—Stokholm ja Kuressaare—Riia liinid, hargnes võrdlemisi soodsasti, eriti, kui suvel pandi töösse veel teine laev ning laevade kaudu muutus väga elavaks Rootsist Eestisse turistide ja suvitajate liikumine. Kahjuks tekitas teatavat raskust kesksuvel maksuma pandud Eesti turistide viisumimaksu tõstmine, missugune korraldus aga hiljem ära muudeti Kaubandus-tööstuskoja sellekohase märgukirja järele. Tuleks tõsiselt kaaluda võimalust Eesti-Rootsi vahelises liikumises maksuma panna samad soodustused, mis on Eesti-Soome vahel.

Eesti kaubalaevastik 1935. a., võrreldes eelmistega, näitas tõusu:

	Tuli juure Br.-reg.-tn.	Langes välja Br.-reg.-tn.	Resultaat Br.-reg.-tn.
Aurikuid	18 tk. 22.305	5 tk. 3.555	+13 tk. 18.750
Mootorlaevu	—	2 "	1 " 2 "
M/p. laevu	7 tk. 1.619	7 " 933	— 0 " +686
Purjekaid	7 " 654	13 " 924	— 13 " -924
Kokku: —2 tk. +18 471 br.-reg.-tn.			

Merelaevastik suurenes 18.471 br.-reg.-tn. võrra; nende hulgas 13 aurikut, kuna purjelaevastik läks tagasi, eriti vähemate rannapurje-

kate arvel. Juuretunud laevades leidis tööd üle 200 meremehe.

Koja tegevus laevasõidu alal jätkus endises suunas, seades oma ülesandeks Eesti kaubalaevastiku ja laevasõidu arendamise laevasõidu ringkondade omavahelise koostöö ning valitsuse kaasabi kaudu. Kokkuvõetult võiks nimetada järgmisi küsimusi, mis olid kojas aruandeaastal lahendamisel.

I. Ranna- ja sisesõidu-laevanduse arendamine.

1. Siin võeti aluseks läinud aastal vastuvõetud seisukohad, et oleks vajaline: 1) läbi viia tempelmaksude kaotus veodokumentidelt, nimelt kaupade nimekirjadelt, 2) saavutada maksude vähendamist sadamamaksude alal.

Esimest küsimust oli võimalus lahendada k. a. I veerandil arutusel olnud „Tolliseadustiku muutmise seadusega“, mis üksikasjaliselt läbi arutati ning kus suudeti mitmed kergendused ja lihtsustused rannasõidu kui ka kaugesõidu tarvis kokkuleppel maksudevalitsusega seadusesse sisse võtta. Seadus lubati majandusministeeriumi poolt dekreedil korras läbi viia, kuid kahjuks on see seni teostamata, kuna tahetavat seaduse kohta ära kuulata veel majandusnõukogu arvamist.

Paralleelselt võeti üles küsimus tempelmaksu muutmise seaduse läbiviimiseks ning viimasesse võeti sisse põhimõte tempelmaksude kaotamise kohta veodokumentidelt.

2. Sadamamaksude muutmist ja vähendamist ranna- ja sisesõidus oli võimalik teostada uues sadamamaksude tariifis, mis pandi maksuma dekreedil korras ning kus ranna- ja sisesõidu maksud on vähendatud 10—20%.

3. Kuna rannasõidu veohinnad juhuslike vedude tarvis viimaseil aastail olid langenud, siis koda toetas Laevaomanike Ühingu algatust maksuma panna omavahelised minimaalprahid ning pidurdada vedusid riiklike praamide ja veabinõudega. Algatus leidis veeteede valitsuse ja vabariigi valitsuse toetust ning minimaalnormid töötati välja ja pandi laevaomanike vahel maksuma. Kahjuks nende 100%-list läbiviimist takistas riigi metsatööstuse eelarve, mis oli kalkuleeritud madalamate prahtidega. Kuid 1936. a. navigatsiooniks tuleks normid juba täies ulatuses teostada, milleks on ka samme astutud, leides veeteede valitsuse toetust.

4. a) Rannasõidu liinivedude alal sadamamaksu uue tariifi kaudu on ette nähtud hõlbus-

tused maksude maksmisel ühekordselt, mis lihtsustab asjaajamist.

b) Liinilaevade vedude alal kojalt tuli astuda samme Tallinn-Virurand-Narva liinil raudtee ebaterve võistluse vastu, kuna raudtee tariif teatavate kaupade veoks Narvast — Tallinna ja ümberpöörduvalt oli määratud madalam omahinnast, selleks, et välja tõrjuda laevavedu. Kuna niisugune dumping ei tohiks olla rannavedude ja sadamate arengu huvides, siis koda esitas teedeministeeriumile pikema märgukirja. Kahjuks 1935. a. jäi eritariif muutmata, kuid on loota, et 1936. a. see ei kordu.

II Laevasõidu krediidi küsimus.

Koda pühendas sellele küsimusele erilist tähelepanu nii vanade laenude ümberkorraldamises kui ka uue odavaprotsendilise laenu saamises. Laevasõidu väärikal hindamisel majandusministeeriumi ja Pikalaenu Panga poolt oli võimalus neis küsimusis tagajärge saavutada, mis avaldasid aasta jooksul head mõju kaubalaevastiku arengule. Kallil ajal (kuni 1932. a. lõpuni) tekkinud laevasõidu laenuprotsentide alandamise teostamiseks teistes pankades, peale Pikalaenu Panga (kus protsendi vähendus teostati juba 1934. a. valitsuse otsusega), veeteede valitsuse ja majandusministeeriumi toetusel muudeti laenufondi seaduse § 4 selles mõttes, et fondist võib tasuda pankadele % -de vahed piiramata aja jooksul. Vastavalt anti 1935. a. selleks summad ning oleks loomulik, et see ka järgnevat aastail toimuks.

Samuti muudeti laenufondi seaduse § 9, määrates fondist antavate laenude protsendid: uute laevade ehitamiseks 2%, välismaalt ostmiseks 3% ja remondiks 3½%. Kahjuks laenufondi summad on õige piiratud, nii et fondil on rohkem tähtsust vähemate ülesannete täitmiseks.

Valitsuse otsusel Pikalaenu Pank avas k. a. algul 500.000 kr. uut 4% laevasõidu krediiti, mida tuleb lugeda tähtsaks sammuks laevasõidu krediidi restaureerimise alal. Kuna ¼ a. jooksul see krediidi summa kasutati peaaegu täielikult, siis vastu tulles Kaubandus-tööstuskoja uuele märgukirjale avati Pikalaenu Pangas 300.000 kr. 4% uut laenukrediiti.

III. Laevasõidu maksustamine.

1. Läänud aastal püstitati kojalt põhimõtted, et a) laevade maksustamise alal tuleb lahendada survey-remontide mahakirjutamise või selleks summade reserveerimise küsimus, b) vanalt ostetud laevade amortiseerimine, c) vähendada tempelmaksu laeva ostudelt.

Neis küsimusis on koda korduvalt pöörnud majandusministeeriumi poole ühenduses vastavate seaduste uuendamise kavatsustega.

Kuid kahjuks kõik senised sammud on jäänud tagajärjetuks ning küsimused on endiselt päevakorras. Läänud aastatel ei olnud nendel ka suuremat praktilist tähtsust, kuid juba 1934. a. maksustamisel tuli ilmsiks, kuivõrd ebamajanduslikud on meie maksud ses suhtes, mitte arvestades laevasõidu iseärasusi.

Laevasõidu arengu huvides on aga tarviline, et vähemalt survey-remontide mahakirjutamise ja pruugitud laevade amortiseerimise küsimused leiaksid vajalise lahenduse. Mis puutub tempelmaksu vähendamisesse, siis soodustaks see kaubalaevastiku kasvamist, andes tööd uutele inimestele.

2. Maksuseaduste alal oli l. a. veel arutusel üks seadus, mis osaliselt huvitab laevasõitu, s. o. „pärandusmaksu seadus“. Siin tekkis küsimus, kuidas hinnata laevu pärandusmaksu arvutamisel. Koda tegi siin täiesti kindla ettepaneku hindamist toimetada vastava segakomisjoni kaudu. Kuid seaduse lõplikus redaktsioonis läks see põhimõte läbi vaid hindamise edasikaebuste kohta.

3. Maksuseadustest muudeti koja esindaja osavõtul veel „sadamamaksude tariifi“, kus teostati soodustused ranna- ja sisesõidule veeteede valitsuse lahkel vastutulekul.

IV. Meremeeste õnnetusjuhtude kindlustus j. t. sotsiaalseadused.

1. Meremeeste õnnetusjuhtude kindlustus teostati kahjuks mitte Kaubandus-tööstuskoja poolt esitatud normide, vaid teedeministeeriumi sotsiaalosalakonna poolt esitatud seaduse alusel, mis Eesti laevadele paneb suuremad kohustused kui maksavad sel alal teistes vanemates väikeriikides ja Lääne-Euroopas, isegi suuremad kohustused kui tööstuslikele ettevõttele. Koda soovis siin näha vastavat seaduse muutmist.

Koda esitaski kokkuleppel Tööliste Kindlustusühinguga, kes teostab ka meremeeste kindlustust, vastava seaduse muutmise seaduse, milles ette nähti peaaegselt vaid nende normide muutmise, mis meremeeste kohta ületavad isegi tööstuslike töölise normid, nimelt: 1) haiglas ravimise ja ülalpidamise puhul maksetakse abiraha perekonnainimestele ½, vallalistele ¼ palgast; 2) et aastase töötasu arvestus viidaks kooskõlla tööstuslike töolistega sesooniliselt töötavade laevades, 3) et sisemaal maksetavate abirahade ja pensionide arvestamisel võetaks maha elukalliduselisa välismaal teenitud palgast, kuid

mitte üle 20%, 4) et preemiade maksmisel, samuti abirahade ja pensionide arvestamisel, võetak arvesse kuni 2100 kr. palgast.

Need ettepanekud esitati teedeministrile pikema seletuskirjaga 9. märtsil ning selgitati küsimust ka isiklikult.

Kahjuks tuli hiljuti ministrilt vastus, et ettepanekud esialgu ei ole leidnud tähelepanu. Selle seisukohaga ei või aga leppida, kuna ei ole õige, et Eesti meremeeste kindlustusnormid on kõrgemad tööliste kindlustusest, rääkimata võistlevaist välismaadest, kus suures osas riikides pensioni- ja tasunormid on madalamad ja nõudmised vähemad. Eestil, kui laevasõitu algaval riigil, ei oleks õige sotsiaalkindlustuste kohustuste alal ette hüpata, vaid tagasihoidlikku poliitikat ajada, seda enam, et kindlustuse alal etteüppamine takistaks teiste alade teostamist.

Eelnimetatud seaduse muudatus tuleks teostada ning seda tuleb lugeda üheks koja ülesandeks 1936. a.

2. Sadamatöölise õnnetusjuhtude kindlustuse preemia on Eestis samuti kõrge ning üheks selle muutmise põhjustest oli samuti selle sesoonilise ja perioodilise iseloomuga töötasu arvestuse viis. Vastav seaduse muutmise ettepanek esitati kindlustühisuse poolt juba varem ning koda toetas seda ka omalt poolt. Siin õnnestus seadust muuta, mis võimaldab keskmise töötasu normaalsemale alusele viimist ning seetõttu kindlustuspreemia ja kulude vähendamist.

3. Töötülilide lahendamise seadus. Aasta jooksul oli arutusel töötülilide lahendamise seadus, mille kohta koda avaldas seisukohad esindaja kaudu riigi majandusnõukogus. Iseäranis kujukalt näitas niisuguse seaduse vajadust augustis toimunud meremeeste osaline streik, mille väljakuulutamine sündis igasuguste Lääne-Euroopas tuntud normide vastaselt. „Töötülilide lahendamise seadus“ ilmus aasta viimasel veerandil, kuid kahjuks ei rahulda see täieliselt laevasõidu ringkondi ega sobi laevasõidu erioludega, nagu on laevade välismaal viibimine, meremeeste seaduse erinormid jne. Koda poolt on seetõttu esinetud teedeministriülemis vastava seaduse täiendamise ettepanekuga, missugune küsimus jääb lahendada eeloleval aastal. Igatahes on esitatud kujul seadus suureks sammuks edasi töötülilide lahendamisel, kõrvaldades ootamatute ja reeglivastaste streikide võimaluse.

4. Meremeeste seaduse puudused. Praktilises elus on „Meremeeste seaduses“ selgunud mitmed puudused, mis toovad raskusi

laevasõidule ning mille kõrvaldamine on kajas võetud päevakorda mitmete nõudmiste tõttu laevaomanikelt. Tähtsamateks on:

a) seaduse § 13 ebamäärane mõiste meremehe lahtilaskmise kohta juhul, kui ta on palgatud määramata ajaks;

b) seaduse ühekülgne ja ebamäärane nõudmine meremehe lahtilaskmise kohta välismaal, kuigi laev enda peale võtab mehe kojusaatmise;

c) seaduse ebaõiglane nõudmine laeva hukumise puhul meremehele 2 kuu tasu maksmise kohta, mis eriti raskesse seisukorda asetab kindlustamata laevad.

Nii need kui ka mõned teised puudused on olnud juba pikema aja jooksul kaalumisel ja ligemal ajal tahab koda esineda nende kõrvaldamisega.

V. Teised laevandusse puutuvad seadused ja määrused.

1. Mereskoolide ja kaubalaevade juht- ja meeskonna kutse omandamise seadus, mis oli kauemat aega kaalumisel koja õsavõtul, pandi maksma lõpuks dekreediga 2. jaan. s. a. Seadus toob paremusi kutsealade ettevalmistamisel teoreetiliselt ja praktiliselt, tehes muu hulgas ülesandeks veeteede valitsusele ja merikoolile ka praktilise hariduse saamise eest hoolitseda ning selleks eelarsesse võtta vastavad summad.

Samuti on merikooli ülesandeks korraldada kursusi teiste eriteadlaste ettevalmistamiseks, nagu: kokad, kütjad, raadiotelegrafistid jne., võttes selleks eelarvesse vastavad summad. Peaks lootma, et seda kohustust ja õigust tegelikult kasutatakse ning vastavad summad eelarvesse võetakse. Praegu on suur puudus praktilise vilumusega meistritest, samuti raadiotelegrafistidest ja laevakokkadest.

2. Raadiomäärustik. Uus raadiomäärustik, samuti kui raadiotelegrafistide kutse omandamise kavad olid läbivaatamisel kajas ning neis tehti õige rõhkesti muutmise ettepanekuid, eriti mis puutub raadioseade nõuetesse, samuti kui raadiotelegrafistidesse. Postivalitsus kui ka veeteede valitsus tulid suurele osale tehtud ettepanekutele vastu ning uus raadiomäärustik on vastavalt koostatud, andes Eesti laevadele kõik võimalikud soodustused, muude hulgas vabastades kuni 2000 br.-reg.-tn. laevad raadiokohustusest kuni 1. jaan. 1938. a., samuti võimaldades III j. laevades, s. o. laevades kuni 3000 br.-tn., tüürimeestel täita operatori kohuseid.

3. Tolliseadustiku muutmine. Koda võttis vaga aktiivselt osa uue tolliseadustiku väljatöötamisest laevasõidusse puutuvast osas, korraldades selleks mitmed erikoosolekud. Seadustikus teostati paljud praktilises elus ilmsiks tulnud vajadused niihasti välissõidu (sisseklaarimiste ja tolliformaliteetide lihtsustamine j. m.) kui ka rannasõidu alal. Kahjuks on aga seaduse maksmapanek seni viibinud.

4. Kindlustusseltside seaduse kava oli samuti kojas seisukoha võtmisel ning selles jäeti laevade kindlustamise võimalus senisel kujul vabaks nii välis- kui ka kodumaa selt-sides.

5. Välismaa passi ja viisumi mak-sude määruse muutmine (5. VI s. a.), mille järgi tõsteti ühispassi maksu Rootsi igale isikule Kr. 3.— pealt Kr. 15.— peale, põhjustas vastava märgukirja saatmist ministeeriumile. Tagajärjeks oli, et 23. juulil muudeti maksumäär tagasi endiseks.

6. Seaduste muutmistest võiks veel nimetada teede seaduse § 75 muutmist, mille alusel sisevete laevaliinide pidamiseks seati sisse kontsessiooni kord, s. o. liini võib avada vaid teedeministri eriloal. Seejuures on ministril õigus määrata reisijate ja kaupade veo korda, liinipidajate kohustusi ja tingimusi.

Selle seaduse kohta ei küsitud koja arvamist, kuigi ta võrdlemisi sügavalt haarab eramajanduse tegevusesse. Seaduse tekstist ei ole ka selge, kas on teedeministril õigus isegi veohindu määrata. Igatahes kui viimast on mõeldud, siis peaks see sündima vähemalt tariifinõukogu kaudu.

VI. Laevajuhtkondade koosseisud, ettevalmistus ja munsterdamine.

1. Juhtkonna koosseisu küsimuses esineti koja poolt mitmel korral kirjalikult kui ka suuliselt teedeministeeriumis, et maksev seadus võetaks ümberkorraldamisele 1933. a. lõpul veeteede valitsuse poolt esitatud ja kokkulepitud kavale vastavalt.

Kahjuks need sammud ei annud tagajärgi, peaaegaliselt seetõttu, et arvati selle kaudu osa inimesi vabanevat. Kuna aga viimasel ajal on terav puudus eriti laevamehaanikute alal, siis see põhjus peaks olema kõrvaldunud ning küsimus jääb akuutselt päevakorda.

Ainukene muutus toimus 2. jaan. antud dekreediga, milles lahendati sisesõidu mõiste Muđu väina ja sadamate 15-miililise raadiusega piirkonnale. Tagajärjeks on, et vähemalt nendes rajoonides vähenesid meil liigsed nõudmised juhtkonna alal. Kuid see ei lahenda

küsimust taies ulatuses, kuna teistes rajoonides ebamaarased nõudmised kestavad. Naiteks, 175 br.-reg.-tn. rannasõidu segalaevas 110 HJ masinaga nõuab seadus 5 juhtkonna liiget (!). Praegune seadus on pealegi ebamaarane mehaanikute praktilise ettevalmistuse alal, kuna masinas on ette nähtud vaid diplomiga mehed, mis ei anna võimalust alamais astmeis praktikantide pidamist. Seaduse muutmine on meie laevasõidu tulleku huvides hädavajaline ja jääb päevakorda.

2. Aasta jooksul ilmnes teraval kujul suur puudus laevamehaanikutest ja raadiotelegrafistidest. I ja II järgu mehaanikuid ei ole enam kohaotsijatena olemas. Samuti tundus puudust assistentide alal. Raadiotelegrafiste ei ole ühtki kohaotsijana registreeritud. Koda loeb selle küsimuse väga oluliseks Eesti kaubalaevastiku edasisel arengul, millele on ka varem korduvalt tähelepanu juhitud.

Koda pöördus vastava märgukirjaga teede- ja haridusministeeriumi poole, paludes samme astuda selle puuduse kõrvaldamiseks. Praktilistest sammudest oleksid: 1) sõiduseaduse muutmine, 2) välislaevade Eesti lipu alla tuleku lihtsustatud korra likvideerimine, 3) mehaanikute intensiivsem ettevalmistamine, 4) kutsejärgu õiguse tõstmine ka ülemistes astmetes, 5) raadiokursuste korraldamine laeva tüürimeestele. Küsimus nõuab ligemal ajal lahendamist.

3. Meremeeste munsterdamise ja hoolekande ümberkorraldus. Administratiiv- ja järelevalveala hoolekandest lahutamise küsimus hargnes aasta kestes niikaugale, et põhimõte võeti teedeministeeriumi poolt vastu ja tehti ülesandeks veeteede valitsusele vastav muutmise seadus välja töötada. Kuid seni on seadus seisukoha võtmiseks veel esitamata, jaa-des käesoleva aasta tegevuse kavva.

VI. Laevade kinnistamise ja registreerimise ümberkorralduse kavad.

Mereseaduste uuendamise lõpuleviimine.

1. L. a. suvel esitas veeteede valitsus kojale seisukoha võtmiseks „Laevade kinnistamise seaduse“ kava, mis tooks põhjalikud muudatused laevade registreerimise ja kinnistamise korda, andes veeteede valitsusele, kuhu kogu protseduur kavatsetakse üle viia, suure õigused laeva võlgade kontrollimise, samuti kui laeva müügi/ostu puhul. Muudatuseks senisele korrale pidid kõik laevad alates 20 br.-reg.-tn. kuuluma kinnistamisele (kreposteerimisele) sunduslikult. Kinnistamine kavatseti viia Tallinna-Haapsalu rahukogu juurest veeteede valitsuse juure, kus sel-

leks tahetakse luua 2 juristi juhtimisel laevaõie kinnistusamet.

Kõida, tugenedes selleks korraldatud suurema nõupidamise arvamusele ning kuulates ära koja juriidilised nõunikud, asus säärase seaduse muutmise kava suhtes eitava seisukohale, leides, et: 1) praegune kord, kus kinnistatakse ainult hüpoteekidega koormatud laevad, teised aga registreeritakse, on osutunud praktiliseks ning ei vaja muutmist, peale mõne üksiku puuduse kõrvaldamise; 2) ei oleks mõtet laevade tarvis asutada omaette kinnistusjaoskonda. Vaatamata sellele seisukohale jäi teedeministeerium arvamisele, et kavatsetud muudatus tuleb viia läbi, ning seadus on praegu arutamisel teedeministeeriumi alamkomisjonis, millest osa võtavad ka koja esindajad.

Koja arvates ei ole põhjust praeguse süsteemi muutmiseks, kui seda aga tehakse, siis tingimusega, et laevade registreerimine ja kinnistamine ei läheks keerulisemaks ja kulukamaks ning et ei loodaks asjata paralleelasutusi. Seadus ise on niivõrd keeruline ja tähtis, et nõuab sügavamat kaalumist vaiksemas õhkkonnas, milleks tema lõplik väljatöötamine tuleks anda mereseaduste komisjoni, mis teatavasti asub kohtuministeeriumi kodifikatsiooni-osakonnas juures. Koja arvates on koormav ja ülearune kõikide seni registreeritud või kinnistatud laevade uuesti kinnistamine, seadus võiks käia ainult tulevaste toimingute kohta.

2. Mereseaduste komisjon, kus töötati välja paljud mereseadused, ei ole viimase 2 a. jooksul saanud tööd jätkata, kuna kitsaste aegade tõttu kärbiti krediitid ja komisjoni asjaajaja, nõunik Kaiv, oli kinni teiste tähtsate tähtajaliste töödega. Komisjonis jäi aga pooleli säärase tähtsate ja laialdaste seaduste arutamine, nagu: laevaveo seadus, kindlustuse seadus, kompetentsi seadus j. m., millistes suur osa tööd oli tehtud ja seadused osalt viimistelemlisel. Samal ajal mereseaduste uuendamine on väga vajaline, kuna maksivad Vene seadused sel alal on täitsa vananenud.

Koda pöördus nüüd kohtuministeeriumi poole ettepanekuga, et võimaldataks mereseaduse komisjoni tööd jätkata ja lõpetada, määrates selleks krediiti uue eelarvega, leides ka komisjonile ministeeriumi koosseisust uue asjaajaja liikme.

VIII. Laevade kodumaal ehitamise küsimus.

Saaremaa ja randade laevaomanike soovil koda on kahel korral pööranud teedeministeeriumi poole, et toetataks kodumaal laevade ehitust selleks, et laevaehituseks materjal antaks

taksihinnaga, samal alusel kui asunikele, ning materjaalide eest tasumine jaetaks krediidi peale. Selleks oleksid rahvamajanduslikult tõsised põhjendused, kuna laeva ehitamisel kasutatakse metsamaterjal rahvamajanduslikult märksa tulu-toovamalt kui ühekordse ekspordi puhul. Laeva ehitamisel saaksid tööd ehitustöölised, kelle palk üksi võrdub 5-kordsele materjaali hinnale. Peale selle annab laev 15 a. jooksul tööd hulga meremeestele ja toob riiki valuutat. Ka on puust purjelaevade ehitus vajaline meremeeste praktiliseks sõiduks, kuna olemasolev purjelaevastik kahaneb silmanähtavalt. Säärase soodustuse andmiseks on omal ajal võimalus antud puulaevade ehituse toetuse seadusega.

Koja ettepanekud leidsid küll teedeministeeriumis toetust, kuid metsadevalitsuse ettepanekul, kes leidis, et ei ole metsamajanduse huvides metsa odavamalt müüa, tuldi ainult osaliselt vastu, määrates taksihinnale lisaks 25%. Viimane ei rahulda aga laevaehituse nõudeid ning oleks soovitatav, et küsimus valitsuses võetaks uuesti otsustamisele ja kodumaa laevaehitusele see väike soodustus antaks.

IX. Laevasõidu esindus vastavais üldtähtsusega asutis.

1. Pikalaenu Panga nõukogu. Kui omal ajal Pikalaenu Pank asutati, siis ta ülesandeks määrati tööstuse, laevastiku ja ehituste alal hüpoteekalaenude andmine. Vastavalt pidi ka panga nõukogu koosnema tegelasist neilt aladelt. Tegelikult kujunes aga riigikogu ja rühmade mõjul nõukogu teisiti.

Nüüd, kus rohkem rõhku pannakse vastavate asutuste ümberkorraldusele, kerkis m. a. kevadel küsimus ka Pikalaenu Panga nõukogu ümberkorraldamise kohta. Ühenduses sellega esines koda majandusministeeriumis ettepanekuga, et vähemalt üks nõukogu liige oleks tegelane laevasõidu alalt. Majandusminister tunnistas selle põhimõtte õigeks, kuid 1935. a. kevadise nõukogu osalise uuenduse juures ei saanud seda veel teostada, vaid see jäi järgmiseks aastaks.

2. Riigimajandusnõukogu. Riigimajandusnõukogu 25-liikmelises koosseisus ei olnud esialgu ette nähtud laevanduse esindajat. Kuna laevandus läheb teistest aladest suuresti lahku ja etendab tähtsat osa, siis koda ühes Laevaomanikkude ühingu astusid sellekohaseid samme riigivanema ees ning tagajärjeks oli, et laevandus sai oma esindaja majandusnõukogusse riigivanema poolt määratavate liikmete hulgas.

3. Konjunktuurinstituudi nõukogu. Sektsiooni ja L. O. Ü. vastavatel samudel määrati ka konjunktuurinstituudi nõukogusse esindaja laevanduse alalt (hra E. Masik).

4. Koja esindajad võtavad ka osa meremeeste kodu juhatusest, samuti ka tariifinõukogust.

5. Koja esindaja on osa võtnud liinilaevide postitatu summade ja toetuse määramise komisjoni tööst, samuti kui Laevasõidu Laenufondi Komiteest.

X. Dispathöörid, eksperdid, sadama kombat.

1. Dispathööride taksid töötati kajas välja ning pärast põhjalikku kaalumist koja sadama ja merekaubanduse komisjonis kinnitati majandusministri poolt.

2. Koja eksperdid laevasõidu alal on aasta jooksul toimetanud terve rea ekspertiise üldavariide puhul või teistel juhtudel. Sadamas töötavad koja luukide eksperdid. Koja poolt on kohtutele juhutatud väga paljudel juhtudel eksperte.

Ekspertide nimekirja on aasta jooksul täiendatud.

Kahjuks kestab veel ekspertiiside alal teatav segadus, kuna näiteks Tallinna sadamas paralleelselt töötavad veel börsikomitee eksperdid, kuna koja poolt ekspertide valikuga oleksid need loomulikult pidanud jääma ära.

3. Koja juures töötav sadama ja merekaubanduse komisjon on aasta jooksul lahendanud rea küsimusi, mis puutuvad sadama tegevusesse, samuti sadama ja merekaubanduse komiteesse.

Sadama ja merekaubanduse kombat kui ka küsimused sisemises korras kuuluvad selle komisjoni lahendamisele enne esitamist kinnitamiseks koja organidele.

XI. Informatsioon, koostöö välismaaga.

Koja poolt antakse välja ins. E. Masik'u toimetusel „Eesti Kaubalaevastiku ja Laevasõidu Bülletään“, kokku 4 eks. umb. 90 lk., kus on antud jooksev informatsioon laevasõidu küsimustes, samuti valgustatud pävakorral olevaid küsimusi kodu- kui ka välismaal, tehes selgitustööd laevasõidule.

Koja osakonnad, esindused ja usaldusmeeste instituut.

Eriliselt tuleb koja tegevuse ülevaates rõhutada koja osakondade ja esinduste tähtsust kohtadel, millised moodustavad provintsilinnades valjalise keskuse kohapealsetele majandusringkon-

dadele. Mitmeaastane koja osakondade ja esinduste tegevus on näidanud, kuivõrra tahtis oli nende asutuste ellukutsumine, muutes sidemed koja ning tema ümber koondunud majanduslike ringkondade vahel üha tihedamaks ja kindlammaks. Osakonnad ja esindused ei võta üksnes osa nende majandusellu puutuvate küsimuste arutamises, mis koja keskasutuse poolt neile kaalumiseks antud, riad algatavad ka ise küsimusi või saavad initsiatiivi kohapealsetelt majanduslikelt organisatsioonelt, olgu siis küsimus üldise tähtsusega või puutugu see vaid kohapealseid majanduslikke olusid. Organisatsioonid, korraldades oma koosoleku osakonna või esinduse ruumes, peavad koja allasutustega pidevat kontakti, lahendades juba kohtadel rohkesti kohaliku tähtsusega asju ning töötades läbi ja valmistades ette üldtähtsusega küsimused, avaldades kojale nende kohta kohapealsete majandusringkondade seisukohad. See organisatsioonide pidev kaastöö on aastate jooksul osutunud kojale seevõrra väärtuslikuks ja tähtsaks, et koda otsustas kohtades, kus seni osakonnad ja esindused puuduvad, määrata erilised koja usaldusmehed üldiselt tuntud ja lugupeetud töösturite ja kaupmeeste hulgast, kontakti pidamiseks kohalike majandusringkondadega. Seega on kojalt nüüd ka alevites ja alevikes side majanduslike ringkondadega olemas ja vajaduse korral on võimalus igasuguste küsimuste kohta teada saada nende ringkondade arvamist üle kogu maa.

Suur tähtsus on osakondade ja esinduste tegevusel juriidilise nõuande alal ja seaduste ning maksustamise küsimuste selgitamisel kohapealsetele äri-ringkondadele, ja seda kasutatakse äri-ringkondade poolt eriti elavalt, kuna osakondade ja esinduste sekretärid on enamalt jaolt juristid ja nõuanne on maksuta.

Kaubandus-tööstuskoja sisemistest töödest möödunud aastal tuleks mainida veel tegevust äride registreerimise alal.

Firmade registreerimise tehnilise töö kõrval tuli kojalt aruandeaastal selgitada ka registreerimisega seoses olevaid küsimusi, milledest mainimisväärsim oleks prokuura küsimus. Nagu teada, puudub meil eriline prokuuraseadus, ja seepärast on päris harilik nähe, et prokuura mõiste tekitab mitmesugust tõlgitsemist. Kaubandus-tööstuskoja poole on korduvalt pöördud seletuse saamiseks prokuura üle ja koda, tunnustades Tallinna börsikomitee taba prokuura kohta, on vastavalt sellele ka küsimused lahendanud. Kuid sellele vaatamata tekib prokuristi registrisse kandmisel rida küsimusi. Kui äripidaja on teadlik prokuristi mõiste ja prokuura ulatusest, on asi lihtne, arusaamatused teki-

vad aga siis, kui äripidaja on annud oma äri-teenijale mingisuguse kitsama volituse, uskudes, et see on prokuura-volikiri. Kojal tuleb igal konkreetsel juhul kaaluda, kas antud volikirja põhjal ülesantud volinikku saab tunnistada prokuristikks meil maksva tava põhjal või mitte, sest volikirju antakse väga mitmesuguse tekstiga, alates tavalisest üldvolikirjast ja lõpetades kohtu- ja lihtsa postivolikirjaga.

Kuivõrd vähe teadlikud ollakse prokuura mõistest, seda iseloomustab juba see, et sageli ühingu nimetatakse täisosanikku firma prokuristikks, teisest küljest loetakse ka lihtsa postivolikirjaga varustatud äriteenijat prokuristikks. Vaatamata sellele, et meil on olemas taba prokuristi mõiste üle, oleks siiski soovitatav, kui see mõiste seadusandlikul teel kindlaks määrataks.

Teise küsimusena ühenduses äride registreerimisega võiks tulla kõne alla juba varem korduvalt puudutatud äriliste ühingute küsimus, eriti ühingu lepingud. Aastate jooksul on selles suhtes asi tunduvalt paranenud, kuid lahkarmismi tekitab veelgi peamiselt ühingute esindamise viis, kus sageli püütakse usaldusühingu talletajate (vaiksete osanikkude) õigusi suurendada, omistades neile õigust ühingu esindada koos täisosanikkudega, mis ei ole õige, sest sellega võib talletaja saada tunnustatud täisosanikuks, mida aga lepingu sõlmijad mõelnud ega ka soovinud pole. Samuti teiselt poolt täisühingute juures väga sageli püütakse mõne täisosaniku seaduslikke õigusi kitsendada sedavõrd, et tekib kahtlus ühingu juriidilise iseloomu suhtes, s. t. kas on antud juhul üldse tegemist täisühinguga. Ühenduses viimati nimetatud küsimustega tuleb äripidajatele nõu anda, selgitades ühe või teise juriidilise vormi hüvesid ja pahesid ning andes seletusi ettevõtete asutamise käigu kohta.

Vaatamata sellele, et firmade seadus maksab juba 1927. a. saadik, avaldub ikka veel tendents tegutseda mingi väljamõeldud nimetuse all, luues sellest endale pettepidi, nagu soodustaks see kuidagi äritegevust, kuigi see suuremalt jaolt ei paku mingisuguseid hüvesid ja ainult üksikutele ettevõtetele on see üheks ettevõtte tutvustamise ja reklaamivahendiks. Ühenduses firmaga segatakse väga sageli ära kaubamärgi mõiste, kuigi need on erimõisted ja nende kohta on maksvad erinormid.

Juba alates 1933. aastast toimub kojas kaubandusliikkude ja tööstusliikkude ettevõtete kartoteegi pidamine ärialade järgi, ja kojalt nõutakse andmeid tervete ettevõtete liikide kohta nii eraettevõtete kui ka ametiasutuste poolt. Peale selle võimaldab mainitud kartoteek teha

mitmesuguseid ülevaateid äriettevõtete arvu liikumise üle, mida Kaubandus-tööstuskoda on ka teinud alates 1933. aastast.

Lõpetades oma läinud aasta tegevuse ülevaadet koja juhatus ei saa jätta avaldamata ka oma sooja tänu kõigile koja organidele, valitud tegelastele ja ametkondadele nii koja keskasutuses kui ka osakondades, esindustes ja büroodes, püsiva ja intensiivse töö eest möödunud aastal ning avaldamast lootust, et see töö meie rahvamajanduse huvides kestab endise innu ja andumusega tulevikuski.

Statistilisi andmeid Kaubandus-tööstuskoja jooksvast tööst 1935. a.

1. Koosolekuid ja erinõupidamisi kojas:

Koja peakoosolekuid	2
„ nõukogu koosolekuid	8
„ juhatuse koosolekuid	18
„ sektiioonide täiskogude koosolekuid	25
„ sektiioonide büroode koosolekuid . .	77
„ sektiioonidevahelisi nõupidamisi . .	8
Erinõupidamisi üksikutele erialadel	62
Erikomisjonide koosolekuid	23
Linakaubanduse komisjonide koosolekuid .	2
Lepituskomisjoni koosolekuid	6
Sadama- ja merekaubanduse komisjoni	
koosolekuid	5
Kokku mitmesuguseid koosolekuid	236

2. Jooksev töö koja arveosakonnas:

Läbi töötatud maksjate nimekirju 344

47.126 maksnikuga.

Maksuarvestuste selgitamiseks tehtud kirjalikke järelepärimisi 984 juhul.

Uute aasta jooksul juuretunud ettevõtete kohta uusi maksnike-kaarte välja kirjutatud 3158 tükki.

Maksude märkimisel käsitada 59.357 kaarti

Peetud raamatuid arvult 28 tükki.

Neisse 12 kuu jooksul tehtud 11.763 sissekannet.

3. Äride registreerimise alal:

Uusi firmasid registreeritud	1925
Varem reg. andmeis tehtud muudatusi	1050
Tegevuse lõpetamisi registreeritud . .	1167
Tunnistusi välja antud	196
Kirju sisse tulnud	5770
Kirju välja läinud	3793
Teateid firmade kohta antud (telef. ja	
suusõnalisi ca)	6500

4. Protestitud vekslite nimekirjade väljaandmise alal:

1932/33. a. koostatud protestitud vekslite kokkuvõte (250 eks. 628 lk.), milles nimesid	37.000
12 prot. vekslite kuunimestikku koostatud à 200 eks., kokku 592 lk., milles nimesid ca.	21.000
Aadresse valmistatud ja tellijatele nimekirju kätte saadetud	1628
Arveid prot. vekslite nimestikku abonentidele välja kirjutatud ja kätte saadetud	106
Aasta jooksul veksliproteste olnud	25.142
Protestitud vekslite kogusumma Kr. 4.200.500.63	
Protestitud vekslite registrisse kantud proteste	25.142
Protesti mitteametamise palveid saadud	584
Protestitud vekslite asjus kojas käinud inimesi aasta jooksul ümarguselt	1500

5. Registratuuri ja arhiivi korraldamise alal:

Kauba päritolunnistusi välja antud	813
Sissetulnud kirju registreeritud ja korraldatud	3258
Väljaläinud kirju registreeritud, suletud ja ära saadetud (kutsed ühe nr. all kümneis eksemplaarides) kokku	13.472
Korraldatud mitmesuguseid kaustu	32

6. Raamatukogu korraldamise alal:

Raamatukogu kartoteek peetud korras, kaarte	1670
Lugemiseks välja antud ja tagasi saadud, raamatuid	540
Uusi raamatuid aasta jooksul kartoteeki kantud	120

7. Juriidilise nõuande alal:

Aasta jooksul juriidilist nõu antud suusõnal ja kirjalikult — kordi	960
---	-----

8. Kaubandus-tööstuskoja lepituskomisjoni toimingute alal:

Lepitustoimingute korraldamiseks aasta jooksul saadud nõudepalveid	12
Lepitustoiminguid korraldatud ja toimetuse ringkonnakohtule ära saadetud	6
Protokolle ja komisjoni otsuseid koostatud	12
Kirju lepitustoimingute alal vahetatud	140

9. Ajakirja toimetamise ja väljaandmise alal:

Toimetatud ja välja antud 24 nr. ajakirja, à 1400 eks., 16—32 lk. suur, kokku lk.	536
---	-----

Aadresse valmistatud ja abonentidele aasta jooksul eksemplare kätte saadetud	28.800
Abonentide kartoteek peetud korras, kaarte	1450
Kirju vahetatud tellimiste, kuulutuste jne. asjus	730

10. Loenguid ja kõnekoosolekuid korraldatud:

Tallinnas peetud loenguid	5
Teistes kohtades olnud loenguid kokku	6

11. Koda väljaspool esindatud:

Ministeeriumides ja riigiasutustes	217
Omaavalitsusasutustes	4
Kokku	221 korda.

12. Koja alatised esindajad võtsid osa koosolekuist:

Tollipeakomitees	19 korda
Eesti Panga valuutakomisjonis	39 „
Maksude peakomitees	42 „
Laevasõidu laenufondi komitees	6 „
Tariifinõukogus (2 esindajat)	24 „
Hindamise peakomitees	9 „
Tööstuse kontrollkomisjonis	17 „
Meremeestekodu juhatuses	14 „
Meremeestekodu revisjonikomisjonis	16 „
Importkomisjonis	17 „
Tallinna ärimaksu 8. osakonnas	13 „
Aktiaseltside kapitalikomisjonis	1 „
Riigi statistika nõukogus	3 „
Turismi keskkorralduses	2 „
Piimahindade noteerimise komisjonis	14 „

13. Peale selle olid koja alatised esindajad veel:

Kutseoskuse nõukogus	2 esind.
Tööoskuseametis igas linnas	1 „
Ärimaksukomisjonides igas komisjonis	2 „
Tulumaksukomisjonides igas komisj.	1 „

14. Ülevaade küsimusist, milliste arutamistest koja esindajad on võtnud osa:

Eesti-Läti-Leedu kaubavahet. asjus	1 korda
Eesti-Ameerika kaubavahetuse küsimuses	2 „
Käsitöökoja asjus	1 „
Eesti-Poola kaubavahetuse asjus	1 „
Eesti Jõukomitee asutamise asjus	4 „
Rahvusvahelise tollinomenklatuuri küsimuses	10 „
Eesti-Saksa kaubavahetuse asjus	2 „
Äriraamatupidamise keele seaduse ja määruse asjus	5 „
Tööstusseaduse põhilauseste asjus	5 „

Maksustamise ümberkorraldamise küsimus	2 korda
Eesti-Saksa kaubalepingu asjus	5 „
Eesti Kunstmuuseumi küsimus	2 „
Näituse korraldamise asjus	1 „
Aktsiaühingute seaduse asjus	1 „
Ärimaksuseaduse asjus	12 „
Kursikahjude küsimuses	2 „
Välismaalaste teenistuse seaduse asjus	1 „
Tubakasaaduste müügi protsendi küsimuses	3 „
Kooli-kooperatiivide küsimuses	6 „
Lihakaubanduse küsimus	2 „
Kaupluste pühapäevarahu küsimuses	4 „
Piimaseaduse asjus	8 „
Meemüügi ja aedviljade konserveerimise küsimuses	2 „
Autobuseliinide asjus	8 „
Kinofilmide sissetoomise asjus	2 „
Kaupade sisseveo küsimustes	3 „
Äädika- ja äädikahappe müügi küsimuses	5 „
Liha- ja lihasaaduste valmistamise ja turustamise määruse asjus	3 „
Alkoholimüügi seaduse asjus	1 „
Piimahinna noteerimiskomisjoni kodukorra asjus	2 „
Kauplemisaja normeerimise küsimuses maal	2 „
Laevasõidu laenude asjus	6 „
Laevameeskondade koosseisude asjus	4 „
Laevaliinide toetuse asjus	2 „
Merimeeste kodu ümberkorraldamise küsimuses	2 „
Tuletornide ja merimärkide asjus	16 „
Ehitusseaduse põhilause asjus	9 „
Meistrite, õppinud tööliste ja tööstusõpilaste seaduse muutm. asjus	8 „
Tehnikute, meistrite ja õppinud tööliste koja asjus	5 „
Käsitöönäituse asjus	1 „
Minimaalpalga seaduse küsimuses	1 „
Töötulide lahendamise seaduse asjus	1 „
Tööstuslike eriteadlaste väljaõpetamise seaduse asjus	1 „
Ajutise läbikäigumaksu sead. asjus	1 „
Kindlustusametuse seaduse asjus	18 „
Kursivahede arvestamise seaduse ja kahjukatte reservi arvestamise küsimuses	6 „
Valuutakitsenduste kergend. asjus	7 „
Krediitasutuste seaduse § 20 muutmise asjus	2 „

Hüpoteeklaenu protsendi seadusandl. teel alandamise asjus	2 korda
Krediitasutuste arvepidamise juhtnööride asjus	4 „
Tempelmaksu ja pärandusmaksu küsimus	7 „
Erapankade rediskonto % alandamise asjus	2 „
Clearingutega tekkinud rask. asjus	2 „
Kokku	221 korda

Väljavõte Kaubandus-tööstuskoja revisjonikomisjoni koosoleku protokollist 20. maist 1936.

Koosolekust võtsid osa härrad: J. Reintalu, H. Gutkin, J. Lill, J. Semmiste ja K. Ennus.

Koja juhatuskirja § 33 põhjal on koosolek otsusevõimeline.

Ühel häälrel valitakse revisjonikomisjoni esimehiks hra J. Reintalu ja tema asetäitjaks hra J. Lill.

Revisjonikomisjon, vaadates läbi 1935. a. aruanded üksikasjaliselt, võrreldes neid raamatute ja tõendavate dokumentidega, tehes katselisi võrdlusi raamatute ja sissekannetega dokumentide põhjal, võrreldes väljaminekuid kulude eelarvete summadega, konstateerib, et kõik vajalikud kulutused on tehtud eelarve piirides ja nende kohta on vastavad dokumendid olemas, mis on kooskõlas raamatute sissekannetega.

Lõppbilanss on 31. detsembri 1935. a. peale koostatud tasakaalus Kr. 367.912.54.

Journali läbikäik ühes algus- ja lõppbilansiga on Kr. 1.882.923.18.

Revisjonikomisjon vaatas üle kassa seisu suularahas 20. mail s. a., kusjuures leidis, et sularahas kassas vastab kassaraamatu 20. mai s. a. peale väljaviidud saldole Kr. 508.34.

Esimees:

J. Reintalu.

Liikmed:

Julius Lill.

Joh. Semmiste.

H. Gutkin.

K. Ennus.

Väljavõtte õige: *Maks Hurt*, direktor.

Kaubandus-tööstuskoja üldine tulude ja kulude aruanne

Tulud

1935. a. eest

Kulud

Ülejääk 1. jaanuari 1935. a. peale . . . 85.726.51

Sisse tulnud 1935. aastal:

1925. a. maksudest	Kr. 31.02
1926. a. " " " "	Kr. 79.90
1927. a. " " " "	55.67
1928. a. " " " "	2.44
1929. a. " " " "	137.73
1930. a. " " " "	280.83
1931. a. " " " "	1.384.14
1932. a. " " " "	1.526.12
1933. a. " " " "	3.479.24
1934. a. " " " "	26 401.56
1935. a. " " " "	89 529.22
Protsentidest jooks. arvetelt " " " "	1.692.09
IV järgu kaub ettevõtete maksudest	113.77
	124.713.73

Kr. 210.440.24

1935. a. kulud.

Palgad	Kr 43 560 —
Kantseleikulud	7 661.81
Sõidukulud	7 527 54
Vallasvara muretsemine	779.40
Raamat. muretsem. " " " "	566.45
Juriidiline abi	3.600.—
Majapidamine	4 485 11
Koja Teatajapuudu-jääk	2 732 78
Loengute korrald. " " " "	883.70
Mitmesug. toetused " " " "	2.440.—
Ametn. ja teenijate arstiabi	2.105.03
Esinduskulud.	1.461.22
Ettenägem. kulud " " " "	7 297 93
Ametn. toetuskassa " " " "	2.976.—
Rahvusvah. kaub. koja maksud ja Baltiriik majand-konver kulud	1 169.46
Rahvusv. töandjate organisatsiooni liikmemaks	1.448 35
Koja Tartu osakonna kulud.	Kr 4.396 96
Koja Pärnu osakonna kulud	2.905.52
Koja Narva esind kulud	1.425 33
Koja Rakvere ja Virum esind kul. " " " "	829 34
Koja Viljandi esind. kulud	1.454.26
Koja Valga-Tõrva esinduse kulud	727 93
Koja Võru-Petseri esinduse kulud	813 92
Koja Petseri büroo kulud	624 40
Koja Saaremaa esinduse kulud.	459.14
Koja 10-a. tegevuse juubeliga seoses olevad kulud	Kr. 21.600.97
Maja tarvilitised remondi- ja sisustuskulud	4.063.03
	25.664.—

Kokku: Kr. 130.005.58

Ülejääk 1936. a. peale . . . . . , 80.434.66

Kr. 210.440.24

Kaubandus-tööstuskoja bilanss

Aktiva

31. detsembril 1935. a.

Passiva

Kassa	Kr. 3.902 20
Pangad	" 61.011.92
Deebitorid	" 6.695.47
Avansid	" 2.232.58
Kautsjonid	" 540 —
Kindlustused	" 500 —
Kinnisvara	" 162.750.—
Vallasvara	" 92 389.14
Üleminevad summad.	" 37.891.23

Kr. 367.912.54

Kojatagavara kapital	Kr. 80 434.66
Äride registreerimine	" 459.05
Protestitud vekslite nimekirjad	" 1 327 80
Kinnisvarade ekspluateerimine	" 2 130 36
Kreeditorid.	" 42 80
Tagasimaksud	" 370 71
Kindlustuste kreeditorid	" 500 —
Varanduste kapital	" 255.139.14
Üleminevad summad.	" 27.508.02

Kr. 367.912 54

Pearaamatupidaja: J. TINN.

Juhatuse esimees: JOAKIM PUHK.

Liikmed: P. KURVITS, N. TELISTE, A. SINISOFF.

Äride register

aprillikuu teisel poolel.

(Järg.)

Registreeritud muudatused:

1. A. M. Anderson, Tallinn, Sõja 44, konservitööstus. Täisosanik August Anderson on oma osa müünud senisele kaasosanikule Artur Anderson'ile, kes jääb ainuisiklikuks äripidajaks ja tegutsema firma all „Konservitööstus A. M. Anderson“.
2. „Tallinna Kammi- ja Hambaharjavabrik ESTO-KAMM V. Ehrenstein ja K. Besprosvany“, Tallinn, Volta 3, lahkunud täisosanik Kasriel Besprosvany, kelle asemele astunud Wulf Ehrenstein.
3. Liide Gerndorf avanud Tallinnas, Girgensoni 9, toiduainete-, õlle- ja piimakaupluse ja lõpetanud samasuguse kaupluse Tallinnas, Veerenni 20-b.
4. Abram G o b o v i t s c h'i saapakaupluse asukohaks on Tallinn, Pärnu mnt. 45 (enne Viru 7).
5. Hendrik G r o s s lõpetanud Tallinnas, Suur-Tartu mnt. 13, jahulao ja avanud koloniaalkaupluse Tallinnas, Suur-Tartu mnt. 32. Toiduainetekauplus Valgas, Vabaduse 27, püsib edasi.
6. Dagobert G u t k i n avanud kaubanduskontori Pärnus, Brackmanni 13; Tallinnas, Raua 34, asunud kaubanduskontori asukohaks on Tallinn, Viru 6. Mõlemate ettevõtete firmaks on „Kaubanduskontor MODERN D. Gutkin“.
7. Eduard H a n s i avanud Vastse-Kuuste v., vilja ostu- ja müügiäri; peab edasi samas asuvat talurahvatarveteäri.
8. Hendrik H i n n lõpetanud Jõeval, Suur 46, asunud liha- ja vorstikaupluse ning peab samasugust kauplust Elvas, Tartu mnt. 6.
9. Julius I g n a s c h lõpetanud toiduainetekaupluse Nõmmel, Kiriku 3; peab edasi toiduainetekauplust Tallinnas, Liivalaia 48.
10. Georg J a a n s o n lõpetanud Hallinga vallas asunud moe- ja pudukaupluse; peab edasi Enge vallas asuvat segakauplust.
11. Juhan J a a n s o n avanud Tallinnas, Katusepapi 4, jahu- ja viljakaupluse. Lina- ja linaseemnekauplust Viljandis, Vaksali 2-a, peab edasi.
12. Minna (Miina-Marie) J ü r g e n'i perekonnanimeks on „Suits“ ning tema pesu- ja kootud asjade kaupluse firmaks „M. Jürgen-Suits“. Kaupluse asukohaks on Liigvalla v., Rakke jaama juures (enne Tallinn, Viru 24).
13. „Helsingi Riidekauplus M. K a b a l“ asub ainuisiklikult Tallinnas, Sakala 25 (varem Väike-Karja 7).
14. Paul K a d a k lõpetanud metsatööstuse Vaimastvere vallas; peab edasi lubjatööstust Rakkes firma all „Rakke Lubjatööstus P. Kadak“.
15. August K a l d e jätkab äritegevust, avades Tallinnas, Vana-Viru 13, jalgrattatööstuse firma all „Aug. Kalde“.
16. Herbert K a r u jätkab äritegevust, avades Tallinnas, Iuurdeveo 5. restoraani firma all „Restoran SALVE H. Karu“.
17. Ella K a t z jätkab äritegevust, avades Tallinnas, Pärnu 48, plekisepatööta firma all „E. Katz“.
18. Leena K e b i a jätkab äritegevust Haapsalus, Endla 1; ärialaks on kodused lõunad.
19. Arved K e l c h jätkab äritegevust, avades Viljandis, Vaksali 9, puukooli firma all „A. Kelch — Viljandi Puukoolid“.
20. Erna K i r s m a n'i perekonnanimeks on „Laan“; peab toiduainetekauplust Jõhvi vallas, Rausvere külas, firma all „Erna Laan“.
21. Emma K i t s'e kübaraäri asub Tartus, Promenadi 5 (varem Riia 22-a); peab Tallinnas, Aia 5-a, kübaratööstust firma all „Kübarasalong M-ME EMMY E. Kits“.
22. Arnold K l e i n jätkab äritegevust, avades Tartus, Võru 170, talurahvatarvete kaupluse.
23. Leida K o n d o r, Tartu, Promenadi 5, kodukäsitööäri, äripidaja perekonnanime muudatuse tõttu on firmaks „Leida Koik KODUTOO“.
24. Julius K o s t a b i jätkab äritegevust, avades Sõmerpalu v. segakaupluse ühes õllemüügiga.
25. Katarina K o t k a s avanud teise toiduainete- ja piimakaupluse Tallinnas, Liiva 10 (varem registreeritud kauplust Jakobsoni 56 peab edasi).
26. Johannes K r i s t e l s t e i n jätkab äritegevust, avades segakaupluse Varangu vallas, Eisma k.
27. Johannes K u k k jätkab äritegevust, avades Masu vallas, Ridase k., saeveski.
28. August K u l d v e jätkab äritegevust, avades Alavere vallas, Alavere as., koloniaalkaupluse.
29. Johannes K u l l i segakauplus asub Küti vallas (enne Rägavere vallas).
30. Aleksander K u u m. Tallinn, Heina 7—8, jätkab äritegevust maalritööde alal.
31. Mihkel K ä o jätkab äritegevust, avades Satslerinna vallas pudukaupluse.
32. Jaan K ö r e s s a r lõpetanud Otepääl asunud segakaupluse ning peab Tapal, Pikk 20. samasugust kauplust firma all „SÖBRA POOD J. Kõressar“.
33. I. & O. L e p i k. Valga, Vabaduse 5, raamatua kirjutusmaterjalikauplus ning trüki- ja köitekoda, lahkunud täisosanik Jakob Lepik, ainuisiklikuks äripidajaks on Olga Lepik, kes tegutseb firma all „O. Lepik“.
34. Oskar L i n d p ä r g (end. nimi Lindeberg) peab Väike-Maarjas koloniaal-, saapa- ja riidekauplust ning segakauplust firma all „O. Lindpär“.
35. Puutööstuse aktsiaselts Markel M. M a k a r o v, Tallinn, Narva mnt. 27, põhikiri muudetud, firmaks võetud „Kinnisvara kasutamise ja tööstuse aktsiaselts ÜHISVARA“; ettevõtte ärialaks jääb kinnisvarade kasutamine.
36. M e h k s & K o., Tallinn, Vene 19, ettevõtte üle läinud usaldusühingule, kus täisosanikuks on Aleksander Mehks.
37. Aleksander M ö l d e r lõpetanud koloniaalkaupluse Petseris, Riia 31, ja avanud toiduainetekaupluse Petseris, Poska 2.
38. „PLASTIKA Kunstainete press- ja prittööstus A. Orntlich ja E. Sundelevitsch“ asukohaks on Tallinn, Suur-Tartu mnt. 45 (enne Aia 10).
39. „Leonhard P a a b o, kinoteater METROPOL“ asub Tartus, Kalda 1 (varem Raekoja 3).

40. Johan Peep lõpetas Tartus, Riia 28, asunud kosmeetika- ja värvikaupluse; peab edasi samasugust kauplust Tartus, Promenadi 2.
41. Aleksander Peterson jätkab äritegevust, avades toiduainetekaupluse Meeksi vallas, Mehikoorma k.
42. Liisa Piko v jätkab äritegevust, avades Keilas, Jaama 2 ja Kirikuplats 4, lihakauplused.
43. Hilda Pissa perekonnanimeks on „Kare“ ning tema Tallinnas, Telliskivi 38, asuva segakaupluse firmaks on „Hilda Kare“.
44. Põhja Kinnitus-aktsiaselts, Tallinn, Pärnu mnt. 10, lahkunud juhatuse liikmed Henning Rauert ja Ferdinand Berg; juhatuse liikmeks valiti Harry Redelien ja Leo Sepp.
45. Alfred Raja jätkab äritegevust, avades lihakaupluse Tallinnas, Jakobsoni 26, firma all „Alf. Raja“.
46. Pauline-Elvine Randmann'i uueks perekonnanimeks on „Ranniku“ ja vastavalt sellele peab Tallinnas, Pagari 4, asuvat söögimaja firma all „EINELA P. Ranniku“.
47. Peeter Rataseppa talurahvatarvetekauplus asub Tartus, Raekoja 28 (varem Mäksa v.).
48. Emma Ratneek jätkab äritegevust, avades Valgas, Vabaduse 29, söögimaja.
49. Kaubanduslik osühing RIJETURITE UHIS-KAUBAMAJA, Tallinn, Suur-Karja 19, avanud osakonna (riide- ja manufaktuurkauplus) Tartus, Aleksandri 5.
50. Meta Rosi jätkab äritegevust, avades Puiatu vallas jahu- ja saeveski.
51. Amalie Saarti, Tartu, Raekoja 2, kleidi-, pesu-, kübara- ja pudukauplus, uueks eesnimel on „Agne“.
52. Daniel Savisaar jätkab äritegevust, avades Tartus, Kalmistu 31, aianduse.
53. Zalle Schartup jätkab äritegevust, avades Tallinnas, Vanaturg 6—6, pesutööstuse firma all „Z. Schartup“.
54. Eesti Grainiirtööstus R. Seipel, Tallinn, Tatari 21-b, mille äripidajaks-rentnikuks oli Richard Seipel, on ostuteel üle läinud omanduseks Richard Seipeli, kes on ainuisiklikuks äripidajaks.
55. Rudolf-Eduard Sell'i toiduainete- ja piimakauplus asub Tartus, Vene 7 (varem Tartu, Tamme nst. 8).
56. Eduard Semlek avanud firma all „Ed. Semlek“ Kurna vallas. Liiva jaama juures saeveski ja ehitusmaterjali-lao. Lõpetanud Rägavere vallas Põlula saeveski pidamise ja Tallinnas, Side 6, ehitusmaterjali-lao.
57. Jakob Silbergleich jätkab äritegevust, avades toiduainetekaupluse Tallinnas, Telliskivi 16.
58. Jaan Simmi juustutööstuse asukohaks Audru riigimõis, Audru v., enne Vinni as., Küti v.
59. Johannes Simulsoni plekisepatöökoja asukohaks on Tallinn, Liiva 3 (enne Suur-Pärnu mnt. 46); kööginõudekauplus asub endiselt Tallinnas, Laadaplats 210.
60. Haja-Feige Smolensk'i pesu- ja pudukaupluse asukohaks on Tallinn, Nunne 11 (enne Tartu, Aleksandri 7) ja firmaks „H. Smolensk“. Ömb-lustööstuse Tartus, Aleksandri 7, lõpetanud.
61. Eduard Sulg jätkab äritegevust, avades Võrus, Karja 32, segakaupluse.
62. Otto Sunduk avanud teise lihakaupluse Tallinnas, Püri 12 (varem registreeritud Soo 19 asuvat lihakauplust peab edasi).
63. Eduard Talvik lõpetanud Tallinnas, Toompuiestee 18, asunud trükkikoja, peab edasi Tallinnas, Tatari 21-b, graafikatööstust.
64. Richard Tiefi toiduainetekaupluse asukohaks on Tallinn, Luteri 25 (varem Luteri 27).
65. Olga Tihane (enne Tigane) jätkab äritegevust, avades Tallinnas, Luha 40, juuksetööstuse.
66. Mihkel Tiideberg avanud Tartus, Risti 9, kookosvaipade-tööstuse (peab samas edasi jalamattide- ja harjatööstust).
67. Alide-Rosalie Toots jätkab äritegevust, avades Tallinnas, Jakobsoni 37, naha- ja kingsepatarvetekaupluse firma all „A. Toots“.
68. Marie Toots peab Haapsalus, Karja 12, kübaraäri (varem pidas Haapsalus, Karja 14, kübaratööstust).
69. Kaubanduse- ja tööstuse aktsiaselts TRANSIITO juhatuse asukohaks on Tallinn, Tatari 20—3.
70. Karl Uibo, Valga, Uus 20, jätkab äritegevust maaliremontitööde alal.
71. Karl Walter lõpetanud Lustivere vallas asuva segakaupluse, peab edasi Lustivere vallas sae- ja jahuveskit.
72. Aadu Veltermann jätkab äritegevust, avades Tallinnas, Nõmme 6, puuhoovi firma all „A. Veltermann“.
73. Aleksander Vinkler jätkab äritegevust, avades niimatööstuse Rägavere vallas. Ulvi as.
74. Leonid Zöganoff jätkab äritegevust, avades lisakus metsaäri firma all „L. Zöganoff“.

Tegevuse lõpetamine registreeritud:

1. Marie Akerberg, Viljandi, Serbia 3, toiduainetekauplus.
2. M. Beckmann, Tallinn, Tatari 8, toiduainete- ja piimakauplus, äripidaja Melanie Beckmann.
3. Anna Bratka, Tallinn, Köhleri 9, toiduainetekauplus.
4. Herta Epoldt, Nõmme, Suur-Pärnu mnt. 237, lihakauplus.
5. Louis Frankenthal, Tallinn, Koidula 14, toornahkade- ja loomakarvade-äri.
6. Luise Hint, Pärnu, Poska 2, toiduainetekauplus.
7. T. Hommik, Viljandi, Vaksali 18, lihakauplus, äripidaja Tõnis Hommik.
8. Eduard Horn, Tallinn, Väike-Ameerika 52, piimatatalus.
9. Freida Ivanovskiy, Tallinn, Suur-Tartu mnt. 18, lihakauplus.
10. Leo Kadaja, Tallinn, Narva mnt. 10—13, jalanõude-töökoda.
11. P. Kako, Tartu, Narva 104, viljakauplus, äripidaja Paul Kako.
12. Arnold Kalpus, Esna v., Peetri, metsatööstus.
13. Voldemar Kamdron, Orajõe metskond, metsatööstus.
14. Renate Kamm, Vana-Vändra v., segakauplus.
15. A. Kappe, Tallinn, Liivalaia 48, lihakauplus, äripidaja Anna Kappe.
16. Eduard Karlson, Vahastu v., metsatööstus.
17. Peeter Karu, Tartu, Riia 62, küttepude ja ehitusmaterjali müük.
18. Emilie Katus, Tõrva, Valga 13, segakauplus.
19. Johan Kiige, Nõmme, Suur-Pärnu mnt. 112, leivatööstus.

20. Vilhelmine Kiirmann, Rakvere, Tallinna 9, õmblustööstus.
21. E. Kinkmann, Tallinn, Kentmani 18, juhulikkude asjade ostu-müügiäri, ärip. Emma Kinkmann.
22. Priidik Kõha, Tallinn, Lennuki 20—12, maalritööd.
23. Rudolf Kõil, Petseri, Tartu 13, segakauplus.
24. Eugen Kool, Tallinn, Vaimu 4, toiduainetekauplus.
25. R. Kool, Viljandi, Tartu 6, raua-, terase- ja jahitarvetekauplus, äripidaja Richard Kool.
26. Rudolf Koplus, Tartu, Peetri 70, toiduainetekauplus.
27. Tõnu Korpman, Tallinn, Viidemanni 3, toiduainetekauplus.
28. Johanna Korsen, Esna v., segakauplus.
29. Johannes Kull, Pärnu, Ussi 2, nõõritööstus.
30. Rannamõisa kuursaal H. Kullerkupp, Haraku v., Tabasalu k., restoraan, äripidaja Harry Kullerkupp.
31. Leena Kvelstein, Kiiu v., Valkla as., toiduainetekauplus.
32. F. Kärk, Tallinn, Nunne 1, juuksetööstus, äripidaja Fernanda Kärk.
33. Miina Käsnapu, Tallinn, Falkpargi 27-a, toiduainetekauplus.
34. T. Käärik, Türi, Viljandi 6, toiduainetekauplus, äripidaja Tõnis Käärik.
35. Osvald Lehtis, Tartu, Uueturu 7, pudukauplus.
36. Jaan Leps, Tallinn, Erika 8, lihakauplus.
37. Ado Lott, Kõo v., Võhma al., restoraan.
38. A. Midri, Tallinn, Olga 4, lihakauplus, äripidaja Aleksander Midri.
39. Gustav Mätlik, Tapa, Pikk 20, segakauplus.
40. Mulgi jahu- ja viljakauplus J. Naber, Tallinn, Katusepapi 4, äripidaja Jaak Naber.
41. Savi- ja fajansstööstus ESTOPORTSELAN T. Novikov, Tallinn, Kopli 30, äripidaja Timofei Novikov.
42. Hans Paulsen, Tallinn, Lai 9—2, agentuuräri.
43. Samuel Pavlovsky, Tallinn, Vanaturg 6—6, pesutööstus.
44. Hans Pöder ja Richard Vendelin, Tallinn, Paldiski mnt. 8, restoraan.
45. M. Raage, Kabala v., metsatööstus, äripidaja Martin Raage.
46. Anette Rabens, Tallinn, Niidi 6, toiduainete- ja piimakauplus.
47. Vassili Rand, Haapsalu, Endla 9, vikati- tööstus.
48. A. Rits, Viljandi, Uueturu 10, toiduainetekauplus, äripidaja Anna Rits.
49. Joh. Roos, Erra v., maalritööde ettevõtja, äripidaja Johannes Roos.
50. Joosep Rubanovitš, Tallinn, Müürivahe 33, õmblustööstus.
51. Natalie Rusalep, Rakvere, Näituse 11, toiduainetekauplus.
52. J. Ruukel, Uue-Kariste v., metsatööstus, äripidaja Jaan Ruukel.
53. Jaan Rääim, Kariste metskond, metsatööstus.
54. Ida Salo, Tartu, Mäe 37, toiduainete- ja piimakauplus.
55. Frieda Sandat, Tallinn, Väike-Liiva 10, toiduainetekauplus.
56. Joosep Saveli, Tallinn, Endla 13—11, maalritööde ettevõte.
57. Igor Schevelin, Võhma al., Tartu tän., toiduainetekauplus.
58. Möbleeritud toad NOLTE O. Schtschesnevsky, Tallinn, Rüütli 16, äripidaja Olga Schtschesnevsky.
59. Johannes Sutting, Väätsa v., Piiometsa k., metsatööstus.
60. Anna Seemann, Pärnu, Gustav-Adolfi 11, pruugitud riiete kauplus.
61. Ella Silberts, Tallinn, Merepuiestee 6, limonaadikiosk.
62. Joh. Simson, Koigi v., metsatööstus, äripidaja Johannes Simson.
63. Helene Sirensky, Tallinn, Hollandi 10, liha- kauplus.
64. Aleksei Smorodin, Pärnu, Riia 60, puuvilja- ja toiduainetekauplus.
65. Ludvig Soilts, Tallinn, Mardi 2—3, maalritööde ettevõte.
66. Alvine Sommer, Kuremaa v., Palamuse, einelaud.
67. Mart Sooberg, Tallinn, Suur-Tartu mnt. 16, metallitööstus.
68. Ludvig Stecher, Pärnu, Tallinna mnt. 1, pruugitud asjade kauplus.
69. Arkadi Stepanov, Tapa, Hommiku pst. 16, toiduainetekauplus.
70. Emilie Tam m., Haljala, teemaja.
71. Kalme viljatööstus Andres Tammark, Jõgeveste v.
72. Ida Tam m ik, Tallinn, Virve 1, toiduainetekauplus.
73. Anna Tammist, Sipa v., loomade ost ja müük.
74. Aleksander Tarkus, Rakvere, Pikk 25, mööbliäri.
75. Aleksander Tartu, Tallinn, Kalju 10, leivatööstus.
76. Anton Tenter, Pärnu, Vilmsi 6, kingsepatöökoda.
77. Kristine Tääker, Suure-Jaani, Pärnu 1-a, segakauplus.
78. Ilmar Umalas, Valga, Vabaduse 10, toiduainetekauplus.
79. Liisa Umalas, Valga, Vabaduse 10, toiduainetekauplus.
80. A. Uritam, Kaiu v., jahuveski, äripidaja Artur Uritam,
81. Mihkel Vaarmann, Tallinn, Vana-Viru 13, lõngapoolimisetööstus.
82. G. Vaga, Tallinn, Müürivahe 28—4, kübaraäri, äripidaja Gertrud Vaga.
83. Valter Vainlo, Tallinn, Vilmsi 29-c, liha- kauplus.
84. Villi Vare, Põltsamaa, Lossi 9, kirjutusmaterjali- ja pudukauplus.
85. Anton Vares, Sangaste v., metsatööstus.
86. J. Veintal, Viljandi v., metsatööstus, äripidaja Jaan Veintal.
87. Aug. Vellend, Tallinn, Bekkeri as. 47, pleki- sepa- ja lukusepatööstus, äripidaja August Vellend (end. nimi Vildt).
88. Eduard Veldt, Rakvere, Pikk 4, toiduainete- kauplus.
89. Ferdinand Vidrigsmann, Rakvere, Rägavere 9, toiduainetekauplus.
90. Johan Vihtre, Uue-Vändra v., metsatööstus,

91. Alide Viiporn, Rakvere, Tartu 18, toiduainetekauplus.
92. Aleksander Viira, Hellenurme v., töövõte.
93. Juhan Viira, Keila, Jaama 2 ja Kirikuplats 4, lihakauplused.
94. Marie Vissak, Tartu Lodja 5, naisüliinietetööstus.
95. Johan Voogel, Suure-Kõpu v., metsatööstus.
96. Johanna Võsu, Tallinn, Väike-Ameerika 19, lihakauplus.
97. August Ärismaa, Tallinn, Kesk-Kalamaja 8, käsitöö- ja pesukauplus.
98. Reklaamkontor RETE J. Zelõkovsky, Nõmme, Valdeki 17, äripidaja Jadviga Zelõkovsky.
99. Gustav Zirel, Vastse-Antsla v., talurahvatavetekauplus.
100. Friedrich Zupsmann, Meeksi v., metsatööstus.
25. Anna Peinis, Tallinn, Müürivahe 5, möbleeritud toad.
26. „Imra“ E. Philippson & Ko., Tallinn, Vabrikuri 41, kopeerpaberi valmistamise ja kirjutusmasinalintide värvimise tööstus, täisühing, täisosanikud Erna Philippson, Aleksander Beilich ja Artur Kotkas; osakapital Kr. 1500.—
27. Vennad Rakfeldt, Oru v., jahuveski, täisühing; täisosanikud Arnold Rakfeldt ja Ottomar Rakfeldt; osakapital Kr. 3.000.—
28. M. Rikmann, Tallinn, Paldiski mnt. 45, toiduainete- ja piimakauplus, ärip. Margarethe Rikmann.
29. Aug. Sai, Nõmme, S. Pärnu mnt. 2, toiduainetekauplus, ärip. August Sai.
30. Veevärgi- ja lukusepatööstus Ervin Saksen, Tallinn, Lembitu 27.
31. Adolf Sarmo, Keila al., apteek.
32. O. Sarov, Narva, Balti 4-a, tee- ja söögimaja, ärip. Olga Sarov.
33. A. Simonlatser, Viljandi, Posti 15, toiduainetekauplus, ärip. Anna Simonlatser.
34. Dvoira Slavitsky, Põltsamaa, Jõgeva mnt. 20, pesu- ja valmisriietekauplus.
35. Olga Sommer, Valga, Vabaduse 18, lihakauplus.
36. Anna Stepanov, Skarjatina v., Skarjatina k., segakauplus.
37. A. Suuman ja Ko., Tallinn, Tina 17, mööblitööstus, täisühing, täisosanikud Aleksander Suuman, Peeter Kask ja Mihkel Sooveer; osakapital Kr. 900.—
38. Lasnamäe Lubjatööstus V. Tamberg, Tallinn, Pallasti 28, ärip. Vilhelmine Tamberg.
39. Eduard Tam m, kalaäri, Kihelkonna v.
40. A. Tenorist, Mäetaguse v., V.-Pungerja, segakauplus, ärip. Albert Tenorist.
41. J. Teterin, Tallinn, Merepuiestee 13, õllekauplus, ärip. Ivan Teterin.
42. Herbert Tomberg, Nõmme, Männiku tee 37, toiduainete- ja lihakauplus.
43. Marie Tonkmann, Vaikna v., segakauplus.
44. R. Uritam, Kaiu v., jahuveski, ärip. Richard Uritam.
45. Georg Vannari, Tallinn, Liivalaia 36, elektriarmatuuride- ja lambivarjudetööstus.
46. E. Vodja, Narva, Sepa 27, pagaritööstus, ärip. Eduard Vodja.
47. Johannes Väisind, Nõmme, S. Pärnu mnt. 250, lihakauplus
48. Meier Leopold Zippikov, Tallinn, Vilmsi 36, elusloomade ja liha ost-müük.

Maikuu esimesel poolel.

Registreeritud firmad:

1. Ludmilla Asem, Rakvere, Tallinna 33, moe- ja pudukauplus.
2. Minna Bachmann, Tallinn, Lennuki 35—3, möbleeritud toad.
3. S. Bauer, Tallinn, Girgensoni 14, toiduainetekauplus, ärip. Sophie Bauer.
4. Sergei Dobrov, Tallinn, Veizenbergi 20—1, toiduainete- ja õllekauplus.
5. Joh. Fuks, Tallinn, E. Aspe 2, mehaaniline puutööstus, ärip. Johannes Fuks.
6. A. Hallik'a segakauplus, Kuressaare, Pikk 49, ärip. Artur Hallik.
7. Ida Joll, Tallinn, Liivalaia 8, toiduainetekauplus.
8. H. Järv, Viljandi, Vaksali 18, toiduainetekauplus, ärip. Hilda Järv.
9. M. Kalbas, Kõo v., Võhma al., toiduainetekauplus, ärip. Martin Kalbas.
10. Pesumaja „Valge“ O. Kaldas, Tallinn, Läte 5, ärip. Olga Kaldas.
11. Alide Kander, Tallinn, Laadapl. 167, jalanoidekauplus.
12. Marie Kaun, Tallinn, Valge 13-b, toiduainetekauplus.
13. Johannes Kerr, Raasiku v., Jägala as., saeveski.
14. Ernst Kirikal, Viljandi, Tartu 1, elektri-, jahi-, foto-, jalgratta-, raadio-, mootorrattaste-, autotavete- ja metallasjadekauplus.
15. Jüri Kivimäe, Tallinn, Sakala 28, rätsepätööstus.
16. Kirjutusmaterjali- ja mänguasjadekauplus „Säde“ A. Kolga, Narva, Joala 20, ärip. Alice Kolga.
17. Rud. Kreek, Vaivara v., Jaama k., segakauplus, ärip. Rudolf Kreek.
18. Vold. Krith, Tallinn, Vilmsi 19—2, jalanõudetööstus.
19. Vanda Lasimer, Tallinn, S. Tartu mnt. 75, tiseritöököda.
20. H. Lemet, Tallinn, Niine 2, mööblitööstus, ärip. Herman Lemet.
21. Anna Maidlo, Nõmme, Vabaduspst. 173, toiduainetekauplus.
22. Ado Martin, Pärnu, Pargi 2, rätsepätööstus.
23. Hermann Oja, Pärnu, Raeküla, Kalevi pst., kalapüük.
24. Eeva Paas, Tallinn, Liivalaia 78—1, õmblustööstus.
1. Mihkel Allik'a (end. nimega Allikas) jalanõude- ja nahakauplus asub Haapsalus, Karja 27 (varem Posti 2).
2. Johannes Alti toiduainete- ja piimakauplus asub Narvas, Uus liin 106 (varem Uus liin 116).
3. Eesti Kiviõli a.-ü., Tallinn, põhikapital suurendatud Kr. 1.200.000-ni.
4. Julius Hanson jätkab äritegevust, avades Elvas, Järve 8, toiduainetekaupluse.
5. Abram Iljashev jätkab äritegevust, avades Tallinnas, Jannseni 3, ehitustevõtte.
6. Jakobson & Ko., Pärnu, Aia 11—2, merekaubanduslikud tehingud, nagu laevade prahtimine, laevade rendileandmine ja -võtmine jne., prokuura antud Evald Jakobson'ile.
7. August Kodanik'u tiseritööstus asub Tallinnas, Narva mnt. 43 (varem Jõe 14).

8. Otto Kruus jätkab äritegevust, avades Nõmmel, Männiku tee 4, lihakaupluse.
9. Anette Leemet jätkab äritegevust, avades Tallinnas, Imanta 41, toiduainetekaupluse.
10. Eduard Leppikovi, Tallinn, S. Juhkentali 29, toiduainetekaupluse, firmaks on perekonnanime muutmise tõttu „E. Leppiku“.
11. August Luuri jalanõudekauplus asub Rakveres, Tallinna 31 (varem Tallinna 11).
12. Georg Naelapea jätkab äritegevust Tallinnas, Rataskaevu 6—2, firma all „Kirjastus „Oliion“ Georg Naelapea“.
13. Maria Nanno toiduainete- ja majapidamistarevetekauplus asub Tallinnas, Kollane 3 (varem Imanta 31).
14. Kirjastus Osühisus OMA MAA, Viljandi, lahkunud juhatause liige Mart Martinson, uueks juhatause liikmeks valiti Jaan Soots.

Abieluvaranduse lahutamise lepinguid.

Varanduse lahutajate nimed	Mis ajast	Riigi Teat. lisade nr. nr.	Elukoht
Nõmm, Marie ja Aarmann, Johannes	10. III 36	R. T. lisa nr. 28. 3. III 36	Tallinn, Vabriku 8. „ Kungla 5.
Mathiesen, Bernhard ja abikaasa Ksenia . . .	15. II 36	„	Läänemaal, Paatsalu v.
Tornius, Elfriede ja Hofrichter, Karl-Willem	22. II 36	„	Tartus, Lille 22.
Oll, Nikolai ja abik. Amanda-Marie	14. II 36	„	„ Kaluri 43.
Mee, Woldemar ja abik. Alvine Peetri t.	13. II 36	„	Tartus, Pargi 4.
Meeliste, Elvi ja Muruste, Karla	7. II 36	„	Laitsna, Rogosi v.
Kuhi, August Gustavi p. ja abik. Maria	16. II 36	R. T. lisa nr. 29. 7. IV 36	Ambla v. Järvamaal. Tallinn, Keemia t. 11.
Vides, Edgar ja Siimthal, Martha	17. III 36	„	„ Luise 20.
Rähni, Oskar ja Käppa, Salme-Amalie	16. III 36	„	„ Endla 63.
Eichenbaum, Jaan ja Rääki, Marie	10. III 36	R. T. lisa nr. 30. 9. IV 36	„ S. Karja 18.
Ehrstein, Arnold ja abik. Helma	21. II 36	„	„ Liivalaia 48-b, 1.
Sakkis, Jaan Jaani p. ja abik. Miili Jakobi t. . .	29. I 36	R. T. lisa nr. 31. 17. IV 36	Holstre v. Savi k.
Kass, Georg-Heinrich ja abik. Leili Peetri t. . .	12. III 36	„	Pärnus, Raekülas 10.
Blaubrik, Emilie Juhani t. ja Teska, Volde- mar-August	10. II 36	„	Valgamaal, Taheva v.
John, Friedrich ja abik. Harriet	27. III 36	R. T. lisa nr. 32. 21. IV 36	Veriora v.
Angelbach, Rudolf Eduard ja Polma, Hilda	2. III 36	„	Tartumaal, Hellenurme v.
			Tall., Kreutzwaldi 6—7. Kohila v. Hageri v.

Majanduslikke teateid kodu- ja välismaalt.

Muudatusi Kaubandus-tööstuskoja koosseisudes.

Kaubandus-tööstuskoja koosseisust on lahkunud senised koja liikmed Johann-Leopold Jüris, Oskar Rõikmann ja Kristjan Pärn.

Koja nõukogu 26. mail s. a. otsustas lahkumise asemel kutsuda järjekordsed kandidaadid koja liikmete kohuste täitmisele:

- I sekts. Harry Lieven,
III „ Mihkel Reimets,
V „ Jüri Oksenberg.

Kaupade vahetus N. Venega.

Aprillikuus on Eestist N. Venesse läinud kaupu kokku 36 vag. kogukaalus 303 tn., selle hulgas suuremal määral bensiini 8 vag. 92 tn., elussigu 8 vag. 145 tk., põlevkiviõli 5 vag. 71 tn., estobituumenit 5 vag. 78 tn., segakaupa 4 vag. 2 tn., vasikanahku 2 vag. 31 tn. ja tallanahka 4 vag. 29 tn.

Samal ajal on N. Venest tulnud kaupu kokku 245 vag. kogukaalus 3223 tn., muude hulgas suuremal arvul soola — 41 vag. 674 tn., superfosfaati 83 vag. 1431 tn., karusnahku 20 vag. 90 tn., põlütöömashinaid 19 vag. 108 tn., petrooleumi 16 vag.

197 tn., kaoliini 13 vag. 217 tn., masuuti 8 vag. 109 tn., ja muid kaupu vähemal arvul.

Kaupade vahetus Lätiga.

Aprillikuus on Eestist Lähti läinud kaupu kokku 62 vag. kogukaalus 522 tn., muude hulgas suuremal arvul värsket kala 21 vag. 120 tn., segakaupa 18 vag. 18 tn., põlevkiviõli 11 vag. 166 tn., kivisoola 4 vag. 68 tn., tsementi 4 vag. 64 tn., bensini 2 vag. 25 tn. ja muid kaupu üksikud vagunid.

Samal ajal on Lätist Eestisse tulnud kaupu kokku 51 vag. 269 tn., suuremal arvul hobuseid — 14 vag. 86 tk., segakaupa 18 vag. 27 tn., peen-

subkrut 10 vag. 167 tn. ja muid kaupu üksikud vagunid.

Riietuse- ja moodidenäitus Tallinnas.

Et kaasa aidata meie riietuse ja moodide arengule ja esile tuua meie kodumaa tehastes valmistatud tekstiilsaadusi ja nendest valmistatud naiste- ja meesterõivaid, jalanõusid jne., korraldab a.-s. „Näitus“ eeloleval sügisel novembrikuus Tallinnas riietuse- ja moodide näituse.

Näitusel võivad esineda meie tekstiiltööstused, jalanõudetööstused, moeateljeed jne.

Väljapandud esemete selgituseks on ette nähtud moefilmid, -revüüid elavate mannekeenidega, loengud jne.

T

KUMMI- JA METALL-

TEMPLEID

valmistab uute, moodsate kirjadega ja abinõudega vastavatud kummitempli-, metalltempli- ja mehaanikatööstus

A. TARGAMA

Tallinn, Nunne **18**

Telefon 473-69

Balti jaama lähedal

Nõudke kirjaprobe!

Meie ettevõtete tegevusest.

Karastavad joogid naturaalmahladest.

„Vellamo“ tehas pioneeriks sel alal.

Tehnika hoogus areng võimaldab suurenenud nõudmiste esitamist ka toidu- ja maitseainete valmistamisel. Nõudmiste suurendamisel väljutakse peamiselt kahelt seisukohalt: esiteks rahvatervishoidlikult, s. o. et tarvitaja saaks väärtuslikku ja võltsimata kaupa, ja teiseks — rahvamajanduslikult, s. o. et turu mahtu kodumaa saadustele suurendada kaupade mitmekesisimise teel.

Peab tunnistama, et valitsusasutused pidevalt jälgivad tehnika arengut ja püüavad selle saavutusi kõigiti otstarbekohaselt rakendada meie majandusellu. Üks sääraseid korraldusi on ka põllutöoministeriumi poolt möödunud aasta augustikuus maksma pandud aedvilja konserveerimise määrus. Kahjuks pole aga läi-

nud korda nimeliselt küll kehtima pandud määrust täies ulatuses rakendada ellu ja seda peamiselt karastavate jookide osas, mille valmistamine määruse kohaselt pidi sündima vaid loomulikud ainetest. Vaatamata määrusele lastakse siin igasuguste kõlavate nimetuste all endiselt turule mittenaturaal-mahladest jooke ja ei ole näha, et sellel alal põhjanevat muudatust tuleks enne 1937. a. algust, mis võimaldaks määruse täies ulatuses rakendusele võtmist. Põhjuseks oli see, et määruse väljaandmine hilines ning karastavate jookide tehased ei jõudnud aedvilja-hooajaks muretseda vajalisi sisseseadeid mahlade konserveerimiseks. „Vellamo“ tehas oli ettenägelik ja tellis vastava sisseseade juba möödunud aasta kevadel ning

võib seepärast turule lasta karastavaid jookke naturaalmahladest, olles ajakohaseks karastavate jookide tehaseks Eestis.

Et käesoleval ajal turustatakse nii naturaalkunsti- kui ka kunstlikult valmistatud jookke ja et naturaalkunsti jookide huvides kindlat vahet teha nende vahel, siis tegi põllutöoministerium nende päevade sees kõigile karastavate jookide tehastele ettekirjutuse, et kõik sünteetilistest ainetest valmistatavad joogid tulevad 1. juunist s. a. varustada erietikettidega „kunstlikult valmistatud“, kusjuures sõna „kunstlik“ oleks trükitud 1-sm. kõrguse punase blokk-kirjaga. Seega oleks tarvitajal vähemalt teada, mida ta joob.

Mahlade konserveerimisega „Vellamo“ tehases tutvudes selgub, et see sünnib Seitz-Böhi' külmsteriliseerimise menetluse kohaselt, missu rüne töö on õige komplitseeritud ja nõuab piinlikku puhtust, hoolt ning oskust. Peale oskuse aga nõuab see ka tunduvalt kapitalide investeeringut, sest ajakohane sisseseade maksab umbes Kr. 1.—1.50 iga mahlaliitri mahu kohta, arvesse võttes tehase suurust. Sissesead 50.000 liitri mahla valmistamiseks maksaks näiteks Kr. 45.000.— 50.000.—. Sellest tuleb järeldada, et loomulikku mahlade konserveerimise sisseseade muretsemise väikestel limonaaditööstustel käib üle jõu, kuigi maatulunduskapitalist selleks võib saada kuni 60% sisseseade väärtusest laenu.

Nagu juba öeldud, on „Vellamo“ tehase mahlade konserveerimise alal esimene pioneer. Tehase eelmise aasta toodang piirdus küll mõnekümne tuhande liitri mahlaga, kuid käesoleval aastal kavatakse ettevõtte tegevust tunduvalt laiendada, kuna tehase tooted on võitnud kindla tarvitajaskonna. Mahlade valmistamisel tehases rakendust leidev Seitz-Böhi' menetlus on võrdlemisi uus — seda tuntakse Lääne-Euroopas alles 4—5 aastat. Saksamaal, Schveitsis ja Rootsis on see tööstusala viimaste aastate jooksul jõudsasti arenenud ja kaup suure tarvitajaskonna võitnud. Olevate andmete kohaselt val-

mistati Saksamaal möödunud aastal 70 miljonit liitrit mitmesuguseid mahlu, s. o. enam kui 1 liiter iga elaniku kohta.

Mahlade valmistamine sünnib üldjoontes järgmiselt:

Sorteeritud ja puhtaks pestud aedvili purustatakse vastavas veskis ja mahl pigistatakse sellest välja sellekohase pressi abil. Press eraldab mahlast kuivained, kuna pektiin (aedvilja želatiin) eraldatakse sadestuse ja eelfiltreerimise teel. Värske mahl pumbatakse erilistesse kõrgsurve tankidesse, kus seda mõned kuud 6—7-atmosfäärilise süsihappe surve all laagerdatakse. Valmislaagerdatud mahl ei ole aga veel kõlvuline müügiks, kuna see sisaldab veel vähesel määral baktereid, mis süsihappe surve alt vabanedes kiiresti arenevad ja mahlas käärimist tekitavad. Alles mitmekordne mahla läbilaskmine mitmesuguseist erifiltreist vabastab selle lõplikult igasuguseist kahjureist. Et ära hoida käärimist tekitavate metsikute pärmiade sattumist mahladesse õhust, sünnib mahla täitmine pudelitesse automaat-täiteaparaadi abil, mis hoiab ära mahla kokkupuutumise õhuga. Pudelikorgid steriliseeritakse vastavates eriaparaatides. Isegi mahla ümbervalamise ruum steriliseeritakse enne tööle asumist formaliiniauru abil kahjulikest baktereid.

Peale puhta mahla laseb „Vellamo“ müügile ka mahlast valmistatud limonaade. Sellega „Vellamo“ täidab kõik põllutöoministeriumi määruse nõuded. Peab tunnistama, et mahladest valmistatud joogid omavad suurepärase maitse ja nende eraldamine sünteetilistest ainetest valmistatud ja samanimelistest jookidest on väga kerge nende jookide tugeva loomuliku ja meeldiva aroomi ja maitse järgi. Enamlevinud jookidest võiks nimetada Pomiini (õunalimonaad, sakslaste „Apfelschorle“) ja Kuremariini (jõhvika-limonaadi). Kõik nimetatud joogid kannavad tuletorni kujutusega riiklikku kvaliteedimärki, mis kindlustab tarvitajale võltsimata kauba.

Saku õlletehas 60-aastane.

Vabrik on asutatud Valerian von Baggohufvudti poolt 1876. aastal Saku mõisas Harjumaal. Ettevõtte muudeti 1888. aastal piiratud vastutusega ühisuseks nimega „V. von Baggo & Co.“ Hiljem, 1899. aastal, muudeti ettevõtte aktsiaseltsiks. Koos tegevuse kasvamisega on suurendatud ettevõtte põhikapitali, milline praegu on Kr. 1.500.000.—.

Suurt rõhku on alati pandud tehase sisseseade uuendamisele ajaga kaasas käimiseks ja ettevõtte on tehnika viimase sõna järele sisse seatud. Tehase laagrikeldris on juba aastaid kasutamisel emailitud terastankid, millest suuremad mahutavad kuni 34.000 ltr. õlut. Samuti kasutatakse juba aastaid õlle filtreerimi-

Kreenholmi Puuvillasaaduste Manufaktuuri Osühisus.

Bilanss 31. detsembriks 1935. a.

Aktiiva

Maa ja mets	Ekr. 1.793.026.27
Ehitused ja masinad	47.696.189.72
Kassa ja hoiuarved pankades	685.723.10
Aktsiad ja ettevõtetest osavõtmine	1.792.619.11
Liikuv varandus	288.768.08
Deebitorid	3.120.213.67
Saadused ja materjalid	4.116.143.83
Kindlustused	7.340.000.—
Ülekanded	141.035.79

Ekr. 66.973.719.57

Pasiva

Põhikapital	Ekr. 12.000.000.—
Tagavararakapital	327.014.58
Mitmesugused fondid	526.458.74
Amortisatsioonikapital	42.261.787.21
Obligatsioonikapital	5.468.300.—
Kustutusele langenud, mitte esitatud obligatsioonid	1.871.700.—
Kreditorid	4.103.771.70
Ülekanded	121.263.91
Kasu ülekanne	Ekr. 15.643.60

1935. a. kasu . . . . ., 277.779,83

Ekr. 66.973.719.57

1935. a. kasude ja kahjude arve.

Sissetulek	Ekr. 14.308.019.86
Väljaminek	14.030.240.03
Kasu	<u>Ekr. 277.779,83</u>

sel kahekordset filtrit, mille kasutamisele isegi Skandinaavia maad asusid alles hiljuti.

Vabriku saadused võitsid juba algusest peale hea kuulsuse ja on seda senini pidanud. Maailmasõja tulekul tuli ettevõttel raskusi üle elada. Pidi tegevus lõpetatama ja laagris olev õlu maha lastama. Saksa okupatsiooni ajal oli karta vasktorustiku äravõtmist, mis selle hirmul peideti aamidesse.

Uuesti tegevusele asumiseks anti luba pärast omariikluse algust, kui sõja ajal olnud leivavilja puudusest üle oli saadud.

Tehases töötab 2 külmutusmasinat, mille kõrval aastas ca 4000 kantmeetrit loomulikku jääd ära tarvitatakse. Tehasel on oma elektrijaam, mis ka ümbruskonnale voolu annab.

Peale õlevabriku on tehasel moodsate tööstusmasinatega varustatud aamisepa-, puusepa- ja lukusepatöökojad ja oma katselaboratoorium. Õllepruulimise alal seisab tehas ühenduses

kuulsa ettevõttega „Versuchs- und Lehranstalt für Brauerei in Berlin“, milline asutus õlle ja selle valmistamise üle peab alatist kontrolli. Olgugi et see kulukaks kujuneb, on see tarviline, et saavutada ja säilitada õlle kvaliteeti. Vabrikul on ka oma põllumajapidamine, kus kasvatatakse peamiselt otri.

Saku tehast võib võrrelda väikese linnakesega. Sest peale vabriku ehituste on ümbruses vabriku poolt töölistele ehitatud majad, mis on varustatud veevärgiga ja elektriga. Igal töölisel on kasutada ka tükike aiamaad ja sea- pidamise võimalus.

Vabriku juures asub tuletõrjekomando, kellel on kasutada mootor- ja käsipritsid.

Tehase juhatus, keskladu ja müügikorraldus asuvad Tallinnas, Suur Kloostri tän. 10/12. Laod ja esindused on igas tähtsas keskuses üle riigi.

Tänapäeva

majapidamine vajab ümberkorraldamist — vastavalt elunõudeile ja aja kiirele tempole.

Moodne majapidamine olgu:

LIHTNE

KIIRE

PUHAS

ODAV

Seda võimaldab Teile üksnes

gaasi

tarvitamine keetmiseks, küpsetamiseks ja veesoojendamiseks. Tutvuge nende võimalustega

LINNA GAASIVABRIKU NÕUANDE-BÜROOS

Raekojaplats 9, vanas vaekojas

Tolliteateid.

Maksudevalitsuse direktori ringkiri nr. 393
13. mail 1936. a.

I.

Avaldatakse teadmiseks, et Tallinna, Narva, Valga ja Pärnu tolliinspeksioonides võetakse tarvitusele 1936. aastal alltähendatud tollimärkimise abinõud.

Tallinna tolliinspeksioonis:

1) 9 tollimärkimise pressi nr. nr. 1—9, milliste kluppidel on järgmised kirjad: ühel klupil 2 neljanurgelist tähte, 1936 ja keskel pressi number; teisel klupil „Tallinna toll“, üks neljanurgeline täht ja keskel riigivapp;

2) 2 tollimärkimise pressi, milliste kluppidel on järgmised kirjad: ühel klupil 2 neljanurgelist tähte, 1936 ja keskel täht „E“, teisel klupil „Tallinna toll“, üks neljanurgeline täht ja keskel riigivapp;

3) 1 tollimärkimise press, millise kluppidel on järgmised kirjad: ühel klupil 2 neljanurgelist tähte, 1936 ja keskel täht „K“; teisel klupil „Tallinna toll“, üks neljanurgeline täht ja keskel riigivapp;

4) 4 vaskpitsatit kirjaga „alkoh. joogid Tallinna toll“, üks neljanurgeline täht, keskel riigivapp ja 1936;

5) 4 neljanurgelist raamis kummitemplit tubakabanderollide jaoks kirjaga: riigivapp, Tallinna tolliinspektor 1936 a.;

6) 1 neljanurgeline raamis kummitempel aktsiisibanderollide kustutamiseks kirjaga: riigivapp, aktsiisibanderoll kustutatud, 1936, Tallinna toll;

7) 4 ümargust kummitemplit alkoholiliste jookide banderollide jaoks kirjaga: alkoh. joogid, Tall. toll ja üks viieharuline täht, ringis riigivapp ja 1936.

Narva tolliinspeksioonis:

1) 2 tollimärkimise pressi nr. nr. 1 ja 2, milliste kluppidel on järgmised kirjad: ühel klupil 2 neljanurgelist tähte, 1936 ja keskel pressi number; teisel klupil „Narva toll“, 3 neljanurgelist tähte ja keskel riigivapp;

2) 1 tollimärkimise press, millise kluppidel on järgmised kirjad: ühel klupil 2 neljanurgelist tähte, 1936 ja keskel täht „K“; teisel klupil „Narva toll“, 3 neljanurgelist tähte ja keskel riigivapp;

3) 2 vaskpitsatit kirjaga: „alkoh. joogid Narva toll 1936“ ja riigivapp keskel;

4) 1 neljanurgeline raamis kummitempel tubakabanderollide jaoks, kirjaga: riigivapp, Narva tolliinspektor ja 1936. a.;

5) 1 ümargune kummitempel alkoholiliste jookide banderollide jaoks kirjaga: alkoh. joogid, Narva toll, 1936, ja keskel riigivapp.

Valga tolliinspeksioonis:

1) 2 tollimärkimise pressi nr. nr. 1 ja 2, milliste kluppidel on järgmised kirjad: ühel klupil 2 neljanurgelist tähte, 1936 ja keskel pressi number; teisel klupil „Valga toll“ ja 3 neljanurgelist tähte ja keskel riigivapp;

2) 1 tollimärkimise press, millise kluppidel on järgmised kirjad: ühel klupil 2 neljanurgelist tähte, 1936 ja keskel täht „K“, teisel klupil „Valga toll“, 3 neljanurgelist tähte ja keskel riigivapp;

3) 2 vaskpitsatit kirjaga: alkoh. joogid Valga toll 1936 ja keskel riigivapp;

4) 1 neljanurgeline raamis kummitempel tubakabanderollide jaoks, kirjaga: riigivapp, Valga tolliinspektor ja 1936. a.;

5) 1 ümargune kummitempel alkoholiliste jookide banderollide jaoks kirjaga: alkoh. joogid, Valga toll, 1936 ja keskel riigivapp.

Pärnu tolliinspeksioonis:

1) 2 tollimärkimise pressi nr. nr. 1 ja 2, milliste kluppidel on järgmised kirjad: ühel klupil 2 neljanurgelist tähte, 1936 ja keskel pressi number; teisel klupil „Pärnu toll“, 3 neljanurgelist tähte ja keskel riigivapp;

2) 1 tollimärkimise press, millise kluppidel on järgmised kirjad: ühel klupil 2 neljanurgelist tähte, 1936 ja keskel täht „K“, teisel klupil „Pärnu toll“, 3 neljanurgelist tähte ja keskel riigivapp;

3) 2 vaskpitsatit kirjaga: „alkoh. joogid Pärnu toll 1936“ ja keskel riigivapp;

4) 1 neljanurgeline raamis kummitempel tubakabanderollide jaoks, kirjaga: riigivapp, Pärnu tolliinspektor ja 1936. a.;

5) 1 ümargune kummitempel alkoholiliste jookide banderollide jaoks kirjaga: alkoh. joogid, Pärnu toll, 1936 ja keskel riigivapp.

II.

Ringkirja nr. 367 — 5. XII 35. a. täienduseks teatan, et ka Belgia diplomaatilised esindajad on vabad jõuvankritemaksu tasumisest. See vabastamine käib ka ametkonsulite kohta, kes on Belgia riigi kodanikud ega tegutse Eestis mingi muu tulutoova ametiga.

III.

Avaldan teadmiseks ja käsitamiseks tollipea-komitee otsused:

§ 1. I. A. Sisseveotariifis.

1) **K a u b a n i m e t u s:** lauakell lihtmetallist kerega, milline kinnitatud puust alusele; puust alus moodustab ühtlasi ka kella kere osa ja on peale selle ilustatud veel metallist nupuga.

T o l l i n õ u k o g u o t s u s: määrata kaup t.-t. § 171 p. 4-e alla kuuluvaks.

K a e b a j a s o o v: määrata kaup t.-t. § 171 p. 4-c alla kuuluvaks.

T o l l i p e a k o m i t e e o t s u s: tunnistada kaup t.-t. § 171 p. 4-e alla kuuluvaks järgmistel põhjustel:

Vaidluse all olev kaup kujutab enesest lauakella lihtmetallist kerega puust alusel, nagu see nähtub esitatud proovist. See puust alus moodustab ühtlasi ka kella kere osa ja on peale selle veel ilustatud metallist nupuga.

T.-t. § 171 p. 4-c on ette nähtud eraldi nime tamata kellad lihtsatest metallidest keredes, ilustusteta. Käesoleval juhtumil ei ole kella kere ainult lihtmetallist, vaid see kere on ühenduses puuga ja peale selle veel ilustatud, mispärast vaidluse all olevat kaupa ei saa tunnistada kuuluvaks t.-t. § 171 p. 4-c alla, nagu kaebaja soovib.

T.-t. § 171 p. 4-e on ette nähtud er. nimetamata kellad kõiksugustes keredes, peale ülalnimetatute, ja tollinõukogu on õieti vaidluse all oleva kauba siia kuuluvaks tunnistanud. (T. P. K. otsus 13. III 36. a. nr. 1116.)

2) **K a u b a n i m e t u s:** puuvillane värvitud kangas, väline pool kaetud kummiga, sisemine pool trükitud.

T o l l i n õ u k o g u o t s u s: määrata kaup t.-t. § 188 p. 1 Br. lpt. § 188 p. 1-b alla kuuluvaks.

K a e b a j a s o o v: määrata kaup t.-t. § 188 p. 1 Br. lpt. § 188 p. 1-a alla kuuluvaks.

T o l l i p e a k o m i t e e o t s u s: tunnistada kaup t.-t. § 188 p. 1 Br. lpt. § 188 p. 1-b alla kuuluvaks järgmistel põhjustel:

Vaidluse all olev kaup on kummiga kaetud, värvitud puuvillane kangas — kummiriie kanderiie jaoks, mille sisemine — pahem pool — on trükitud mustriaga.

Tollinõukogu leidis, et selle kummiga kaetud kanga üheväriline pool on kantav pool ja omab peatahtsuse, seepärast tuleb ta tollida Briti lepingu t.-t. § 188 p. 1-b järgi.

Kaebaja ühineb tollinõukogu väitega, et kanga üheväriline pool on kantav pool ja omab peatahtsuse, kuna trükitud pool on voodrikülg, teiste sõnadega, sisemine, pahem külg, kuid väidab, et vaidluse all olev kaup kuuluvat Briti lepingutariifi § 188 p. 1-a alla, sest kanga laius on üle 88 sm ja kangas on trükitud mustriaga.

Tollipeakomitee leiab, et tollinõukogu otsus on õige. Kangaid tollitakse ikka nende välimise — peakülje — järgi ja kangaid ei saagi tollida igakord eri külje järgi, seepärast ei ole tariifis tarviski eriliselt seda nimetada, nagu seda väidab kaebaja. Tollitariifis on erimärkused ainult siis, kui tehakse üldisest mõistest erandeid, mis nähtub ka üldmärgusest nr. 5 t.-t. §§ 183—208 juure, kus üldisest kaubast tehakse erandeid ja võetakse välimise — ülemise — poole asemel arvesse ka sisemine — alumine — pool.

Kaebaja järeldus tollinõukogu otsusest, et kui kummikihiga kaetud pool omab peatahtsuse, siis tuleks tollida kaup ka t.-t. § 88 järele, kus kummikaubad otseskohe nimetatud, on õige. Kummiriided tollitakse just t.-t. § 88 p. 1-d järgi, kuid vaidluse all oleva kauba kohta on tehtud erand ja see tollitakse kummiriides oleva riide (kanga) materjali järgi (t.-t. § 88 märkus), sealjuures jääb kaup ikkagi kummiriideks. Sellest ei tule veel järeldada, et säärase kummiriide tollimisel tuleb arvesse võtta ainult kanga see külg, mis on kummiga katmata, olgugi et see on pahem pool. Kui asuda säärasele seisukohale, siis jääb lahtiseks küsimus, kuidas tollida kangast, mis on läbi imbutatud kummiga, või kus kanga mõlemad pooled on kaetud kummiga, või kus on trükitud muster paremale poole kummi peale. Siin tuleb kummiriide tollimisel arvesse võtta ikkagi üldine kord, s. o. tuleb kaup tollida riide välise — parema — poole järgi. Käesoleval juhul on kanga parem pool värviline, mitte aga kirjult trükitud.

Tollipõhitariifi § 188 on ette nähtud puuvillased kangad värvitud, kirjult kootud või trükitud. Eesti-Briti lepingu (RT 68 — 1934) t.-t. § 188 p. 1-a on ette nähtud puuvillased kangad trükitud, laiusega üle 88 sm, ja § 188 p. 1-b — teised trükitud ja värvitud, laiuse peale vaatamata.

Kuna üaltoodust selgub, et käesoleval juhtumil on vaidluse all oleva kanga üheväriline pool peatahtsusega, siis tuleb seda kangast tollida kui puuvillast kangast, värvitud, ja arvata Eesti-Briti lepingu t.-t. § 188 p. 1-b alla.

(T. P. K. otsus 13. III 36. a. nr. 1112.)

3) **K a u b a n i m e t u s:** röntgenikabinettides tarvitatavad aknapimestajad, millised koosnevad 1) puust ribadele asetatud kirjult kootud puuvillastest kangastest ja 2) raudplekist.

T o l l i n õ u k o g u o t s u s: määrata kaup t.-t. § 154 p. 2 m. t. ja § 188 p. 1 + 10% m. t. ja § 188 p. 1-c + 10% Br. lpt. alla kuuluvaks.

Kaebaja soov: määrata kaup t.-t. § 169 p. 1 alla kuuluvaks.

Tollipeakomitee otsus: tunnistada kaup t.-t. § 154 p. 2 ja § 188 p. 1 + 10% m. t. ja § 188 p. 1-c + 10% Br. lpt. alla kuuluvaks järgmistel põhjustel:

Vaidluse all olev kaup kujutab enesest akna-pimestajaid, mida tarvitatakse röntgenikabinetide jaoks. Nagu selgunud asja arutamisel ettetoodud asjaoludest ja asjatundjate dr. Jussi ja Tamme seletustest, vaidluse all olev kaup ei kujuta enesest elektromediitsiinilisi instrumente, aparaate ega riistu, ei ka nende osi, seega ka mitte röntgeniaparaadi osi, mispärast ei saa vaidluse all olevat kaupa tunnistada kuuluvaks t.-t. § 169 p. 1 alla, nagu kaebaja soovib, kuna säärane kaup seal üldse ei ole nähtud ette.

Kõigest sellest järeldub, et tollinõukogu on õieti tunnistanud vaidluse all oleva kauba vastavalt selle materjalile ja omadusele t.-t. § 154 p. 2 ja § 188 p. 1 + 10% m. t. ja § 188 p. 1-c + 10% Br. lpt. kohaselt tollitavaks.

(T. P. K. otsus 3. IV 36. a. nr. 1128.)

Hollandi lepingtariifi käsitamise asjas.

§ 2. Kauba nimetus: lillede juurikad (begooniamugulad).

Tollinõukogu otsus: määrata kaup t.-t. § 62 p. 7 m. t. alla kuuluvaks.

Kaebaja soov: arvata kaup Hollandi lepingu alla.

Tollipeakomitee otsus: tunnistada

kaup t.-t. § 62 p. 7 m. t. alla kuuluvaks järgmistel põhjustel:

Tallinna tollinõukogu on tunnistanud vaidluse all oleva kauba minimaal-t.-t. § 62 p. 7 alla kuuluvaks, „arvesse võttes, et kaup kujutab endast lillede juurikaid (begoonia mugulaid), mitte aga lillesibulaid. Kuna lillesibulad on ette nähtud ainult Eesti-Hollandi kaubalepingus ning lillede juurikaid seal ette nähtud ei ole“.

Kaebaja palub kaupa arvata Hollandi lepingu alla, väites, et lillede mugulad kuuluvad lillesibulate liiki. Kaebuse juure lisatud põllutöministeeriumi põllumajanduse osakonna kirjas on küll ette toodud, et üldiselt praktiliselt väljakujunenud arusaamise järele kuuluvad lillesibulad ja lilllemugulad ühte ühisesse rühma. Asja arutamisel ettetoodud Tartu ülikooli botaanikaprofessor T. Lippmaa kirjalikust seletusest selgub, et botaanikateadus teeb kindla ja selge vahe lilllemugula ja lillesibula vahel ja et vaidluse all olev kaup esitatud proovi järgi on mugulbegoonia (Begonia) juuremugul ning lilllemugulad kuuluvad lille juurte ja juurikate liiki.

Seega ei ühtu käesoleval juhtumil praktiliselt väljakujunenud ja teadusega kindlaks määratud mõisted, nagu see tihti ka muil juhtumel aset leiab. Tollitariifi tõlgitsemisel tuleb ikkagi arvestada teadusega kindlaks määratud, mitte aga praktiliselt väljakujunenud mõistet.

Kõike seda arvesse võttes tollipeakomitee leiab, et Tallinna tollinõukogu otsus on õige ja et Eesti Seemnevilja ühisuse kaebus tuleb jätta tagajärjeta.

(T. P. K. otsus 3. IV 36. a. nr. 1119.)

Toiduainete turg.

London

Bacon, kaal 112 Ingl. naela	
iiri	sh. 86/-90/-
Daani	89/-
Hollandi	84/-
Eesti	80/-
Rootsi	84/-
Poola	80/-

Nisu, kaal — 496 Ingl. naela = 225 kg
Northern Manitoba . . . . . sh. 28/9

Rosario Santa Fe	sh. —
Jahu, kaal — 140 Ingl. naela = 63,5 kg	
Good Canadian	sh. 14/3
Odrad, kaal—112 Ingl. naela = 50 kg	sh. 5/3
Kaerad, kaal — 112 Ingl. n. = 50 kg	sh. 6/-
Linad, eif per tn.	
Livonian, Basis Risten	£ 63/-
Tows, Soviet	61/-

Või, Manchester 22. V 36. a.

Eesti	sh.	97/—	99/—
Läti	"	98/—	100/—
Soome	"	103/—	106/—
Rootsi	"	104/—	107/—
Daani	"	110/—	113/—
Uus Meremaa, finest	"	102/—	
" " first	"	99/—	

Rukis.

La Plata, Hamburgis	"	3.20
" " Amsterdamsis	"	3.15
26. V. Suhkur, cwt. (50 kg.)	sh.	
Toores	"	4/8—5/—
Hollandi	"	—
Belgia	"	—
Tšehhi	"	—
Poola	"	—

Rmk.

Riis . . . . . Rmk. 10.50

Hamburg.

Või

Nisu. 26. V.

Sisemaa, 50 kg eest	Rmk.	
Manitoba I, cif 100 kg eest term. fl.	5.10	
Hard Atlantic, cif 100 kg eest term. "	5.22	

Deutsche Markenbutter	Rmk.
Feine Molkereibutter	"
Molkereibutter	"
Landbutter	"
Kochbutter	"

Välisbörsid.

	L O N D O N										
	14. V	15. V	16. V	18. V	19. V	20. V	21. V	22. V	23. V	25. V	26. V
Frank	75.22	75.21	75.35	75.44	75.44	75.51	75.48	75.51	75.59	75.66	75.63
Dollar	4.9625	4.9631	4.9656	4.9693	4.9681	4.9706	4.9693	4.9731	4.9781	4.9818	4.9806
Rootsi kroon	19.392	19.392	19.392	19.392	19.392	19.392	19.392	19.392	19.392	19.392	19.392
Daani kroon	22.40	22.40	22.40	22.40	22.40	22.40	22.40	22.40	22.40	22.40	22.40
Norra kroon	19.902	19.902	19.902	19.902	19.902	19.902	19.902	19.902	19.902	19.902	19.902
Saksa mark.	12.310	12.315	12.330	12.345	12.335	12.345	12.345	12.355	12.365	12.375	12.370
Soome mark	227.—	227.—	227.—	227.—	227.—	227.—	227.—	227.—	227.—	227.—	227.—
Floriin	7.33	7.3325	7.3475	7.3550	7.3525	7.3550	7.3525	7.36	7.37	7.3725	7.3725
Liira	63.25	63.34	63.25	63.31	63.31	63.25	63.25	63.31	63.37	63.31	63.37
Helveetsiafr.	15.310	15.312	15.350	15.362	15.362	15.382	15.375	15.390	15.412	15.422	15.417
Tšehhosl. kr.	119.62	119.50	119.50	119.68	119.87	119.75	119.81	120.—	120.18	120.12	120.12
Belga	29.320	29.310	29.340	29.390	29.390	29.395	29.385	29.415	29.440	29.480	29.467
Peseeta	36.250	36.290	36.350	36.410	36.410	36.430	36.410	36.440	36.500	36.515	36.515
Silling	26.37	26.31	26.31	26.31	26.43	26.43	26.43	26.43	26.50	26.50	26.50
Slott	26.31	26.25	26.25	26.31	26.37	26.50	26.50	26.37	26.50	26.50	26.54
Pengo	27.62	27.62	27.37	27.—	27.—	27.—	27.—	27.—	27.89	26.75	26.75
Latt	15.25	15.25	15.25	15.25	15.25	15.25	15.25	15.25	15.25	15.25	15.25
Litt	29.25	29.25	29.25	29.37	29.37	29.37	29.37	29.37	29.37	29.37	29.25
Tšerv.	25.07	25.06	25.09	25.15	25.16	25.16	25.16	25.17	25.21	25.22	25.21
Eesti kroon.	18.25	18.25	18.25	18.25	18.25	18.25	18.25	18.25	18.25	18.25	18.25
Höbe p/unts	20 ⁹ / ₁₆	20 ⁷ / ₈	20 ⁵ / ₈	20 ⁹ / ₁₆	20 ¹ / ₂	20 ⁵ / ₁₆	20 ¹ / ₁₆	20.—	20 ¹ / ₁₆	20 ¹ / ₁₆	20
Plaat. p/unts											
Kuld p/unts.	140 sh 3 d.	140 sh. 2 d.	140 sh. 3 d.	140 sh. 1 d.	139 sh. 11 d.	139 sh. 11 ¹ / ₂ d.	139 sh. 11 ¹ / ₂ d.	139 sh. 11 ¹ / ₂ d.	139 sh. 8 d.	139 sh. 7 d.	139 sh. 8 d.
	B E R L I I N										
	13. V	14. V	15. V	16. V	18. V	19. V	20. V	22. V	23. V	25. V	26. V
Naelsterling.	12.385	12.35	12.35	12.35	12.36	12.375	12.37	12.37	12.395	12.40	12.40
Frank	16.39	16.405	16.415	16.395	16.40	16.385	16.39	16.38	16.38	16.385	16.385
Dollar	2.488	2.486	2.490	2.487	2.488	2.489	2.489	2.489	2.488	2.488	2.489
Rootsi kroon	63.84	63.66	63.66	63.66	63.71	63.78	63.76	63.76	63.89	63.92	63.92
Daani kroon	51.29	55.13	55.13	55.13	55.18	55.24	55.22	55.22	55.33	55.36	55.36
Norra kroon	62.23	62.06	62.06	62.06	62.10	62.17	62.15	62.15	62.27	62.30	62.30
Soome mark	5.46	5.445	5.445	5.445	5.45	5.45	5.45	5.45	5.46	5.46	5.465
Floriin	168.05	168.17	168.50	168.14	168.11	168.08	168.18	168.18	168.12	168.13	168.19
Liira	19.57	19.57	19.50	19.50	19.50	19.50	19.50	19.50	19.50	19.50	19.50
Helveetsiafr.	80.40	80.56	80.59	80.48	80.50	80.46	80.46	80.43	80.38	80.39	80.40
Belga	42.18	42.12	42.15	42.10	42.10	42.09	42.10	42.08	42.07	42.07	42.07
Latt	81.—	81.—	81.—	81.—	81.—	81.—	81.—	81.—	81.—	81.—	81.—
Eesti kr.	68.—	68.—	68.—	68.—	68.—	68.—	68.—	68.—	68.—	68.—	68.—
Litt	41.84	41.86	41.90	41.84	41.85	41.82	41.83	41.80	41.82	41.81	41.81

Tallinna börsikomitee juures asuva kaupade ja prahtide komisjoni poolt koteeritavate kaupade nimekirjad ja hinnad (en gros).

		Kroonid.			Kroonid.
„J. Puhk ja Pojad“ suurveski saadused. Hinnad arvatud 50 kg eest ühes valge puuvillase kotiga.			Liha, sea, I sort	1 kg.	—,65
Nisupüül:			Liha, looma, I sort	”	0,35—,50
„Eesti parem“	100 kg.	42.—	Ölikoogid, linaseemne	100 kg.	11 50—12.25
„Kalev“	”	35.—	” päevalille	”	—
„Kungla“	”	33.—	” karjasõöt	”	9,25
„Sampo“	”	24.—	Sojatangud	”	12,50
Manna	”	44.—	Nisukliid	”	8.—
Granular	”	38.—	Puuvillane riie, Bjas, netto . . . mtr.		0.49.5—0.62.5
Poolsõre	”	44.—	” „ Mitkal „		0.36.5—0.47.5
Sõre	”	44.—	Linahindade noteerimise komisjon noteeris järgmised lina kokkuostuhinnad sentides ühe kg eest franko kokkuostja ladu riiklike standardsortide alusel (s. o. sortide eest, mis vastavad Põllutöministeeriumi lina väljaveo kontrolli nõuetele nii omaduste kui ka harimise ja sidumise poolest):		
Rukkipüül	”	22.—			Petseri- ja Mujal Võrumaal Eestis
Kaerahelbed	1 kg	—,30	Lina, ristna R		
Jahud: rukki	100 kg.	14.20—15.—	hoffsdreiband HD		
” püül	”	22.—	dreiband D		
nisu, pehme — sõre		24.00—44.—	ordinäärdreiband OD		
Kaerahelbed (Herkulo)	1 kg.	—,30	liivi ordinäärdreiband LOD		
A/S. Rotermanni teh.			takupraak H		
Jahud: rukki	100 kg.	14.00—14.50	Ehitustakk		
” püül	”	18.60—21.—	Tendents:		
nisu, pehme — sõre	”	24.00—43.—	Takud Codilla I	1 kg	
Nisu, Eesti	”	17.00—22.—	” II	”	
” Vene	”	—	” ehituse	”	
Rukis	”	12.00—13.—	Linaseemned, külvi, ...	100 kg	27.00—28.—
Kaerad, toidu	”	—	Ölilineseemned 0/0 baas	”	18.00—19.—
Odrad, õlle	”	—	Kivisüsi, auru, Yorkshire, 2 korda pestud, sepa	1000 kg	27.50
” toidu	”	—	” auru, Newcastle	”	26.—
Riis, Burma II	”	44.50—45.50	” sepa	”	—
Kartulid, piirituse	”	—	” saksa	”	—
” vabriku tärklis	”	2.00—2.50	Koks, kütte		—
” sõõgi	”	2.30—2.50	” gaasi, Tallinna gaasivabr.	”	50.—
Kartulitärklis „Supérieur“	”	23.—	Kütteturvas (riigi turbatööst.)	”	8,30
Siirup, kartuli, 42%	”	24.00—26.—	Põlevkivi, fr. ladu Tall., netto	”	8.—
Glükoos	”	24.00—26.—	Kütteõli	100 kg.	4.60 (v. 5.—)
Margariin, kodumaa	”	70.00—80.—	Raskeõli	”	7.25 (v. 5.—)
Juust, „schveitsi“, kodumaa	1 kg.	1.10—1.25	Estobituumen A. B. C (gudrong)	100 kg	
Kakao, Hollandi	”	1.80—2.40	tünnid br.	”	8.75
” Eesti	”	1.00—2.30	” D. E. (pigi)	”	8.75
Kohv, Rio, Santos jne.	1 kg.	4.35—5.—	Katuselakk, ...	”	9.25
” Kesk-Ameerika sordid	”	6.50—7.50	Fenolaat, tünnides, netto	”	4.75 (v. 5.—)
Tee, laht, oransh Pekoe, Tseilon	”	5.50—6.—	Karbolineum „Estokarbolineum“	”	9.75—10.75
Tee, laht, oransh Pekoe, Java	”	5.00—5.50	A. B, netto	”	(v. 8.—)
Suhkur, peenike, valge Inglise	100 kg	42.75—43.00	„Estokarbolineum“ C, netto	”	7.75 (v. 8.—)
” ” ” Poola	”	42.50—42.75	Raalakk, tünnides, netto	”	16.75 (v. 8.—)
Sool, lahtine, Vene, fr. vagun			Imbutusõli A, netto, tünnides	”	—
” Irboska ja Narva	”	2.50	” B	”	—
” lahtine, Saksa, fr. Tallinn	”	2.50	” C	”	5.25 (v. 5.—)
” Vene, ”	”	2.30	Tolmuõli	100kg.	5.— (v. 5.—)
” Hispaania meresool	”	2.00—2.10	Asfaltmastiks	”	5.25
Heeringad, Šoti Spent	tünn	26.00—29.—	” emulsioon	”	9.25
” „Matties“ I s.	”	37.00—40.—			
” „Matties“ II s.	”	34.00—35.—			
” „Matfulls“	”	40.00—45.—			

	Kroonid
Viljapuu-karbolineum, netto . . . ltr.	0.30
Autobensiin	0.26
Diiselmootornafta . . . . . 1kg.	0.10
Mootorpetrooleum, fr. iga sihtj.	0.11
„ -nafta	0.10
Raud, sordi . . . . . 100 kg.	14.00
„ latt	14.00
„ vits	18.00—18.50
„ plekk	19.00—26.—
„ plekk, tsingitud	30.00—34.—
„ talad	14.50
Teras, vedru	23.00—25.—
„ valu	80.00—90.—
„ talla, ree	—
Inglistina	440.—460.—
Seatina	40.—42.—
Vaskplekk, punane . . . . . 100 kg.	135.—180.—
„ valge	120.—160.—
Tsinkplekk	63.00—75.—
Masinaõli, ...	18.00—19.—
Mootoriõli, ameerika	35.00—60.—
Autoõli, poola	—
„ ameerika ja daani	33.00—60.—
O/Ü. Eesti Kiviõli põlevkivi küt-	
teõli, tsistern. fr. Tallinn . 1000 kg	45.00—50.—
Linaseemneõli . . . . . 100 kg	71.00—73.—
Värnits	70.00—72.—
Tsilindriõli, Ameerika	29.00—43.—
Nafta, Vene	10.50—11.—
„ Ameerika	10.00—10.50
„ Poola	10.00—10.50
Petrooleum, Vene, tsist. ja vaadid	11.50—12.50
„ Ameerika „ „ „	11.50—12.50
Bensiin, Eesti, riigi põlevkivi-	
tööstuse segabensiin, fr. Tallinn, pr. l.	0.26
O/Ü. Eesti Kiviõli bensin, „Estolin“,	
tsistern. fr. Tall., ühes teedemaks. „	— .29
Bensiin, I s. välisbensiin . . . 100 kg	40.—
Piirit., puh., eksp. (ekskl. v.) fob. Tall. ltr.	32.00—34.00
Pesusooda, kodumaa . . . . . 100 kg	8.50—8.75
Seebikivi	28.50—31.00
Värvid, nigros., vees sulav, välism. 1 kg.	6.—
„ tsinkvalge, välism.	0.42—0.44
„ tinavalge, ...	0.75—0.77
„ ooker, ...	0.16—0.26
Superfosfaat . . . . . kott	4.65—5.05
Segafosfaat 22—23%	4.15
Kaalisool	10.65
Lubisalpeeter	13.75
Lubiammoonsalpeeter . . . . . kott	16.—
Väävelhapu ammoniaak 20%	14.—
Fosforiit, eesti, 25—27%	3.15
Nitrofoska	21.15—25.—
Paber, rotatsioon . . . . . 100 kg.	23.20
Tsement, Portland, Kunda, pütt	
170 kg, fr. Rakvere, pütt	6.45
Kriit, toores . . . . . 100 kg.	4.00—4.50
„ pestud	4.00—4.50
Kivitorv	14.00—22.00
Puutorv	15.00—17.00
Lubi	3.—
Kips tükkides, fr. vagun Irboska 1000 kg	25.—
„ jahvatatud „ „ „	13.—
„ krohvimise fr. Tallinn „ „ „	32.00
Telliskivid, Is., Loksa, fr. Tallinn 1000 tk.	—
Silikaat, I s., fr. vabrik	36.37
Tulitikud, originaalkast . . . . . (5000 toosi)	126.—
Tallanahk, eesti nahast . . . . . 1 kg.	2.30—2.60
Tallanahk, Ameerika, I s.	2.40—2.60

Tallanahk, Ameerika, II s. . . . . 1 kg.	2.40
„ „ „ III „	2.40
Metsamaterjalide hinnad fr. laduplats Tallinn.	
Palgid: kuusk ja määnd . . . thm. kr.	13 00—14.—
Pakud, kuuse . . . . . rm.	7.—
„ kase . . . . . thm. „	14.00—24.—
„ lepp, I sort . . . . . „	32.—
„ „ II sort . . . . . „	20.—
„ haab, I „ . . . . . „	35.—
„ „ II „ . . . . . „	25.—
Saetud materjal, plangud + 25% laudu	
„ kuusk u/s	27.—
„ „ IV sort.	23.—
„ määnd u/s	28.—
„ „ IV s	24.—
Kastilauad	42.45
Paberipuu . . . . . r.-m.	6.—
Toepuu	5.60

Tendents: kindel.

Puuvill. Liverpooli börs.

American Fully Middling inglise naela (lbs) eest

ingl. pennides (d) loko 6.60

mai 6.26, juuli 6.11, okt. 5.74, det. 6.65, jaan. 6.65.

Peekonsigade hindadeks on 22. V 1936:

Peekonsigade tapakaalud:

	I sort	II sort	III sort	IV sort
60—72 kg	0.75	0.70		
55—59,5 „	} 0.70	0.66	}	Siseturu hinnad.
72,5—75 „				
50—54,5 „				
75,5—80 „	0.66	0.62		

Kanamunad. Tendents

Põllutööstusteeriومی Põllumajand. Osak. kanamunade hinna noteerim. komisjon noteeris järgmised kanamunade hinnad: 1 kg eksportmune hind franko kogumispunkt Kr. 40, koos juuremaksuga hinnad franko kogumispunkt Kr. 45 kg. mis vastab:

50 gr. raskuste munade juures kr. 0.225 kümme

55 „ „ „ „ „ 0.245 „

60 „ „ „ „ „ 0.270 „

1 kg siseturu mune Kr. —, mis vastab:

üle 50 gr. raskuste munade juures Kr. 0.26 kümme üle 40—50 gr. „ „ „ 0.21 „

Või. — Tendents: kindel.

I s. 1 kg kr. 1.16, mis on tulnud sisse 9.—15. V 36.

„ 1.22 „ 16.—22. V 36.

Prahid.

Lina		
Tallinn — Gent	1016 kg.	sh 26/—
„ — Dundee	„	27/6
„ — Belfast	„	37/6
Puumaterjalid.	Standard	
Tallinn — London	„	sh 30/— n.
„ — Hull	„	34/— gr.
„ — Southampton	„	„
„ — Manchester	„	38/—
„ — Grangemouth	„	27/6
„ — Belfast	„	42/6
„ — Dundee	„	29/—
„ — Antwerpen	„	33/6
„ — Gent	„	33/6
„ — Rotterdam	„	30/—
„ — Amsterdam	„	34/—

Segakaup.

Tallinn — Stettin	1000 kg	rmk. 18.—30.—
„ — London	1016 kg	sh 17/—40/—
„ — Stockholm	1000 kg	rkr. 11.—30.—
„ — Stettin, või, ...	tünn	rmk. 1.50
„ — London	„	sh. 2/6

Väärtpaberite kursid

Tallinna börsil 30. IV 1936. a.

Väärtpaberid	Nominiväärt	Vimane divid.	Teatud	Ostjad	Müüjad	Kroonides					
1927. a. 7 ⁰ / ₀ E. v. välislaen (dollarites) . . . . . \$	1000	—	—	3600	3700						
1927. a. 7 ⁰ / ₀ välislaen £	100	—	—	1750	1800						
Riigik. pantk. võõrandat. maade eest tasu maksms. s. A. B. C. (55 a.) 2.66 ⁰ / ₀	100	—	—	66	68						
Majandusmin. rahandusosakonna pantkirjad:											
seeria D. (20 a.) 2.66 ⁰ / ₀	100	—	—	60	—						
" E. (20 a.) 2.66 ⁰ / ₀	100	—	—	62	—						
" F. (9 a.) 2.66 ⁰ / ₀	100	—	—	60	—						
Pikalaenu Panga:											
pantlehed (20 a.) 6 ⁰ / ₀ .	1000	—	—	1000	—						
võlak. (20 a.) 5 ⁰ / ₀	5000	—	—	5000	—						
(5 a.) 5 ⁰ / ₀	5000	—	—	5000	—						
" (5 a.) 4 ¹ / ₂ ⁰ / ₀	5000	—	—	5000	—						
" (5 a.) 4 ⁰ / ₀	5000	—	—	5000	—						
Asunduskapit. 4% võlakirj.	100	—	—	90	—						
6 ⁰ / ₀ Eesti Hüpoteegi Panga pantlehed	100	—	—	90	91						
5 ⁰ / ₀ Eesti Maakrediitseltsi pantlehed	100	—	—	96	97						
5 ⁰ / ₀ Tall. Immoobilpanga pantlehed rbl.	100	—	—	3.—	3.25						
4 ¹ / ₂ ⁰ / ₀ Eesti Maapanga pantlehed (7 s.)	100	—	—	95	—						
Aktsiad:											
Eesti Panga aktsiad	50	8 ⁰ / ₀	—	63	66						
Krediit Pank	50	5 ⁰ / ₀	—	—	—						
Pärnu Krediit Pank	50	—	—	—	—						
Tartu Tööstuse Pank, a/s.	50	—	—	—	—						
Balti Puuvilla ketr. ja kud. vabr. a/s.	50	—	—	—	—						
Eesti elektrimasin. ehituse a.-s., end. „Volta“.	50	8 ⁰ / ₀	—	—	—						
Eesti Union kindl. a/s.	50	4 ⁰ / ₀	—	—	—						
„Ephag“ Eestim. rohu ja apteegi kauba ühing	100	6 ⁰ / ₀	—	—	—						
Eestimaa trükikoda a/s.	50	3 ⁰ / ₀	—	—	—						
„Ilmarine“ a/s.	100	—	—	—	—						
„Fr. Krull“ a/s.	50	—	—	—	—						
„Hansa“ kinnit. a/s.	50	—	—	—	—						
„Kinnisvara“ o/üh.	50	—	—	—	—						
„Kütte Jõud“ a/s.	100	—	—	—	—						
„Majaomanik“ kinnisvarade kasut. o/ü.	50	—	—	—	—						
„Massoprodukt“ a/s.	50	—	—	—	—						
„Motor“ o/üh.	50	—	—	—	—						
Narva kirjastusühisus.	50	—	—	—	—						
Piirituse puhastamise vabrikute o/üh.	500	3 ⁰ / ₀	—	—	—						
„Polaris“ Eesti kindlustuse a/s.	50	12 ⁰ / ₀	—	—	—						
„Port-Kunda“ a.-s.	50	3 ⁰ / ₀	—	—	—						
Põhja kindlustuse a/s.	50	8 ⁰ / ₀	—	—	—						
Saku õlletehas a/s.	50	—	—	—	—						
C. Siegel a.-s.	50	6 ⁰ / ₀	—	—	—						
Sindi Tekstiilvabrikute üh.	50	—	—	—	—						
Türi Paberi ja Puupapi vabrik a.-s.	50	—	—	—	—						
„Ühiselu“ a.-s.	50	—	—	—	—						

Tallinna fondibörsi kursisedel.

		20. V 1936	22. V 1936	23. V 1936	25. V 1936	26. V 1936	27. V 1936
New-York dollar	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	3.64	3.64	3.63	3.63	3.63	3.63
London 1 naelsterl.	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	18.11	18.11	18.11	18.11	18.11	18.11
Berliin (clearing) 100 s. riigim.	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	135.—	135.—	135.—	135.—	135.—	135.—
Helsingi 100 soome m.	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	7.98	7.98	7.98	7.98	7.98	7.98
Stokholm 100 rootsi kr.	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	93.40	93.40	93.40	93.40	93.40	93.40
Kopenh. 100 daani kr.	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	80.85	80.85	80.85	80.85	80.85	80.85
Oslo 100 norra kr.	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	90.95	90.95	90.95	90.95	90.95	90.95
Pariis 100 prants. fr.	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	24.00	23.95	23.95	23.95	23.95	23.95
Amsterd. 100 floriini	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	246.00	246.—	245.75	245.45	245.45	245.45
Riia (clearing) 100 latit	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	118.30	118.30	118.30	118.30	118.30	118.30
Zürich 100 helv. fr.	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	117.75	117.75	117.60	117.50	117.50	117.45
Brüssel 100 belgat	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	61.60	61.60	61.55	61.50	61.45	61.45
Milaano 100 liirat	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	29.25	29.25	29.50	29.50	29.50	29.50
Praha 100 tšehh. kr.	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	15.05	15.05	15.05	15.05	15.05	15.05
Viin 100 austr. sh.	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	68.60	68.60	68.60	68.60	68.60	68.60
Budapest 100 pengot	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	—	—	—	—	—	—
Varssav 100 slotti	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	68.75	68.75	68.65	68.35	68.35	68.25
Kaunas 100 litti	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	60.80	60.80	60.80	60.80	60.80	61.00
Danzig 100 guld-nat	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	68.75	68.75	68.65	68.35	68.35	68.25
Madrid	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	49.50	49.50	49.50	49.40	49.40	49.40

POOLA LENNULIINID
POLSKIE LINJE LOTNICZE
REISIJATE. KAUBA JA POSTI VEDU

„LOT“

TALLINNA LENNUJAAM. TEL. 313-30

LENDUDE KAVA

TALLINN — RIGA — WILNO — WARSZAWA
liinil 1936. aastal.

Esmaspäeval, kesknädalal ja reedel		Teisipäeval, neljapäeval ja laupäeval	
1.9—			
3.10	kuni 1.9		
12.45	14.45 min.	TALLINN	tul 13.45
13.55	15.55 tul.	RIGA	min. 12.35
14.15	16.15 min.	RIGA	tul. 12.15
14.50	16.50 tul.	WILNO	min. 9.40
	Iga päev		Iga päev
15.10	17.10 min.	WILNO	tul. 9.20
16.50	18.50 tul.	WARSZAWA	min. 7.40

1. Reisijad peavad lennujaamas olema hiljemalt 20 min. enne lennuki minekut.
2. Pagas: 15 kg maksuta.
3. Hinnaalandus tagasilennul: 20% üheaegselt edas-tagasi pileti omandamisel. Tagasilennu pileti maksvus 60 päeva.
4. Lapsed: 3-me aastani: 10% täispileti hinnast, kui ei võta oma alla eraldi istekohta;
7-me aastani: 50% täispileti hinnast.
5. Kaup: maksustamise alammäär 2 kg.

VARSSAVIST LENNUÜHENDUS

PRAAHA, VIINI, BUDAPESTI, BUKARESTI, SOFIA, ATEENA ja teiste Kesk- ja Ida-Euroopa ning Läheda-Ida linnadega.

PILETIMÜÜK JA INFORMATSIOON:

P. L. L. „LOT“ lennujuhatuse, Tallinna lennujaam, tel. 313-30.

Eesti Reisibüroo, Kinga 3, tel. 433-20.

Wagons Lits-Cook, Mundi 1, tel. 448-59.

Parimate hotellide portjeed.

ÜHENDUSED TEOSTATAKSE

moodsaimate Ameerika kiirlennukitega „LOCKHEED ELECTRA“. Tänu kaabiini akustilisele isolatsioonile on reisijatel võimalik omavahel vestelda häält tõstmata — ühtlasi ei ole enam tarvilik kõrvu kaitsta vatitroopidega.

KASUTAGE LENDPOSTI!

P. L. L. „LOT“i lennukiga saatmisele tulev lendpost võetakse välja:

Tallinna peapostkontori, Vene t., lendpostkastist kell 13.30.

Tallinna lennujaama, Ülemistel, postkastist kell 14.15.

Lennukiga saatmisele määratud saadetes tuleb varustada vastava lipikuga või lihtsalt pealkirjaga „Lendpost (Par avion)“.

SAATKE KAUPU LENNUTEEL!

TARIIFID:

	Pilet		Pagas kg	Kaup kg	Kirjad kuuni 20 gr	Pesikaardid
	sinna	edas-tagasi				
Tallinnast:	Ekkr.	Ekkr.	Ekkr.	Ekkr.	Ekkr.	Ekkr.
Riiga . . .	27.—	48.60	0.20	0.25	0.20	0.10
Vilno . . .	58.—	104.40	0.45	0.60	0.45	0.20
Varssavi .	86.—	154.80	0.65	0.85	0.45	0.20